

F 568

1982 DEC

3

AZ ORVOSI KÖNYVTÁROS

ORSZÁGOS ORVOSTUDOMÁNYI INFORMÁCIÓS
INTÉZET ÉS KÖNYVTÁR

1982
22. ÉVF
II
SZÁM

Az
ORVOSI / KÖNYVTÁROS
1982 22.évf. 2. szám

ORSZÁGOS ORVOSTUDOMÁNYI
INFORMÁCIÓS INTÉZET ÉS KÖNYVTÁR

Szerkesztia Szerkesztőbizottság

Szerkesztő és felelős szerkesztő:

dr Benda Mária

Szerkesztőség:

**Országos Orvostudományi Információs
Intézet és Könyvtár**

Budapest, VIII. Szentkirályi u. 21.

Telefon: 343-789

Jelen számunk munkatársai:

Dr Mészáros Istvánné, a Tapolcai Városi Tanács Egyesített Egészségügyi Intézményeinek orvosi könyvtárosa, Kovács Endréné, ny. könyvtáros, Blanka Vlasáková, a prágai UVLI tudományos munkatársa, Batáry Gyula, az OSZK tudományos munkatársa.

HU ISSN 0030-6010

Felelős kiadó: dr Benda Mária

Kiadja és terjeszti: az Országos Orvostudomány Információs Intézet és Könyvtár

Készült: az OIK Sokszorosító részlegében

Felelős vezető: Selmei Nándor

Budapest, 1982., pld. 300 B/5.

A Z O R V O S I K Ö N Y V T Á R O S

Az Országos Orvostudományi Információs Intézet
és Könyvtár

T á j é k o z t a t ó j a

1982	22. évfolyam	2. szám
------	--------------	---------

Tartalom

Oldal

Beszámoló az Országos Orvostudományi Információs Intézet
és Könyvtár 1981-ben végzett munkájáról és 1982. évi
munkatervéről 3.

K ö n y v t á r o s a i n k i r j á k

MÉSZÁROS Istvánné: A Veszprémi Akadémiai Bizottság területén
működő szakkönyvtári hálózatok közötti együttműködés lehetőségeinek kutatása, különös tekintettel az egészségügyi-orvosi szakkönyvtárak közötti együttműködésben rejlő lehetőségekre 75.

KOVÁCS Endréné: Tapasztalataink tárgyszókatálogos építéséről . 100.

K ü l f ö l d i k ö n y v t á r o s o k i r j á k

Blanka VLASÁKOVÁ: Az Excerpta Medica számítógépes szolgáltatás terve és kísérletes üzemeltetése 104.

O r v o s t ö r t é n e l e m o r v o s i k ö n y v t á r o s o k n a k

BATÁRY Gyula: A romániai magyar orvosi és egészségügyi szakajtó 1944-től napjainkig 112.

K ü z l e m é n y e k - H i r e k 118.

CONTENTS

	Page
Report On the Activities Of the National Institute For Medical Information During 1981 And Plans For 1982 . . .	3.
 O u r L i b r a r i a n s R e p o r t	
Maria MÉSZÁROS: Possibilities Of a Cooperation Between the Special Library Networks Belonging To the Veszprém Committee Of the Hungarian Academy Of Sciences	.75.
Anna KOVÁCS: Catch-Word Catalogue	100.
 F o r e i g n L i b r a r i a n s R e p o r t	
Blanka VLASÁKOVÁ: Planning And Experimental Operation Of the Excerpta Medica Computer Service	104.
 M e d i c a l H i s t o r y F o r M e d i c a l L i b r a r i a n s	
Gyula BATÁRY: Hungarian Medical And Health Publications In Rumania From 1944 Through To the Present	112.
N e w s A n d N o t e s	.118.

С о д е р ж а н и е

Стр.

Отчет Центрального Института по Медицинской
Информации о работе в 1981 году и план работы
на 1982 год 3.

Н а ш и б и б л и о т е к а р и п и ш у т

Мария МЕСАРОШ: Возможности сотрудничества между
сетевыми специбиблиотеками в области Веспремской
Комиссии Академии с особым вниманием на возмож-
ности взаимодействия между санитарно-медицинскими
специбиблиотеками 75.

Анна КОВАЧ: Наш опыт по созданию каталога предметных
слов 100.

З а р у б е ж н ы е б и б л и о т е к а р и
п и ш у т

Бланка ВЛАСАКОВА: План и экспериментальная работа
службы вычислительной техникой Excerpta Medica . . . 104.

И с т о р и я м е д и ц и н ы д л я м е д и -
ц и н с к и х б и б л и о т е к а р е й

Дьюла БАТАРИ: Венгерская медицинская и санитарная
периодическая печать в Румынии с 1944 года до
настоящего времени 112.

С о о б щ е н и я - И з в е с т и я 118.

BESZÁMOLÓ az ORSZÁGOS ORVOSTUDOMÁNYI INFORMÁCIÓS INTÉZET és
KÖNYVTÁR 1981-ben végzett munkájáról

Az Országos Orvostudományi Információs Intézet és Könyvtár és költséghelyeinek bruttó költségvetése 99.159,305 Ft. volt, amelyből a teljesítés 88.876,694 Ft. /tervteljesítés 89,6 %/ volt. E bruttó költségvetésből az OIK költségvetése 7.910,000 Ft, a felhasználás 7.583,679 Ft. /tervteljesítés 95,9 %/ volt. A bruttó bevételi terv 1.648,400 Ft, a teljesítés 2.365,500 Ft /143,5 %/, amiből az OIK bevételi előirányzata 1.268,000 Ft, a teljesítés 1.825,881 Ft. /144 %/ volt. Az intézet létszáma 51 teljes- és 11 részfoglalkoztatási munkatárs.

Ami az intézet globális tervteljesítését illeti: a fő feladatok között szereplő teljes állagjavítás a számítottnál jobban hátráltatta a munkát, mert a tervezett három hónap helyett a munkálatok hat hónapig tartottak. Az 1980-ban megállapított tervszámok meghatározásánál nem számoltunk a munka elhuzódásával és 1981-re lényegében az 1980. évi tévyszámoknak megfelelően terveztünk. Így azokon a munkaterületeken, amelyek a szolgáltatásainkat személyesen igénybevevők rendelkezésére állnak /a könyvtári szolgáltatások, a szakirodalom kutatás és az ezekkel összefüggő néhány szolgáltatás/, az 1981. évi tévyszámok elmaradnak a tervezettekhez képest. A könyvtár ugyanis hónapokig kénytelen volt szüneteltetni a szolgáltatásait - erről természetesen idejében értesítettük hálózati könyvtárainkat és rajtuk keresztül állandó olvasóinkat is.

Részben a fenti körülmények, részben a munkatársak hiányzásának tudható be az, hogy számos kiadvány kézírata nem készült el határidőre és így a reprográfiai üzemiink nem tudta azokat megjelentetni amellet, hogy a Reprográfiai Osztály is létszám problémával küzdött. Az elmaradás összesen az osztály két havi teljesítményének felel meg, ami az adott körülményeket tekintve reális.

Egyetlen adat mutat lényeges emelkedést az előző évihez viszonyítva: a gyorsmásolat megrendelések és az elkészített gyorsmásolatok száma. A növekedés részben a cikkmásolatok, részben a tartalomjegyzék másolatok megrendelésének számából és terjedelméből adódik.

A másológépeket a könyvtár zárvatartása idején is üzemeltettük - elsősorban a tartalommásolat szolgáltatás folyamatosságának biztosítása céljából -, de könyvtárközi kölcsönzés céljából is /cikkmásolatok/. Ez azt bizonyítja, hogy az információnak ez a formája egyre inkább terjed és megszokottá válik - ami a jövő szempontjából fontos irányzat, hiszen az információ szolgáltatás egyre inkább a másolatokon alapul majd.

Megfelelően és az előírások szerint előkészítettük 1982. január 1-vel a 42 órás munkahétre való áttérést.

Az 1980-ra vonatkozó fő feladatok közül nem mindegyik valósult meg.

a./ Az intézet székházának építkezése nem kezdődött meg. A terv szerint az OIK és az ESZTIK közös székház építkezésbe kezdett volna, azonban a kivitelezési terv elkészítésének szakaszában egyes minisztériumok és főhatóságok összehívásával kapcsolatban az Egészségügyi Minisztérium olyan épületet kapott, amelyben az ESZTIK nagy része is elhelyezést nyerhetett, ezért a közös székház építése lekerült a napirendről. Az OIK székházának építésére szánt 20 millió Ft. továbbra is rendelkezésre áll, azonban az építkezés céljára terület biztosítása vált szükségessé. Az OIK az EÜBER-rel kötött szerződést az építkezés beruházásának lebonyolítására, az EÜBER pedig a BUVÁTI-t bízta meg terület kijelöléssel. A BUVÁTI 1982. első negyedévére vállalta a feladat végrehajtását, ezután kezdődhet meg a kiviteli terv adaptálása az új területnek megfelelően. Az építkezés ütemterve szerint 1982-ben készül el a kivitelezési terv, az építkezés pedig 1983-ban kezdődik.

b./ A regionális együttműködés előkészítése a könyvtári hálózatban megkezdődött. Lebonyolítottuk az 5 vidéki és a fővárosi központokban az előzetes megbeszéléseket és elkészítettük a regionális központok kijelölésére vonatkozó miniszteri közlemény szövegét. A közlemény megjelenését az akadályozta meg, hogy a kijelölt vidéki regionális központok fenntartói közül három anyagi aggályokat támasztott a központok működésével kapcsolatban. Lépéseket tettünk az irányban, hogy 1982-ben két vidéki

/a POTE és a Vas megyei Tanács Markusovszky Kórház Könyvtára/, valamint az OIK /mint fővárosi regionális központ/ kijelölése megtörténjen avval, hogy a további kijelölésekre a lehetőségek kialakulásával kerüljön sor. Evvel párhuzamosan szándékozunk megkezdeni a további három vidéki /a DOTE, a SZOTE és a B-A-Z. megyei Kórház könyvtára/ kijelölendő központ tevékenységének olyan irányítását, amivel előkészítjük a regionális feladatok és működés kialakítását.

c./ Az OIK gépi felszerelésének felújítása és a felszerelés kibővítése új gépekkel megtörtént. A Reprográfiai Osztály számára beszereztünk egy Romayor sokszorosító-gépet, egy könyvkötészeti fűzőgépet és prést, egy Lumoprint gyorsmásológépet. /A Lumoprint gyorsmásológépből a MIGÉRT nem a megrendelt típust szállította, kioszerölése 1982. első negyedévében várható, a gépet nem helyeztük üzembe./ Nagyjavítást végeztettünk a régi Romayoron és üzmképes állapotba helyeztettük a régi Rominort /ez utóbbit, mivel feleslegessé vált, 1982-ben eladjuk/. Megrendeltünk egy Rex Rotary sokszorosító lemezkesztő gépet a kiüregedett Pyloris típusú gép pótlására, a gép szállítása 1982. első negyedévében várható.

A Könyvtári Osztály számára egy Apeco gyorsmásoló gépet szereztünk be, az üzembeállítás 1982. első negyedévében várható, valamint egy Pentakta R 110 típusú mikrolap leolvasó és visszanyitító készüléket.

Az év folyamán 3 elektromos írógépet szereztünk be.

Az ETI-vel közös használatra telex berendezés felszerelését rendeltük meg, a megvalósítás 1982-ben várható.

d./ Az OIK helységeinek állag-javítása /festés, mázolás, parkettázás, a világítás felújítása, stb./ megtörtént. 1982-re maradt azonban a teljes vizesblokk nagyjavítása és ezzel kapcsolatban egy zuhanyozó létesítése, továbbá az ajtók-ablakok javítása. A tatarozás munkálatai rendkívül elhúzódtak, mintegy fél évig tartottak. Ez nagy nehézségeket jelentett a munka folyamatosságának biztosításában, ami miatt egyes munkatervi feladatok hátréidejének módosítása is szükségessé vált.

e./ A számítógépes MEDIK adatbázis kísérleti üzemeltetésének megkezdése - a Medinform program keretében - technikai okokból 1982-re tolódott. A fő feladatok végrehajtásával kapcsolatos részletesebb beszámolót a megfelelő osztályok jelentései tartalmazzák.

II. A egyes munkaterületek öelkitüzései és feladatai

1. Vezetés, igazgatás

Szervezeti intézkedések

Az OIK új szervezési és működési szabályzata az EÜ.Közlöny 1980.évi 20. számában jelent meg. A szervezeti és működési szabályzat mellékleteinek egy része még 1980. végéig, a továbbiak 1981. első felében elkészültek. Ami a szervezeti intézkedéseket illeti: dr. Benda Mária igazgató helyettes közvetlen irányítása alatt maradt a Hálózati és Módszertani Osztály /amelynek egyben - mint addig - osztályvezetője/ és irányítása alá került a Könyvtári Osztály és a Dokumentációs és Információs Osztály.

Az OIK kibővített háromszög üléssein az igazgató, a két igazgató helyettes, a párttitkár és a SZB titkára megtárgyalta az egyes osztályok munkakörében és személyzetében bekövetkezett változásokat, ehhez képest a feladatokat átcsoportosította.

A Reprográfiai Osztály vezetőjének nyugállományba vonulásával kapcsolatban az osztályvezető tennivalóinak ellátására Selmeci Nándor kapott megbízást.

A Szakmai Kollégium /SzK/ működése

A SzK az év folyamán két ülést tartott.

1981. június 29-én meghallgatta dr. Benda Mária ig.h., a SzK titkára beszámolóját a regionális könyvtári központok kijelölésével kapcsolatban tartott tanácskozásról és megvitatta annak a miniszteri közleménynek a szövegtervezetét, amelyet a regionális központok kijelölésével kapcsolatban készített az OIK igazgatója.

Megvitatta továbbá a Regionális és az Alközponti Könyvtári Tanácsok működtetéséhez készített irányelvet, amit a Hálózati-Módszertani Osztály készített.

Az ülésen dr. Székely Sándor igazgató, a SzK elnöke beszámolt a SzK első /1980.dec.18./ ülésén hozott javaslatok végrehajtásáról és egyéb kérdésekről /pl. a gyorsmásoló gépek beszerzésének lehetőségéről/ adott tájékoztatást. Az 1981. december 8-án tartott ülésen a SzK megvitatta a MM. képesítési rendelete alapján készült tervezetet az egészségügyi-orvostudományi könyvtárosi munkakörök képesítéshez kötéséről, amit dr. Benda Mária terjesztett elő. Dr. Székely Sándor beszámolt a regionális könyvtári központok megalakításának helyzetéről, a SzK javasolta, hogy amíg valamennyi központ kijelölésére nem nyílik lehetőség, az EU.M. jelöljön ki közleményében 3 központot. Dr. Székely Sándor ismertetése kapcsán a SzK megvitatta egyes szolgáltatások további koordinálásának lehetőségeit, majd egyéb ügyekkel foglalkozott, ennek keretében meghatározta a SzK 1982. évi ülésein napirendre kerülő kérdéseket.

A kollektív vezetés

Az OIK vezetésében az igazgató egyszemélyi felelőssége mellett a hagyományoknak megfelelően nagy szerepet játszott 1981-ben is a kollektív vezetés módszereinek alkalmazása: osztályvezetői értekezletek rendszeres tartása; háromszögülések szükség szerinti tartása; két intézeti munkaértekezlet /ápr.2. és dec.17./ és az Ifjúsági Parlament /nov.20./ ülésének lebonyolítása, az ott elhangzott javaslatok ill. határozatok megtárgyalása osztályvezetői ülésen, továbbá a társadalmi szervek /pártszervezet, szakszervezet/ tevékenységének igénybe vétele és felhasználása.

Az év folyamán 22 osztályvezetői ülést tartottunk, amelyeken az intézet működésével kapcsolatos minden fontos kérdést megtárgyaltunk. Az osztályvezetőkkel megtárgyaltuk az előző évi jelentést és a folyó évre készített munkatervet, negyedévenként ellenőriztük a munkaterv végrehajtását. Megtárgyaltuk az I. fejezetben ismertetett kérdések folyamatos alakulásával járó problémákat, a szervezeti intézkedéseket, az egyes osztályok aktuális problémáit, a kollektív testületek üléseinek előkészítését, valamint az ezeken az üléseken elhangzott javaslatokat ill. határozatokat.

Az intézeti háromszög ülések a fontosabb káderkérdésekkel, a jutalmazásokkal, a kitüntetésre vonatkozó javaslatokkal, a soronküüli béremelési keret elosztásával, a kibővített háromszög ülések a szervezeti szabályzattal kapcsolatos strukturális kérdésekkel foglalkoztak. A háromszög, illetve kibővített háromszög az év folyamán 15 ülést tartott, jónéhány ülésen az említett kérdéseken kívül felmerült problémákat tárgyalta meg.

Bel- és külföldi kapcsolatok

Főhatóságainkkal a kapcsolat zavartalan és jó volt. Az Egészségügyi Minisztérium részéről dr. Hutás Imre miniszterhelyettes és dr. Gál György főosztályvezető július 7-én meglátogatta az intézetet és tájékoztak tevékenységünkről, problémáinkról. A támogatásuk megnyilvánult az I. fejezetben említett pozitívumokban és abban is, hogy 1982-re fedezetet teremtettek elsősorban a dokumentumállomány beszerzésére, tekintettel az áremelkedésekre.

A Művelődésügyi Minisztérium Könyvtárügyi Osztályával, az irányítása alá tartozó Országos Széchenyi Könyvtárral és módszertani központjával is zavartalan jó kapcsolatban állunk. Az év folyamán számos szakmai kérdésben kaptunk iránymutatást, tanácsot, támogatást. A művelődési miniszter a Könyvtárügyi Osztály javaslatára az OIK-ot tudományos könyvtárrá /II.osztályu/ minősítette 1981. végén. Az OIK igazgatója az Országos Könyvtárügyi Tanács tagjaként tevékenyen közreműködött a Tanács munkájában, az év folyamán megrendezett IV. Országos Könyvtárügyi Konferencia előkészítésében; magán a konferencián az igazgatón kívül az OIK és az irányítása alatt álló könyvtári hálózat öt munkatársa vett részt.

Ugyancsak jó együttműködést építettünk ki az Országos Műszaki könyvtár és Dokumentációs Központtal a számítógépes adatfeldolgozás és a KGST információs együttműködés terén.

1981-ben is több külföldi látogatót ill. delegációt fogadtunk és részt vettünk a KGST keretében folyó nemzetközi együttműködésben. Erről részletesen a Medinform Osztály jelentésében számolunk be.

Az igazgató részt vett a Magyar Könyvtárosok Egyesülete elnökségének a munkájában, az OMFB néhány szakmai megbeszélésén.

Egyebek

Az év folyamán 11 munkatárs vált meg az intézettől és 8 munkatárs lépett be. Egy munkatársunk, dr. Gubi Miklós elhunyt.

Kitüntetésben részesült: Ipolyi-Keller Tamásné /Munka Érdemrend bronz fokozata/ Arató Lászlóné, dr. Pollák Zsuzsanna és Szollár Ferenoné /Kiváló munkáért/.

Az intézet 5 munkatársa volt gyes-en, betegség és egyéb okok miatt 85 munkahónap esett ki, amit részben belső helyettesítéssel, részben megbízással munkaviszony létesítésével pótolunk.

2. Hálózati és Módszertani Osztály

A munka a sokéves hagyományok alapján, egyes újabb feladatok beiktatásával /regionális szervezés/ folyt, személycsere folytán nem minden szökkenő nélkül; végül a tatarozási munkáktól nem függő feladatokat az év végéig teljesítettük. Az osztály személyi összetétele, figyelembe véve az év folyamán belépett új munkatársat is, lehetővé teszi az egységes szemlélet és vélemény kialakítását és az egységes fellépést a hálózatban.

Változás az előző évekhez képest az, hogy a többi osztállyal konkrétabb lett a kapcsolat. A Könyvtári Osztállyal közösen könyvtárközi kölcsönzési vizsgálatot indítottunk /a folyóiratkérések néhány hónapjának elemzése valamint a KC-ből nem teljesíthető könyvkérések adatainak gyűjtése/; a Könyvtár megszerezte a Magyarországra nem járó informatív folyóiratok prospektusait a kiadóktól; a Dokumentációs és Információs Osztállyal közösen szerveztünk igénymegismerő beszélgetést az OIK szolgáltatásairól a Tolna megyei Kórházban. Az együttműködésnek ezek a formái jónak látszanak, folytatásuk eredményesnek ígérkezik.

Tervteljesítés az egyes feladatcsoportokban

Instruktor munka

Az év során minden igyekezetünkkel azon voltunk, hogy a hálózat megélenkült tevékenységét ne hagyjuk ellankadni és a könyvtárosokkal 1980 óta intenzívebbé vált kapcsolatainkat tovább építsük.

45 kiszállás alkalmával 60 könyvtárat látogattunk meg /1980-ban 39 kiszálláson 44 könyvtárat/, ezek közül 23 alközpont /közülük 5 leendő regionális központ/, 20 tagkönyvtár, 16 országos intézet

könyvtára és 1 könyvgyűjtemény. A kiszállások célja nemcsak ellenőrzés és tanácsadás, hanem értekezletek, ülések előkészítése és megtartása vagy egy-egy régióra vonatkozó munkamegbeszélésen való részvétel volt.

A regionális központokkal együtt mind az öt régióban megtartottuk a feladatokat ismertető üléseket. A fenntartó intézetek vezetői és a könyvtárosok a centralizáló törekvéseket, az eddiginél is szorosabb együttműködésre vonatkozó terveket megértéssel fogadták, azzal a kívánsággal, hogy egy-egy régió határai legyenek továbbra is átléphetők, maradjanak meg a más régióban működő könyvtárosok között kialakult jó munkakapcsolatok is. Könyvtárosainknak ez a kívánsága teljesen megegyezik az OIK felfogásával: a hálózat nyitott és a regionális szervezet nem jelentheti az egésznek elkülönített részekre darabolását.

A régiók tényleges megszerveződésének nincs a könyvtárosok részéről szemléleti akadálya. A fenntartó intézmények vezetőinek nagy része is egyetért, azonban aggályaik is vannak: személyi és anyagi fejlesztés nélkül nem fogják tudni ellátni az újabb feladatokat. A szükséges fejlesztés nem volna jelentős: egy-egy új munkatárs és egy gyorsmásológép már nagy lépést jelentene. Az egészségügyi intézmények nincsenek könnyű helyzetben, de meggyőződésünk, hogy az induláshoz szükséges fejlesztés még a jelenlegi körülmények között sem megoldhatatlan. Mindenesetre még időbe telik, amíg be tudjuk bizonyítani, hogy országosan a regionális megoldás kevesebb befektetéssel több ismeretet nyújthat a felhasználóknak.

A regionális együttműködés sikere esetén a legtöbb eredményt az állományok építésében, az országos dokumentum-választék kiszélesítésében lehetne elérni. Ha évente 100 új folyóiratféleséget tudnánk /az átfedések egy részének megszüntetése árán/ importálni, az azt jelentené, hogy a 6. öt éves terv végére elérnénk a 2300 külföldi folyóiratféleséget.

A regionális tanácsüléseket igyekeztünk az év első felében megtartani, hogy az 1982. évre vonatkozó folyóiratrendelések - legalább kis mértékben - máris koordinálhatók legyenek. A POTE Központi Könyvtára a Dél-dunántúli, a DOTE Kenézy Könyvtára az Észak-alföldi,

a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Kórház Központi Könyvtára az észak-magyarországi régióban ért is el eredményeket, a folyóiratválaszték alakulásának kimutatására 1982-ben kerül sor. Csaknem minden ülésen felmerült az a kívánság, hogy a duplumok lemondása ne előzze meg a reprográfiai szolgálat kiépítését. A másológépek beszerzése kulcskérdés és devizaigényessége miatt a legnagyobb gond. A DOTE gépparkja az év során bővült egy Minolta 310-típusú géppel, a miskolci megyei kórház megvásárolt egy R 110 nagyító-visszamásoló készüléket, a szombathelyi Markusovszky Kórház pedig megrendelt egy xerox típusú másológépet. Eredménynek számít, hogy könyvtáraink hálózaton kívüli kapcsolatokkal eredményesen bővíthetik tájékoztatási lehetőségeiket. A DOTE a Kossuth Lajos Tudományegyetemmel és az Atomkutató Intézettel közösen fizetett elő a Science Citation Index News-ra és a Social Science Citation Indexre.

A regionális ülések mindegyikére elkészült /részben a regionális központok, részint a Hálózati és Módszertani Osztály közreműködésével/ a külföldi orvosi folyóiratok 1981. évi regionális leltőhelyjegyzéke, ezek a következő év koordináló munkáját is elősegíthetik, ugyanígy a régió belüli könyvtárközi kölcsönzésnek is segédeszközei.

Az első regionális tanácsülések is hoztak eredményeket, de sokkal több eredményt el lehetett volna érni, ha a meghívott főigazgatók, gazdasági vezetők, megyei egészségügyi vezetők meghívásunknak eleget tudtak volna tenni.

Üléseinken azonban csak 15 %-uk jelent meg.

A szakterületi együttműködő köröket irányító könyvtárak közül a Korányi Pulmonológiai Intézet Könyvtára összeállította az együttműködési köréhez tartozó könyvtárak és könyvgyűjtemények kataszterét és a kör 1981. évi folyóiratainak jegyzékét, amelyet új könyvbeszerzési jegyzékeivel eljuttatott a kör könyvtáraiba és könyvgyűjteményeibe. Az Országos Ideg- és Elmegyógyintézet Könyvtára ugyancsak összeállította a kör kataszterét /az 50 ágyasnál nagyobb elmeosztályokról/, az OIK könyvtára és a László Kórház könyvtára pedig jegyzéket készített frissen beszerzett könyveiről, amelyeket valamennyi alközpontnak el tudtunk küldeni. Mindezek a cse-

kély létszám mellett tiszteletreméltó teljesítmények. Élő, szolgáltatásokat folyamatosan nyújtó szakterületi együttműködés azonban addig nem képzelhető el, amíg a működtetésükre kiszemelt intézmények könyvtárait legalább egy-egy fővel nem sikerül megerősíteni.

Igen intenzív volt az István Kórház könyvtárának a fővárosi szes tanácsi el. intézményének könyvtárára kiterjedő hálózati tevékenysége. Nemcsak nagy létszámú Alközponti Tanácsulást szerveztek, hanem a FESZTIK illetékes munkatársával és az OIK módszertani instruktoraival meglátogatták Budapest valamennyi fontosabb tanácsai orvosi könyvtárát. Egy-két kivételtől /László Kórház, Péterfy S. u-i. Kórház/ eltekintve a fővárosi kórházak orvosi könyvtárainak a helyzete igen kedvezőtlen, nem megfelelő az elhelyezésük, kicsi az alapterületük, általában nincs másolóberendezésük. Néhány helyen szakképzetlen, részmunkaidős vagy megbízott könyvtárkezelő dolgozik. A beszerzésre fordítható összegek nem elegendők.

A hálózat szogáltatásai. Elsősorban a könyvtárközi kölcsönzés ellen még mindig sok a panasz. Egyes kórházakban és klinikákon az orvosok egy része még mindig személyi tulajdonaként kezeli a könyvtár által megvásárolt dokumentumokat, a könyvtárosok nehezen, néha egyáltalán nem jutnak hozzájuk /Hajdu-Bihar megyei Kórház, SZOTE/ és ez lehetetlenné teszi vagy késlelteti a szogáltatást. A Hajdu - Bihar megyei kórház könyvtára úgy igyekszik megoldást találni, hogy megmásítja eddigi tartós kölcsönzési gyakorlatát: a folyóiratoknak körözés után vissza kell kerülniük a könyvtárba. A SZOTE Központi Könyvtára intézkedést tett a könyvtárközi kölcsönzés megjavítására.

Képzés, továbbképzés

Ez évben megtartottuk alapfoku tanfolyamunkat azok részére, akik 1980-ra jelentkeztek, de hely hiányában nem vehettek részt a tanfolyamon. 9 tag közül 8 felelt meg. Októberben indítottuk könyvtárkezelői tanfolyamunkat, amelyre 30-an jelentkeztek, de a jelentkezők száma időközben 27-re csökkent.

Az év folyamán két továbbképzést tartottunk. Juniában meglátogattuk az AGROINFORM könyvtárát és megtekintettük a Pentakta-láncot,

decemberben a bibliográfiai leírás új szabályairól tartottunk előadást Kovács Ilona és Freisinger Jenő előadókkal. Könyvtáraink különösen nagy érdeklődést tanúsítottak az utóbbi továbbképzés iránt, a résztvevők száma mintegy 50 volt. Igényt tartanak további bibliográfiai leírási tanfolyam szervezésére.

A könyvtárkezelői tanfolyam oktatóinak 90 %-át intézetünk dolgozói közül kértük fel, a tanfolyam megindítása előtti megbeszélésen ismertettük a tanfolyam célját, tananyagát, órabeosztását, az oktatási követelményeket. Sok jó javaslatot kaptunk. A tanfolyamot kedvező körülmények között tudjuk az Egészségügyi Szakosító Továbbképző Intézet helyiségeiben lebonyolítani.

Főiskolai államvizsgára felkészítettünk 10 könyvtárost. Szeptember 16-17-én megtartottuk Szekszárdon az orvosi könyvtárosok és orvostanácsadók 9. tájéртеkezletét, amelyet a Tolna megyei Kórház orvosi könyvtárának munkatársai és orvostanadosadója kitűnően rendezett meg. Először tudtuk bemutatni a mintegy 110 résztvevőnek a kórlapok gépi feldolgozását, on-line visszahívását, a könyvtáros pedig bemutatta néhány informatikai folyóirat gépbe táplált adatainak visszakeresését. A tájéртеkezlet előadásainak szövegét Az Orvosi Könyvtáros 1982. évi 1. számában közöljük.

Megszerkesztettük Az Orvosi Könyvtáros 4 számát. Az OIK dolgozói számára 4 referáló ülést tartottunk. Az általános érdeklődésre számot tartható referátumokat publikáltuk.

Részt vettünk a IV. Országos Könyvtárügyi Konferencián, a MKE klubülésein és küldöttközgyűlésén, az OKT két ülésén, a magyar-szovjet könyvtári napokon és a Könyvtáros o. folyóirat jubileumi ülésén.

A következő módszertani leveleket küldtük meg a hálózat könyvtárosainak: a Posta Központi Hirlapiroda és a Kultura folyóirat-osztályán tett látogatás tapasztalatairól, a reklamációk módjáról; az egészségügyi főiskolai valamint a középfokú szakoktatás jegyzeteinek megvásárlásához szükséges minisztériumi engedélyről a főiskolai jegyzetkészlet felsorolásával és az Egészségügyi Szakdolgozók Központi Továbbképző Intézete 1981/1982. évi tankönyv- és

jegyzetlistáival. Körlevelet küldtünk a külföldi folyóiratok felhasználtságának 1982. évi hálózat vizsgálatáról. Körleveleket küldtünk valamennyi megyei főorvosnak a külföldi és belföldi szakfolyóiratok rendelésének egészségügyi intézményi szabályozásáról, a szabályozásban az OIK hatásköréről. A PKHI és a Kultura illetékeseivel történt megbeszélés értelmében felkértük könyvtárosainkat, hogy tételesen jelezzék: 1979-1981 között mely folyóiratszámokat nem kapták meg reklamálásaik ellenére. 50 könyvtár küldött listát 1425 meg nem érkezett és többször reklamált folyóiratszámról. Ezeket a leveleket másolatban megküldtük mindkét import szervnek, ahonnan ígéretet kaptunk arra, hogy a hiányzó számokat igyekeznek pótolni.

Nyilvántartás

Folyamatosan gondoztuk Központi Könyvkatalógusunkat. Amíg 1980-ban mintegy 4000 /3956/ külföldi könyv beszerzéséről érkezett jelentés, addig 1981-ben 51 könyvtár többmint 5000 /5128/ külföldi könyvről jelentett. Ennyi cédulát dolgoztunk fel ill. adtunk át az OSZK KC -nak. A több mint 25 %-os növekedésben valószínűleg közrejátszik az is, hogy több könyvtár visszamenően dolgozta fel az állományba került külföldi könyveket.

A négy orvostudományi egyetem könyvtára, az alközpontok, az országos és országos hatáskörű intézetek könyvtárainak legnagyobb része rendszeresen és pontosan eleget tesz bejelentési kötelezettségének, a tankönyvtárak közül viszont kevesen. Annak ellenére, hogy 1981-ben csak 51 könyvtár jelentette új beszerzéseit, valószínűnek látszik, hogy a Központi Katalógus tükrözi a hálózat könyvgyarapodásának helyzetét.

A Könyvtári Osztállyal közös nyilvántartásunk szerint az év során 194 mű lelőhelyének megállapítását kérték. Ebből csak 92 mű katalóguscédulája szerepelt a KC-ben. A 194-ből 139 könyvtárközi kérvény volt, a többi adatszolgáltatást magánszemélyek ill. különböző intézmények személyes, írásbeli vagy telefonon történt megkeresésére végeztük.

A nem-jelentő könyvtáraknak 1982-ben felszólító körlevelet küldtünk, hogy jelentsenek, mert nem engedhetjük meg, hogy egyes könyvtárak csak a KC előnyeit élvezzék, anélkül, hogy teljességéhez hozzájárulnának.

Folyamatosan gondoztuk Központi Folyóírat Katalógusunkat, a folyóiratok törzslapjaira rávezettük az 1981. évi gyarapodást. Az előző évi folyóiratféleség és példányszám az 1980. évihez képest érdemlegesen nem változott.

Az országba csak egy példányban bekerülő folyóiratokról listát készítettünk. Ezeket az un. "védett" folyóiratokat nem szabad lemondani a Szakmai Kollégium javaslata és az Egészségügyi Minisztérium jóváhagyása nélkül.

A könyv- és Folyóírat Központi Katalógusból 1981-ben csak 413 alkalommal szolgáltattunk adatokat /1980-ban 749 alkalommal/.

Ezek közül

könyv:	194	negatív válasz	102
		pozitív:	92
folyóírat:	219	negatív válasz	53
		pozitív:	166

A számok ugyan kicsik, mégis rámutatnak arra, hogy folyóirat-ellátottságunk jobb, mint könyvellátottságunk ill., hogy a folyóiratok adataihoz könnyebben hozzá tudunk férni.

A szolgáltatott adatok csökkenése a renoválási munkák miatt következett be.

Folyamatosan gondoztuk könyvtáraink törzslapjait.

Az 1980-ban összeállított két folyóiratjegyzék /a "leginformatívabb" és az "informatív" külföldi folyóiratokról/ adatait egybevetettük az OSZK legutóbbi lelőhelyjegyzékével, majd a Medinform folyóiratjegyzékekkel, megjelöltük, melyek azok a folyóiratok, amelyek hálózaton kívüli könyvtáraknak járnak ill. amelyek Magyarországra nem, de a Medinform országok valamelyikébe járnak. Ezekről a folyóiratokról országonkénti listákat készítettünk azzal a céllal, hogy a folyóiratokból tartalomjegyzék szolgáltatást vagy cikkmásolatokat kérhessünk. A prágai orvostudományi információs intézet 14 folyóiratról megküldte a tartalomjegyzék másolatokat.

Egyéb tevékenység

A Művelődésügyi Minisztérium Könyvtárügyi Osztályának kérésére összegyűjtöttük és ellenőriztük az országos feladatkörű orvosi könyvtárak 1980. évi statisztikai jelentéseit és megküldtük az Egyetemi

Számítóközpontnak.

3. Medinform Osztály

1981. januárjában az osztály egy új státuszt kapott a Medinform orvosi-jogi információs rendszerébe való bekapcsolódás céljaira. A státuszt március 1-vel töltöttük be. A korábban meglévő dolgozóink közül 1980. szeptemberében kilépett az információs munkatárs, státuszára 1981. februárjában vettünk fel új dolgozót. Az év folyamán folyamatosan együttműködtünk a Bibliográfiai Osztály dolgozóival, elsősorban az adatlapkitöltés és kontroll munkálataiban, továbbá részben az indexelés területén. Az adatlap kitöltésében részt vett a Hálózati és Módszertani Osztály egyik munkatársa is.

Esetenként együttműködtünk a Könyvtári Osztállyal, amely biztosítja az osztály számára szükséges dokumentumokat, informál a nemzetközi csere helyzetéről. A bilaterális kapcsolatainkból adódó feladatok ellátásában komoly segítséget kaptunk a Bibliográfiai Osztálytól, a Hálózati és Módszertani Osztálytól, a Dokumentációs Osztálytól és a Könyvtári Osztálytól.

Tervteljesítés az egyes feladatcsoportokban

Résztvétel a Medik alrendszerben

Az év folyamán kéthavonta, összesen 6 alkalommal végeztük el a számítógépes adatfeldolgozást és a mágnesszalagokat továbbítottuk a szófiai bázisszervhez.

Az alrendszer számára összesen 2660 dokumentumot dolgoztunk fel, ebből 1500 bibliográfiai leírást már orosz címfordítással láttunk el.

A gépelőtti formátumok /adatlapok/ előállításának egyes munkálatait külső munkatársakkal végeztetjük /indexelés, adatlapkitöltés, kontroll, orosz címfordítás/, másokat az osztály munkatársai végeznek el /orosz címek lektorálása, cirillbetűs szövegek kontrollja az adatlapon, 1-2 esetben a cirillbetűs szöveg kontrollját a gépi outputon is elvégeztük, a jó minőség elérése céljából/.

A szófiai Medik bázisszervtől az év folyamán összesen 5 db egyesített mágnesszalag érkezett be, ebből az 5. lényegében a teljes évi adatmennyiség kumulációja. E szalagok összesen 12000 bibliográfiai leírást tartalmaznak, amelyből az 5. szalagon összesítették 9400 adatot.

Az egyesített szalagok feldolgozását - profilok szerinti visszakeresés formájában - többször megkíséreltük, a mágnesszalagok különböző hibái -pl. fizikai hiba, adatfeldolgozási hiányosságok - miatt nem kaptunk kielégítő eredményt. Az év végén érkezett kumulált szalag - a bázisszerv információi szerint - minőségileg megfelelő, ennek felhasználására szerkesztettünk 10 új profilt, ezek közül 5 profil megfogalmazásánál a szabad szövegkeresés lehetőségét is figyelembe vettük, azaz kiegészítő fogalmakat adtunk meg a Medinform-tagországok összes nemzeti nyelvén.

A Medik adatbázis még meglevő hiányosságai és volumene nem tették lehetővé - még kísérleti jelleggel sem - szolgáltatások kibocsátását, terven kívüli feladatként megkezdtük azonban a MOB számítógépes feldolgozásának előkészületeit, ezek keretében több ízben adtunk specifikációt a számítógépes outputhoz, többször konzultáltunk személyesen is az OMKDK szakembereivel.

Számítógépes feladataink körébe beterveztük az NDK "Szociál-higiénia és egészségügyi szervezés" adatbázisának átvételét és felhasználását. E feladat teljesítésétől az év folyamán elálltunk, mivel az IWIM információi alapján az adatbázis felhasználásának több akadálya van, a munka- és költséggráfordítás aránytalanul magas lett volna.

A Medperiodik tevékenység

A Medperiodik adatgyűjtési és regisztrálási munkálatai folyamatosan megtörténtek. Elkészítettük a "Szpiszok zurnalov o vozmozsno szti kszerokopirovanija i mikrofiszirovanija" /Jegyzék azokról a folyóiratokról, amelyekről a tagországok másolatokat szolgáltatnak/ című jegyzéket.

Kidolgoztuk a Medperiodik számítógépes adatbázis Műszaki Tervét és a Bázisszerv Működési Szabályzatát, a 6. Rendszertanácsülés

számára beszámolót készítettünk a Bázisszerv működéséről.

Elkészítettük a Medperiodik gépelőtti formátumának tervezetét, amelyhez minden adatelemet sorra egyeztetnünk kellett több periodikanyilvántartó rendszerrel /ISDI, IKARR stb./, továbbá a nemzetközi normatív dokumentumokkal, figyelembe kellett vennünk a nemzetközi rendszerekkel való kompatibilitást.

Lingvisztikai munka

Mivel a Vezető Szerv az év folyamán nem dolgozta át a Rubrikátort, az átdolgozásból adódó hazai feladatokat nem teljesítettük.

A szisztemetikus tezauruszban az év folyamán igen sok változtatás történt, az új fogalmakat lefordítottuk, a kódokat módosítottuk a nemzeti variánsban.

Az alfabetikus tezaurusz kartonrendszerének létrehozására irányuló munkák - a lingvisztikus munkatárs nagy munkaidőkielcséje miatt - csak az év végén kezdődtek meg.

Részvétel az orvosi-jogi információs rendszerben

Az év folyamán 80 dokumentumot dolgoztunk fel a rendszer számára. Ezzel a mennyiséggel, de az adatfeldolgozás minőségével is messze felülmúltuk a többi tagország e területen produkált eredményeit, amint ezt a 6. Rendszertanácsülés is megállapította.

Dokumentumok kidolgozása, kiadványelőkészítés

Az 1980. évi szakértői értekezletek illetve az 5. Rendszertanács határozatai alapján az osztály az alábbi dokumentumokat dolgozta ki a Medinform tervében meghatározott határidőre.

1. Medperiodik Működési Szabályzata.
2. Medperiodik Műszaki Terve /mellékletekkel/.
3. Beszámoló a Medperiodik Bázisszerv működéséről.
4. Kiadvány-előkészítés technológiája /mellékletekkel/.
5. Információs igények és a Medinform rendszer felhasználói /szemleciikk/.
6. "Bevezetés" a Medinform tezauruszhoz /nemzeti variáns/.
7. Az információkereső nyelv lexikográfiai szabályai /melléklet az "Indexelés metódikája" című dokumentumhoz/.

8. Instrukció az input korrekciójához.

E dokumentumok terjedelme összesen - a szakértői értekezletek módosítási javaslataira történt átdolgozást is figyelembe véve orosz nyelven kb. 100 oldalt tett ki.

Nemzetközi együttműködés

Megújítottuk a külföldi társintézményeinkkel korábban fennálló, de 1980-81-ben lejárt egyezményeinket, új tartalommal, az 1981-85-ös időszakra /Csehszlovákia - UVLI, Prága; NDK - IWIM; Szovjetunió - VNIIMI/, új szerződést kötöttünk a bratislavai UVZI-val, Lengyelországban a Glowna Lekarska Biblioteka-val; a bolgár társintézmény-nyel a szerződés megkötése folyamatban van. A szerződések szövege-zését ill. magyarra és oroszra fordítását elvégeztük, az Egészség-ügyi Minisztériumhoz továbbítottuk. 1981-ben a külföldi társintéz-ményektől - a valutamentes szakembercseré keretében - összesen 9 munkatárs számára /összesen 50 napra/ intéztük a szállásszerzést, szerveztük meg és bonyolítottuk le a munkaprogramot és egyéb prog-ramokat. Összetételük: Csehszlovákia /Prága/ - 3 munkatárs, Cseh-szlovákia /Bratislava/ - 2 munkatárs, - NDK 2 munkatárs, Szovjetunió - 2 munkatárs. Az Egészségügyi Minisztérium együttműködési keretére érkezett 2 szakember/Csehszlovákia, NDK/ számára ugyancsak 1-1 hét-re elkészítettük és lebonyolítottuk a programot. A hozzánk érkező szakemberek munkaprogramjainak jelentős részét a Medinformban folyó munkák egyeztetése, megvitatása alkotta.

Az OIK-tól és a könyvtári hálózatból összesen 4 munkatárs uta-zott ki, 2 fő /dr. Szilágyi Vilmosné, Koltay Tibor/ Moszkvába, a Medinform Vezető Szervéhez, ahol operatív munkatatalkozó keretében konkrét Medinform munkákat végeztek el. Csehszlovákiában a prágai UVLI és egy hálózati alközpont tevékenységével ismerkedett meg dr. Pollák Zsuzsanna /OIK/ és dr. Gyárfás Ágnes /Miskolc Megyei Kórház Könyvtárának vezetője/.

Medinform-tanácskozás

A szakértői értekezleteken /4 párhuzamos értekeztet, 1981. április, Szuzdal/ 4 fővel vettünk részt. Az értekezletekre - a terv-ben meghatározott dokumentumokon kívül - számos szóbeli és írásos hozzászólást készítettünk elő.

A Rendszertanács 6. ülésén /Varsó, 1981. október/ a magyar delegációt dr. Székely Sándor vezette, szakértőként dr. Szilágyi Vilmosné, tolmácsként Koltay Tibor vett részt. A magyar delegáció szereplése kiemelkedően aktív és hatékony volt.

Az értekezletekről külön-külön jelentést készítettünk az Egészségügyi Minisztérium illetékes főosztályai és az OIK igazgatója számára.

Az 1980-81. évi szakértői értekezletek és a Rendszertanács ülések határozataiból 1981-re adódó feladatokat végrehajtottuk. Ezek részint adatszolgáltatásokból /mint pl. a KNSZ 1980. évi működéséről szóló beszámoló - számszerű adatokkal, határidőkkel stb./ - részint javaslatok, vélemények kidolgozásából és a Vezető Szervnek, Bázisszerveknek történő megküldéséből álltak /pl. Javaslat és beszámoló a nemzetközi rendszerekkel való együttműködésről. Javaslat a devizamentes információcsere ekvivalenciájához stb./.

Egyéb tevékenység

Az év folyamán a Medinform-tagországok KNSZ-eitől több olyan információkérés érkezett, amelyek megválaszolása több munkatárs tetemes munkaidőráfordítását igényelte. Ezek közül kiemelkedő az UVLI /Prága/ kérése, amelyben a magyar orvostudományi kutatóintézetek adatait igényelte igen részletesen /az intézet struktúrája, kutatási téma részletes megjelölése, elért eredmények, kutatási tervek, KGST komplex programban való részvétel adatai stb./. Az anyagot az Egészségügyi Minisztériumból gyűjtöttük össze, több - nem rendszerezett - forrás alapján, majd rendszereztük és oroszra fordítottuk. Terjedelme 50 oldal. A bolgár KNSZ normatív-műszaki adatokat kért az egészségügyi intézmények építéséről. Az adatokat az ESZTIK-en keresztül az Egészségügyi Minisztériumtól kaptuk, orosz fordításban /kb. 12 oldal/ megküldtük.

Hazai kéréseket /a NTMIR Magyar Titkárságának különböző anyagok véleményezése, javaslatkészítése stb./ számos alkalommal elégtettük ki. Ugyanóság munkaigényes volt az Egészségügyi Minisztérium egy-egy kérése, pl. információ az AWIT software-ről és a MERA terminálról stb.

Az OMKDK. megbízásából a szovjet folyóiratokból folyamatosan

figveltük "Az ember-gép kapcsolat" kb. 6 résztémából álló probléma irodalmát, 3 ízben szolgáltatottunk adatokat referátumokkal.

Felvettük a kapcsolatot az INIS adatbázissal /OMKDK/, a kapott anyagot és a felhasználás módját 1982-ben elemezzük ill. készítjük elő.

A tagországok közül elsőként megkezdjük az egészségügyi-orvos-tudományi metodikai dokumentumok feldolgozását a Medinform illetékes alrendszere számára, az év folyamán 12 dokumentumról küldtünk leírást.

Amint az intézet minden egyes osztálya, a Medinform osztály munkatársai is kivették részüket a festés-mázolással járó többletmunkából. Lebonyolítottuk az osztály levelezését, összesen kb. 200 levelet írtunk, kezeltük az irattárat. Több ízben /kb. 4-5 alkalommal/ tartottunk osztálymegbeszélést, konkrét munkák megszervezése kapcsán, munkaköri leírások megvitatása stb. céljából.

Elvégeztük az 1982. évi, Budapesten tartandó szakértői értekezlet előkészítő munkálatait /szállás, terem, költségvetés stb./.

Gazdasági munka

Az OMKDK-val megkötöttük az 1981. évi szerződést, előkészítettük az 1982. évi szerződést. Elszámolást és 1982. évre tervet készítettünk a GH-nak a bilaterális kapcsolatok költségvetéséről és a Medinform költségvetési keretéről. Kidolgoztuk a Medinform 1982. évi gazdasági fejlesztésére irányuló javaslatot a SZAB /Számítástechnika Alkalmazási Bizottság/ számára.

Az osztály problémáiról

A tervben foglalt feladatok teljesítésében és az un. terven kívüli munkák ellátásában egyaránt komoly nehézséget jelentett, hogy a teljes évben igen nagy volt a munkaidőkiesés /10,5 hónap/ aminek kisebb része /3 hónap/ adódott abból, hogy két státuszt februárban illetve márciusban töltöttünk be, nagyobb része két munkatársunk összesen 7,5 hónapos betegségéből.

Az 1981. évi tervfeladatok végrehajtásában ez még nem mutatkozik meg, ui. éppen egy 1982-re áthúzódó feladat /alfabetikus tezaurusz létrehozása/ szenvedett igen komoly késedelmet. Ezt a tényt

az 1982-es tervnél figyelembe vesszük ugyan, de várható, hogy a tezauszoknak az indexelésben való alkalmazásában elmaradunk a többi tagország mögött, sőt hazai hosszabb távú célkitűzéseinket /MOB gépítése/ is késleltetni fogja.

A munkaidő-kiesésből az is következett, hogy a többi munkatárs megterhelése a vártnál sokkal nagyobb volt és marad, hiszen a munkatársak egy részének - a lemaradást legalábbis némileg csökkentve - a lingvisztikai munkára kell koncentrálniuk munkaidejüket. Az egyéb feladatok végrehajtása elsősorban a többi munkatársra hárul, akiknek a munkaköre szintén eléggé zsúfolt, emellett 1982-ben több új feladatot kell a tervbe beépíteni.

A fent jelzett problémák magyarázzák, hogy az osztályon belüli, egyébként szükséges képzésre nem került sor ez évben.

4. Dokumentációs és Információs Osztály

Az év során folyamatosan együttműködtünk az OIK többi osztályával, a Hálózati és Módszertani Osztály néhány kiszállásán kapcsolatot építettünk ki a könyvtári hálózattal is. A Medinform Osztállyal való együttműködésünk során az Egészségügyi Állandó Bizottság számára szemletanulmányt készítettünk a "Kardiológia mai trendjei" címmel. Az ehhez szükséges irodalomkutatót és a szemletanulmányt dr. Kelemen Attiláné készítette. Dr. Pollák Zsuzsanna az MTA Izotóp Intézetével és a Szabványügyi Hivatallal konzultált, valamint 10 éves visszatekintő időszakról irodalomkutatót végzett "A hazánkban sugársterilizésre alkalmazott anyagok felhasználási módszereiről".

A Módszertani Osztállyal együttműködve a tájértékező előkészítése során 7 orvossal folytattunk interjút tájékoztató szolgáltató - saink tartalmáról, hasznosításuk lehetőségeiről. Egerben tartott regionális munkamegbeszélésünk alkalmával a könyvtárosokkal konzultáltunk. Ez alkalommal merült fel, hogy regionális értekezleteinket a jövőben terminológiai továbbképzéssel egészítsük ki.

Tervteljesítés az egyes feladatcsoportokban

Kiadványok

Megszerkesztettük a Hungarian Medical Bibliography 1980./I. és II. kötetét. Annak érdekében, hogy a kiadvány tartalma frissebb

legyen, még egy számot állítottunk össze: az 1981/I. kötet korrek-turája folyamatban van. A kézirat 1982. januárjában kerül nyomdába. A kiadvány három kötete 1270 referátumot, annotációt és címfordítást tartalmaz a Medlars tárgyszórendjében, szerzői névmutatóval és a feldolgozott folyóiratok jegyzékével.

A Spectrum Pharmaceuticum szerkesztésében 8 folyóirat /2 orosz, 3 német, 3 angol nyelvű/ feldolgozásával /címfordítás és szakozás/ vettünk részt. Ehhez a tárgyv. során 511 /1980: 510/ adatot szolgál-tattunk.

Tájékoztató

A Témafigyelő szolgálat keretében 34 témát figyeltünk /1980: 33/. Az 1316 /1980: 1417/ megrendelő közül 1007 /1980: 1007/ egyéni és 309 /1980: 322/ közületi. A lakóhely szerinti megoszlás: buda-pesti 431 /1980: 575/ vidéki 753 /1980: 754/, külföldi 132 /1980: 88/. A megrendelések száma 3.126 /1980: 3089/. Az "Új gyógyszerek és in-dikációk" o. témát 213-an rendelték meg /1980: 239/. 100-nál több megrendelés történt az újszülöttkori patológia; újabb terápiás és diagnosztikai eljárások; sokk és reanimáció; aneszteziológia; moz-gásszervi betegségek; reumatológia; neuropszichiátria felnőttkorban; máj- és epeutak betegségei; a légzőszervek nem specifikus betegségei; a nyelőső- és gyomor-béltraktus betegségei; vesebetegségek; diabe-tes mellitus; vérképzőrendszer betegségei; autoimmun betegségek; klinikai onkológia; gyermekneurológia és pszichiátria; érrendszeri betegségek o. témákra vagyis 13 témára /1980-ban: 17 témára/.

A Témafigyelő Szolgálat referátumainak készítéséhez 388 féle folyóiratot használtunk fel, összesen 4080 /1980: 3.960/ referátum készült. A folyóiratok közül 349 saját állományú, 39 más intézetek állományából kölcsönzött.

A referált közlemények nyelv szerinti megoszlása: angol 41 % /1980: 39 %/, ebben az angol nyelven publikált csehszlovák, lengyel japán lapok is szerepelnek; német 35 % /1980: 30 %/ ; orosz 16 % /1980: 16 %/; francia 7 % /1980: 8 %/; egyéb /olasz, spanyol, lengyel, román/ 1 % /1980: 4 %/.

A referátumok készítésében 41 külső munkatárs vett részt. A szol-gáltatás átfutási ideje a primer dokumentum beérkezésétől a sokszo-

rosított referátum postázásáig 1-2 hónap. A tárgyévben indítottuk a "Klinikai farmakológia" c. témát. Az információ-válogatás szempontjait a klinikai farmakológusok és gyógyszerismertető gyógyszerészek 1980. december 15-én megtartott értekezletén vitattuk meg. Ugyanez alkalommal a résztvevőknek írásos tájékoztatót adtunk szolgáltatásunkról minta-referátummal. A téma anyagát elsősorban a hazánkban széles körben alkalmazott gyógyszerek felszívódására, kiürülésére, farmakokinetikai jellemzőire vonatkozó közlemények közül válogattuk. Az életkor /pl. újszülött, öreg/ vagy krónikus betegség miatt /pl. idült máj-, szív-, vesebetegség/ veszélyeztetett lakosságcsoportokra vonatkozó paramétereket különösen hangsúlyoztuk. Ezekről szóló referátumok 80 %-a, 20 %-uk az új készítmények klinikofarmakológiáját tárgyalta. A szolgáltatásnak 96 megrendelője van. 1982. januárjától új téma figyelését kezdjük meg. A téma címe: "Pulmonalis és extrapulmonalis tuberkulózis". A téma propagálása felhívással és minta referátummal székszárdi tájértekezletünkön történt. Ezenkívül meghirdettük azt az intézetünkéről és szolgáltatásainkról szóló tájékoztató kiadványunkban is.

A Medicinskij Referativnij Zsurnallal kapcsolatos tevékenység

A MRZS szerkesztőségének 307 adatot szolgáltatottunk. Ennek megoszlása: 10 % címfordítás, 20 % annotáció, 70 % referátum.

A MRZS-ben 1981-ben publikált magyar adatok száma 183, megoszlásuk: címfordítás 50 %, referátum 50 %. Említésre méltónak tartjuk, hogy a referátumokat a szerkesztőség megrövidíti. Ez utóbbi adatok 50 %-a 1980 és 50 %-a 1981-es évi keltezésű. Ez azt jelenti, hogy az átfutási idő a beküldéstől a publikálásig az esetek felében 1 év, az esetek másik felében csak 6 hónap. A szekciókénti megoszlás szám szerű adataiból arra következtethetünk, hogy az adatok egy részét nem intézetünk szolgáltatta. Az előző évekhez hasonlóan a publikáltság aránya nem kielégítő.

A beküldendő adatok tervezett száma 550 volt. Ezt az I. félév végén vezetőségi határozat alapján 300-ra változtattuk fenntartva azt a gyakorlatunkat, hogy a folyóiratok kefelevonata alapján készítettjük el a címfordításokat, annotációkat, referátumokat a Magyarországon magyar nyelven megjelent folyóiratok anyagából. Mint-hogy évről-évre megfigyeltük a MRZS-ben publikált magyar adatok szá-

mának csökkenését, a Medinform Osztállyal együttműködve munkaanyagot készítettünk, amelyben új információ válogatási szempontokat, szerkesztői irányelveket és szolgáltatásunkra vonatkozó munkaegyeztetést kértünk. Erre választ még nem kaptunk. A magunk részéről a MRZS szerkesztőségének beküldött anyag egy részét orosz anyanyelvű orvos-sal felülbíráltattuk. A szűrőpróba alapján a referátumok minősége tartalmi, nyelvi szempontból megfelelő, csupán stiláris javításokat javasolt a lektor.

Irodalomkutatás

1981-ben 638 megrendelés érkezett /1980: 885/, 611 bibliográfiát készítettünk /1980: 921/. További 150 esetben /1980: 125/ az archívumból tudtunk eleget tenni a személyesen hozzánk forduló megrendelésének. A "Gyógyszereink" -ben történt meghirdetés alapján archívumunkból 840 bibliográfia másolatát igényelték /1980: 814/.

3 esetben /1980: 10/ nem tudtunk adatot szolgáltatni a kért időszakban vagy nyelvterületről, aminek többnyire az volt az oka, hogy a kért kazuisztikáról a szakirodalomban nem volt közlemény. Az is előfordult, hogy a megjelölt időszakban a fellelt adatok Magyarországon nem hozzáférhető szaklapokban jelentek meg. 18 kérésre egyetlen adatot szolgáltatottunk /1980: 8/. 33 bibliográfia több mint 100 tételből állt. Az év során szolgáltatott bibliográfiai tételek száma összesen 21.750 /1980: 28.800/. A bibliográfiák átlagos tétele száma: 30 /1980: 31/. Négy nyelvterület és 3-5 éves visszatekintő időszakadatait 302 /1980: 653/ bibliográfia tartalmazta, 10-15 évet 246 /1980: 230/, 20 vagy ennél hosszabb időszakot tár fel 76 /1980: 32/ irodalomkutatási bibliográfia. Csak a tárgyév adatai tartalmazta 31 bibliográfia. Ezeknek összeállítása a Current Contents alapján történt. A bibliográfia szakágankénti megoszlása az előző évekhez viszonyítva úgy változott, hogy az immunológiai és a hematológiai tárgyak elérték a 10-10 %-os arányt. A gyógyszerkészítmények átfogó hatásával foglalkozók arányszáma pedig 12 % volt.

Az Egészségügyi Főiskola hallgatói számára 94 bibliográfia készült. Elsősorban a házi- és intézeti betegápolás és a betegek szociális gondozásának szervezési problémáiról szóltak a bibliográfiák.

A megrendelők mintegy 75 %-a gyakorló orvos, 25 %-a pedig egészségügyi középkezelő, gyógytornász, fizioterapeuta, kísérletező orvos

és határterületen tevékenykedő mérnök és jogász. Lakóhely szerinti megoszlásuk nem különbözött lényegesen az előző éviéktől. A szolgáltatás átfutási ideje meghosszabbodott a tatarozási munkák következtében, átlagosan 6-7-hét /1980: 17-21 nap/ volt. A megrendelések számának csökkenését is valószínűleg a tatarozás okozta.

Az 1980. július 1-től 1981. június 30-ig terjedő időszakban összesen 720 irodalomkutatási bibliográfiához mellékelünk visszajelentő lapot abból a célból, hogy tájékozódjunk a közölt adatok használhatóságáról és hozzáférhetőségéről. Összesen 110 visszajelentő lap érkezett vissza. A beérkezett 110 visszajelentő lap 110 bibliográfiát értékel, a bibliográfiák tételszáma 1-154 között váltakozott, az értékelte tételek száma 2.616 volt. A fel nem használhatónak ítélt tételek száma 63, az értékelte adatok 2,4 %-a. A válaszadók 87 %-a valamennyi adatot felhasználhatónak minősítette. A fentebb említett 63 fel nem használhatónak minősített tétel 14 válaszból adódik és ez a válaszadók 13 %-a. 550 tétel, a vizsgált tételek 25%-a bizonyult a felhasználók számára "legfontosabbnak". 26 válaszadó valamennyi tételt "legfontosabbnak" ítélte. A válaszadók 76,4 %-a a közölt adatok közül 1-8-at eredetiben be tudott szerezni, 23,6 %-a közölte, hogy egyetlen tételhez sem fért hozzá.

A bibliográfiák felhasználási céljaként 25 válaszadó szakelődés készítését, 25 szakközlemény írást, 16 szakmai tájékozódást, 5 oktatói, kutatói munkára való felkészülést, 2 kandidátusi értekezés megírását jelölte meg. Erre a kérdésre nem felelt 37 válaszadó, azaz 33,6 %. Fénymásolat megrendelésére került sor 531 tétel alapján, ez az összes tételszám 20 %-a. Ez kb. 1.250 oldal fénymásolat rendeltét jelentett. 26 válaszadó /23,6 %-a/ a bibliográfia valamennyi tételéről rendelt fénymásolatot. 4 megrendelő összesen 11 fordítást rendelt meg az irodalomkutatás alapján. A visszajelző lapok részletes elemzéséről szakközleményben fogunk beszámolni. Külön vizsgálat tárgya lesz az, hogy miért nem tudta eredetiben beszerezni a szükséges adatokat a válaszadók 23,6 %-a, hiszen szolgáltatásunkban kizárólag a szakkönyvtári hálózatunkban fellelhető primer dokumentumok anyagát tárjuk fel.

Tömörítvény

Az Egészségügyi Szakdolgozók Központi Továbbképző Intézete részére a középkáder továbbképzés céljára 141 tömörítvényt készítettünk /1980: 154/ 562 oldal terjedelemben /1980: 602/.

Havi átlagban 12 tömörítvény készült /1980: 13/, egy-egy tömörítvény átlagos terjedelme 4 oldal /1980: 4/. A feldolgozásra érdemesnek tartott közleményeket elsősorban 5 kurrens külföldi középkáder szaklapból válogattuk és ezenkívül további 21 /1980: 18/ orvosi szakfolyóirat anyagával bővítettük. A közleményeket olyan módon válogattuk, hogy azokat a szakképzés több ágában hasznosíthassák.

A tömörítvények tematikus megoszlását az alábbi táblázat mutatja:

általános nővérképzés	50	tömörítvény	35,4 %
csecsemő- és gyermek nővérképzés	49	"	34,7 %
szülészeti-nőgyógyászati nővérképzés	9	"	6,3 %
laboratóriumi asszisztensképzés	12	"	8,5 %
egyéb	21	"	14,8 %

141 tömörítvény 100 %

Szóbeli tájékoztatás

Est a tevékenységet a könyvtári, bibliográfiai és módszertani osztállyal együtt végezzük. Tartalma a korábbi évek gyakorlatától nem különbözik lényegesen. Foglalkozunk a főiskolai végzettséget szerző ápolónők, védőnők, gyermekgondozónők szakirodalmi tájékozódásba való bevezetésével is az orvostanhallgatókon, orvosokon és gyógyszerészen kívül. Nem változott más egyetemek hallgatóinak és biológiai pályamunkára készülő középiskolások érdeklődése sem. E tevékenység keretében csak az 5 percnél hosszabb időigényű eseteket regisztráltuk, ilyen 201 volt a tárgyévben /1980: 301/.

Fordítószolgálat

1981-ben 733 fordítás készült 7.876 oldal terjedelemben /1980: 700 db 7.901 oldal/, ebből az intézet által kijelölt 470 db fordítás 5.335 oldal terjedelemben /1980: 5.329/.

A Gyógyszereink c. folyóiratban 446 fordításunk címét publikáltuk /1980: 436/.

A meghirdetett fordítások megoszlása szakáganként /zárójelben az 1980. évi adatok/: belgyógyászat 64 /74/, gyermekgyógyászat 58 /49/, szív- és érbetegségek 57 /45/, gyógyszer-tan 53 /37/, onkológia 33

/30/, ideg- és elmegyógyászat 25 /34/, sebészet 30 /38/, szülészeti, nőgyógyászat 17 /20/, egészségstudomány 31 /23/, akupunktúra 11 /15/, immunológia 14 /13/, szemészet 5 /35/, fül-orr-gégészeti 8 /8/, laboratóriumi diagnosztika 3 /8/, bőrgyógyászat 7/7/, orvosi dokumentáció 2 /1/, számítógép alkalmazása az orvostudományban 1 /3/, gerontológia 9 /1/, orvosi etika 1 /1/, fizikoterápia 3 /1/, tuberkulózis 6 /6/, kórélettan 3 /-/, radiológia 2 /-/, mikológia 2 /-/, fogászat 1 /-/.

A kijelölt fordítások nyelvenkénti megoszlása /zárójelben az 1980. évi adatok/: angolról 34,1 % /37/, németről 36,8 /35,6/, oroszról 11,6 % /13,2/, franciáról 13,8 % /11/, olaszról 3,3 % /4/. Egyéb nyelvekből nem állt rendelkezésünkre megfelelő fordító. A fordítások átlagos terjedelme 11,3 oldal volt /12,3/.

A megrendelt fordításmásolatok havi átlaga 202 db /1980: 195/. A tárgyévben megrendelt fordításmásolatok darabszáma: 2441 /1980: 2351/, oldalterjedeleme 27 583 /27 366/. A helybenolvasásra és köszönyzésre igényelt fordítások darabszáma: 443 /1980: 754/, oldalterjedelme 5005 /1980: 7450/. Ezzel együtt a tárgyévben igényelt összes fordítás 2884 darab 32 588 oldal terjedelemben /1980: 34 816 oldal/. A helybenolvasott és köszönyözött fordításmásolatok száma csökkent az intézetben folyó tatarozási munkák következtében. Gyakorlatban ez a szolgáltatás nem szünetelt, mert az igénylőket a tatarozás alatt is kielégítettük, ha volt rá mód. Ezen szolgáltatások előnye, hogy a teljes állomány szakkatalógusából válogat a helybenolvasó és betekintés után dönti el, hogy köszönni vagy esetleg fénymásolatban igényli a fordítást.

A meghirdetett fordítások közül 42-t 10-25 példányban rendeltek, ami az összes fordítás 9,4 %-a /1980: 5,4 %/. Kiemelkedően nagy példányszámban igényeltek gyógyszer mellékhatás, kardiológia, ideggyógyászati tárgyakat. Egy példányt sem igényeltek eddig 20 fordításból /1980: 16/.

A megrendelések 65 %-a vidéki és 35 %-a budapesti. A másolatigényt részint a fordítók által készített másolatokkal, részint fénymásolatokkal elégítettük ki. Az OFOTÉRT-nál megrendelt és a saját másológépen készült fénymásolatok aránya nem különbözött lényegesen az előző évitől. 263 /1980: 367/ rendelt fordítás másolat készült 2532 oldal terjedelemben /1980: 2576 oldal/, ebből az EU.Min. rendelete 2 /5/

fordítás másolata 114 oldal terjedelemben /1980:144 oldal/.

A nyelvi megoszlás: angolról 48,8 % /47,5/, németről 27,3 % /24,5/, oroszról 11 % /14,2/, franciáról 6,9 % /8,7/, egyéb nyelvről /seh, szlovák, román és szerb/ 5,6 % /5,45/. Magyarról idegenre 50 fordítás készült és 16 tétel angol és német szakszöveg lektorálás 228 oldal terjedelemben. Az idegenre fordítások nyelvi megoszlásai angolra 42 %, németre 37 %, oroszra 20,5 %.

11 db tömörítvény készült 43 oldal terjedelemben /1980: 7 db 22 oldal/.

Az Országos Fordításnyilvántartástól rendszeresen érkező közzes-példányok közül a tárgyévben nem hirdettünk meg fordítást minőségi okokból.

151 oldal próbafordítás készült /1980:179/.

A fordítók száma: 50 /1980:66/, ebből 36 orvos és orvostanhall-gató, 2 gyógyszerész, 2 biológus, 4 könyvtáros, 2 eu.szakdolgozó, 1 vegyész, 3 egyéb /pl. önálló fordító, háztartásbeli/.

A jelölt fordítások lektorálása angol és német nyelvből havi 130 oldal, összesen 1560 oldal, valamennyi próbafordítást lektoráltattuk. A többi fordítás minőségének ellenőrzése oly módon történt, hogy a rendelkezésünkre álló lektori kapacitást havonként más-más fordítók munkájának ellenőrzésére fordítottuk úgy, hogy az év során minden fordítóra legalább 1-1 alkalommal sor került.

Az olasz fordítások minden esetben, a franciák szükség esetén ugyancsak lektorálásra kerültek.

Különgyűjtemények és feltárásuk

Fordítószolgálatunk az 1960-1981. időszak során összesen 13.052 db fordítást készítettett mintegy 130.000 szabványoldal terjedelemben. E fordításokat numerus kurrensben archiváljuk és diszciplinánként év-ről-évre bővített szakkatalógusban tárjuk fel. Közülük 10.152 db /mintegy 100.000 oldal/ az intézet által kijelölt és nagyobb felhasználói rétegek érdeklődésére számot tartó fordítás. A fennmaradó rész egyéni vagy intézeti megrendelésre készült. A különgyűjtemények katalógusát a helybenolvasók és kölcsönzők referens-szolgálatunk részeként folyamatosan használják. Ezen kívül 1981-ben a különgyűjtemény anyagából diszciplinánkénti címjegyzékeket készítettünk, hogy azt az

állományt a felhasználók számára hozzáférhetővé tegyük. Első jegyzékünk 24 olyan fordítás címét tartalmazta, amelyek új diagnosztikai és terápiás eljárásokat közöltek a gyakorló orvosok tájékoztatására. Második jegyzékünk a Magyar Gyermekegyorvosok Társaságának 1981. szeptemberi ülésmeghívójának melléklete volt és 24 gyermekgyógyászati tárgyú fordítást tartalmazott /valamennyi 1980-ban megjelent cikkről/. Harmadik jegyzékünk a Magyar Belgyógyász Társaság novemberi ülésmeghívójának mellékleteként került forgalomba, belgyógyászati fordításanyagunk 63 tételét tartalmazta.

Az első jegyzékünk alapján történt igénylés nem változtatta meg a másolat igénybevétel arányszámát a kizárólag a "Gyógyszereink"-ben történt publikáláshoz képest. A második jegyzéket többen hasznosították: az összesen igénybevett 402 csecsemő- és gyermekgyógyászati tárgyú fordításmásolat közül 189 a jegyzékben meghirdetett 24 fordításról készült.

Az egyéni vagy intézeti megrendelésre készült fordítások közül 580 gyógyszer-tani tárgyat tájékoztató kiadvány formájában tettük hozzáférhetővé. A kiadvány tartalmazza a készítmények azonosításához szükséges és a hazai rendelkezésre vonatkozó információkat is. Ezt a kiadványt módszertani útmutatóként hálózatunk minden tagkönyvtárának rendelkezésére bocsátottuk és a gyógyszerekről szóló tájékoztató szolgáltatásaink előfizetőinek is megküldtük.

Irodalomkutatási szolgálatunk 20 év alatt felhalmozódott különgyűjteménye 10 850 bibliográfiából áll. Anyagát a fordításokhoz hasonlóan numerus kurrensben archiváljuk és a "Gyógyszereink" c. folyóiratban meghirdetjük. E gyűjtemény anyagának felhasználási mutatóit a jelentésnek az irodalomkutatásról szóló fejezete tartalmazza.

Az egészségügyi szakdolgozók továbbképzése céljából készített tömörítvények különgyűjteménye 792 db dokumentumból áll, mintegy 1200 szabvány oldal terjedelemben. Elkészült a tömörítvények szakkatalógusa. A dokumentumok numerus kurrens szerinti rendezése is megtörtént. E különgyűjtemény feltárása céljából négy alkalommal küldtünk 15-20 tételes tematikus bibliográfiát az Eü.Munka c. folyóirat szerkesztőségének. A jegyzékek publikálására azonban csak 1982-ben kerül sor. Könyvtáros továbbképző rendezvényeinken hálózatunk munkatársait tájékoztattuk a gyűjtemény hasznosításának lehetőségeiről. Eddig 110 tömörítvény mintegy 500 szabványoldal másolat megrendelésére került sor.

Az osztály problémáiról

Az év során különböző okok miatt több munkanap kiesés nehezítette tervünk teljesítését, feladatainkat folyamatosan át kellett csoportosítanunk. Egy munkatársunk nyugdíjba vonult, egy eltávozott az intézettől, egy munkatársunk meghalt.

Segítette az osztály tevékenységét, hogy 1981. júniusától 5 órás, szeptembertől pedig 8 órás gépiró munkatársat kaptunk. Ezen kívül nyugdíjba vonult munkatársunkat 70 órában ismét foglalkoztatni tudjuk.

5. Bibliográfiai Osztály

Bibliográfiai munka

A Magyar Orvosi Bibliográfia kéziratainak elkészítési határidejét az intézeti tatarozási munkák elkezdéséig betartottuk. Március 15 - június 20-ig a bibliográfiai leírás szünetelt, mivel a lyukszalag-írógépet le kellett állítani.

Az 1981. július 20-án tartott ülésen a vezetőség a határidőket a következőképpen módosította: MOB 3. szám: szeptember 30.; 4-5 /összevont/ szám: november 30. Ezeket a határidőket betartottuk.

A 6. /kumulatív név- és tárgymutatót tartalmazó/ számot munkaerőhiány miatt különmunkában iratjuk le 1982. január végéig. Az egyes számok késésével kapcsolatos számos érdeklődés ismét bizonyította, hogy a Magyar Orvosi Bibliográfia - könyvészeti jelentősége mellett - fontos segédeszköz az irodalomkutatás gyakorlatában.

A kongresszusi anyagot tartalmazó bibliográfia /szupplementum/ áthúzódo 1980/II. kötetét az eredeti határidőre leadtuk /1981. február 27-én/. A bibliográfiai rész és a tárgymutató leírását munkatársunk tartós betegsége miatt különmunkában kellett elvégeztetnünk. Az 1981/I. kötet kéziratát a szerkesztő hosszas betegsége miatt 1 hónapos késéssel készítettük el, 1981. október 30-ra.

A MOB előfizetőinak száma: 228.

A külső munkatársak által szerkesztett bibliográfiák közül elkészült a Spectrum Pharmaceuticum 1980/4. és 1981/1,2 és összevont 3-4. számának kézírata. 1981. végén az 1982/1. szám kéziratának tükkörre írása is elkezdődött.

Elkészült a Gyógyszerterápiás Dokumentációs Szemle 1980/4. és 1981/1,2 és összevont 3-4. számának valamint a Tuberkulózis és Tüdőgyógyászat Referáló Szemle 1980/4. és 1981/1-2. számának kézirata. Ennek a bibliográfiának a kiadói munkálatait az 1982-es évtől kezdve az Országos Korányi Pulmonológiai Intézet veszi át intézetunktől.

Az I. félévben konzultáltunk Fügedi Péternével, az OSZK főosztályvezetőjével a kongresszusi kiadványok számának rohamosan növekedése miatt az 1982-ben kidolgozandó szerkesztési elvekről.

Gyorstájékoztató Szolgálat

	tervszám	tényszám
A figyelt témák száma	78	78
A megrendelők száma	700	697
A megrendelések száma	2.400	2.659
A szolgáltatott adatok száma	15.000	13.980

Az előfizetők ill. a szolgáltatásban részesülők összetétele:

	előfizető	dijmentes	összesen
a/ egyéni	351	59	410
b/ intézményi	221	66	287
			<u>697</u>

	előfizető	dijmentes	összesen
Területi megoszlás szerint:			
a/ budapesti	239	12	251
b/ vidéki	325	-	325
c/ külföldi	8	113	121
			<u>697</u>

Dijmentesen küldtük a szolgáltatást 125 címre, ebből hazai: 12, külföldi: 113 /Románia:36, Szovjetunió: 2, Csehszlovákia: 5, NDK:70/. A külföldiek közül legjelentősebb az NDK-beli intézmények részesülése a szolgáltatásban, aminek alapja az Intézet és az IWIM közötti bilaterális egyezmény.

Az intézetünkben kijelölt anyagot a Könyvtári Osztály munkatársai írták katalóguscédulákra. A SOTE Központi Könyvtárban jelölt anyagot szerződéses munkatárssal ill. néhány hónapig külön munkában irattuk le.

Összesen kb. 930 folyóiratot figyelünk a két könyvtárban, ezekből kb. 860 a külföldi folyóirat.

1981-re a sokszorosítandó cédulaanyag összeszerkesztését és a Reprográfiai Osztályra történő leadását havi három alkalomra terveztük, ezt a periodicitást a Reprográfiai Osztály tatarozásának elkezdéséig tartottuk is, ezután a nyomda csak ritkábban tudta az anyagot fogadni. Összesen 23 alkalommal továbbítottunk a Reprográfiai Osztályra gyorstájékoztató anyagot.

A lyukszalagírógépek tartós leállítása miatt a Gyorstájékoztató Szolgálat és a Témafigyelő Szolgálat borítékanyagának címzése az év folyamán nem volt egyenletes. Kiegyenlítő tényezőként hatott viszont, hogy a beindulás után alkalmanként nagyobb tételt lehetett postázni, hogy a nyomda tatarozása idején szünetelt a sokszorosítás, valamint, hogy a címzést végző szerződéses munkatársunk augusztus hóban 25 óras többletmunkát teljesített.

Un. egyéni figyelést végeztünk azokban a témakörökben, amelyeknek előfizetői nem érik el a tizet: az adatokat gépelt jegyzékeken juttattuk el a megrendelőkhöz. Ilyen figyelést 17 megrendelőnek /ebből 10 intézmény/ végeztük 9 témakörben.

A Gyorstájékoztató Szolgálat adatainak több évre visszatekintő elemzése során már 1981. elején megállapítottuk, hogy a szolgáltatás tematikáját olyan irányban kell megváltoztatni, hogy az megfeleljen a nemzetközi orvostudományi szakirodalom összességében bekövetkezett tartalmi változásoknak, kövesse az orvostudománynak a szakirodalomban tükröződő trendjeit. Mivel e cél megvalósításában a legnagyobb segítséget a felhasználók nyújthatják, tervbe vettük a szolgáltatás erősen kibővített tematika alapján történő újbóli meghirdetését. Az új témákra vonatkozó javaslatot az intézeti kollektíva segítségével összeállítottuk, azonban részben reprográfiai nehézségek, részben megfelelő címlista hiányában a munka folytatását 1982. I. félévére kellett halasztani.

Egyéb tevékenység

A Gyorstájékoztató Szolgálat cédulaanyagából katalógusunkat tovább szerkesztettük, ennek alapján tájékoztatást nyújtottunk. Az osztály munkatársai a Medinform részére elkészítették a számítógépes adatfeldolgozáshoz szükséges adatlapokat a hazai orvostudományi szakirodalom indexelt folyóiratoikkai alapján. A Medinform rubrikátora alapján történő indexelési munkában résztvett az osztályvezető.

Osztályértekezletet egy alkalommal tartottunk, ezenkívül az igazgató, az osztályvezető és helyettesei többször folytattak közös munkamegbeszéléseket, amelyeket az osztály munkaerőgondjai tettek szükségessé.

Az osztály problémái 1981-ben két fő nehézségből adódtak. Az egyiket - amelyik megoldódott - a tatarozás okozta: több mint három hónapig igen rossz körülmények között dolgoztak a munkatársak, majd a lyukszalagírógép leállítása miatti késést kellett behozni. Géphiba miatt is 12 napig szünetelt a bibliográfiai leírás.

Másik gondunk a munkaerő hiány: két munkatársunk egész évben gyen- en volt, négy dolgozó sokáig volt beteg, egyik munkatársunk nyugdíjazás, másik leszázalékolás előtt áll. Mindez a postázásban is okoz újabb lemaradásokat. Problémáinkat részben szerződéses munkatársak alkalmazásával, részben az eddigi fokozott munkaintenzitással szándékozunk megoldani.

6. Könyvtári Osztály

Állományépítés

A könyv és folyóiratállomány 1981 folyamán a következőképpen alakult:

Induló készlet 1981. I. 1-én 23.712 db 10.184,516.-Ft.

<u>Évközi gyarapodás</u>	1981-ben		1982-ben	
<u>Könyv</u>				
vétel	110 db	88.537,- Ft	112 db	81.207,50.- Ft
ajándék	49 db	6.756,- Ft	44 db	4.757,.- Ft
csere	10 db	2.910,- Ft	15 db	2.170,.- Ft
kötelespéldány	314 db	22.712,- Ft	316 db	18.950,.- Ft
gyarapodás	<u>483 db</u>	<u>120.915,- Ft</u>	<u>487 db</u>	<u>107.084,50.- Ft</u>

Folyóirat

vétel	514 db	1.004.037,-Ft	443 db	919.076,- Ft
ajándék	99 db	30.354,-Ft	46 db	9.516,- Ft
csere	293 db	131.005,-Ft	139 db	108.868,- Ft
saját kiadv.	1 db	160,-Ft	1 db	630,- Ft
köttetés	-	16.118,-Ft	-	26.431,- Ft
gyarapodás	<u>907 db</u>	<u>1.181.674,-Ft</u>	<u>629 db</u>	<u>1.064.521,- Ft</u>

Gyarapodás összesen: 1.390 db

1.302.589,- Ft.

Könyv leltári állomány: 1981. december 31. 11.716 db 1.818.844,-Ft

Polyóirat " " : 1981. december 31. 13.386 db 9.668.261,-Ft

Zárókészlet 1981. december 31. 25.102 db 11.487.105,-Ft

1981-ben 907 kötet folyóiratot vettünk állományba /jelentős mennyiségű régebbi folyóiratévfolyammal egészítettük ki a lengyel, cseh, román nyelvű folyóiratállományunkat/. Nem volt módunkban állományba venni az 1981. évi francia, valamint a 3300-as raktári számú ún. egyes folyóiratokat, mivel ez az állományrészleg olyan helyen van, amit a festési munkák miatt teljesen elzártak különböző butorokkal és festési törmelékkel.

A 907 kötet folyóiratból

magyar	107	- vétel	96
		- ajándék	10
		- csere	0
		- saját	1
szovjet	100	- vétel	64
		- ajándék	12
		- csere	24
népi demokr.	265	- vétel	153
		- ajándék	25
		- csere	87
tőkés	435	- vétel	269
		- ajándék	78
		- csere	88

Elkészítettük az 1982. évi külföldi- és magyar folyóiratrendeléseket. /Tőkés folyóiratot 1.039.959,- Ft, népi demokratikus + szovjet folyóiratot 49.840,- Ft. és magyar folyóiratot 61.297,- Ft. értékben rendeltünk./ Magyar folyóiratokat több példányban rendelünk /munkapéldánynak a MOB, a Medinform Osztály, valamint nemzetközi csere részére/. A Könyvtári Osztály a magyar folyóiratokból egy példányt vesz állományba.

Állomány nyilvántartás

A folyóiratokat karex lapon tartjuk nyilván. Elkészítettük folyóirataink szakkatalógusát karton nyilvántartás formájában.

A könyveket betűrendes-, szak- és tárgyszavas katalógus alapján tároljuk.

A Könyvtári Osztály kiemelt feladata volt 1981-ben a részleges időszaki leltározás. Ez az osztályokon levő kézikönyvekre, valamint a Helsinki utcai raktárban tárolt állományra terjedt ki. A feladatot végrehajtottuk. A Helsinki utcai raktárban levő leltározott állomány darabszáma: 5.174 könyvtári egység. Az állományellenőrzés során hiányt nem észleltünk.

Ezzel a munkával párhuzamosan elkészítettük a raktári anyag újra kerdexelését/pontos nyilvántartás a darabszámról, leltári számról, hiányos évfolyamokról/.

Olvasószolgálat

Az olvasószolgálat adatainak feltűnő csökkenése abból adódik, hogy az intézetben folyó tatarozási munkák miatt a könyvtár működése gyakorlatilag 5 hónapra át szünetelt. Ezen idő alatt csak az osztályok számára biztosítottuk a munkájukhoz szükséges könyveket és folyóiratokat.

Az olvasószolgálat adatai:	<u>1981</u>	<u>1980</u>
helyben olvasók száma	1.500	3.330
kölcsönzők száma /könyv/	520	1.840
kölcsönzések száma	2.012	2.880
kölcsönzött könyvek száma	1.239	2.142
kölcsönzött folyóiratok száma /másolatban/	2.620	3.000
másolatok oldalszáma	19.844	15.835
mikrofilm kockák száma	1.927	3.643
helyben olvasott művek száma	2.240	4.980
könyvtárközi kölcsönzés	1.434	2.076
nemzetközi könyvtárközi kölcsönzés	30	22

Beiratkozott könyvkölcsönző 1981-ben 520 volt, ebből 366 egyéni, 124 közület /magyar/ és 30 külföldi intézmény.

A 366 egyéni kölcsönző foglalkozás szerinti megoszlása:

orvos	92
orvostanhallgató	58
eu. főiskolás	109
eu. szakdolgozó	53
gyógyszerész	4
egyéb /pszichológus, gyógyed., stb./	50

A hálózati könyvtárakon kívül 30 intézménynek kölcsönöztük rendszeresen. A hálózati könyvtárak közül a legtöbbet kölcsönözték:

Dunaujváros	16 alkalommal	31 könyvet
Mosonmagyaróvár	11 " "	22 " "
Salgótarján	11 " "	16 " "

Nemzetközi könyvtárközi kölcsönzésben 30 alkalommal kölcsönöztünk könyvet, illetve készítettünk másolatot külföldi könyvtárak számára. 22 esetben közvetlenül fordultak intézetünkhöz, 8 alkalommal pedig az OSZK-n keresztül.

Szóbeli tájékoztatás

A szóbeli tájékoztatás könyvtárunkban az olvasószolgálat része. A helyben olvasók többsége első lépésként irodalomkutatót kíván végezni. Ehhez a tájékoztatónak először tájékozódnia kell a keresett téma iránt, majd annak ismeretében megadjuk a témához szükséges segédkönyveket, bibliográfiákat, referáló lapokat. Az olvasó által összeállított irodalomjegyzék alapján kapják meg a kért műveket helybenolvasásra illetve kölcsönzésre. Rendszeresen adunk felvilágosítást telefonon. A szóbeli tájékoztatásban a könyvtár valamennyi dolgozója részt vesz.

Nemzetközi csere

Nemzetközi cseretevékenységünk célja könyvtárunk könyv- és folyóiratállományának gyarapítása, a választék bővítése és ezen kívül a lagújabb magyar orvosi eredmények ismertetése.

Cseretevékenységünket a már kialakult gyakorlat szerint folytatjuk. Cserénk alapja a Hungarian Medical Bibliography évi két kötete, a Therapia Hungarica o. folyóirat, valamint egyéb kiadványaink és a gyors tájékoztató szolgálatunk kartonanyaga. Erre a célra előfizetünk még 17.148,- Ft. értékben magyar orvosi folyóiratokra.

Cserepartnereink száma 217 /51 szocialista, 166 tőkés/, ebből új cserekapcsolat létesült héttel /6 szocialista, 1 tőkés/. A megszűnt kapcsolatok száma 9 /4 az intézet megszűnése vagy gazdasági okok miatt, 5-nél a kapott csereanyag nem megfelelő volta miatt/.

297 féle periodika érkezett /200 tőkés, 97 szocialista/, továbbá 40 db könyv /23 tőkés, 17 szoc./ és 213 disszertáció. A csereanyagból állományunk számára válogatunk, a fennmaradt anyagot a hálózat könyvtárai kapják meg.

1981-ben a Módszertani Osztály összeállította azoknak az informatív folyóiratoknak a jegyzékét, amelyek nem járnak az országba. Ennek alapján a folyóiratok kiadóhoz körlevélben fordultunk, mutatványszámokat kértünk illetve felhívtuk figyelmüket cserekapcsolat létesítésére. A 94 körlevélre 41 válasz érkezett. Közülük 6 intézménnyel jött létre kiadványcsere kapcsolat /4 USA, 1 Törökország, 1 Nigéria/.

Folyóirat tartalomjegyzék sokszorosítás

Ezt a szolgáltatásunkat 1981-ben 107 megrendelő vette igénybe.

Ebből egyéni előfizető:	49	
külsőleti " "	58	/46 Budapest, 61 vidék/

1-3 féle folyóiratra előfizet 80 megrendelő

3-nál több féle " " " 27 megrendelő.

A tartalomjegyzékeket hetente postázzuk megrendelőinknek.

Fotószolgálat

	<u>1981</u>	<u>1980</u>
mikrofilm	1.927	3.643
gyorsmásolat	60.031	49.183
megrendelések száma	1.350	1.169
forgalmazott érték	102.172,- Ft	100.410,- Ft

agyorsmásolatok részletezése:

19.844 oldal könyvtárközi kölcsönzés

35.000 oldal tartalomjegyzék sokszorosítás

5.187 oldal az osztályok számára végzett másolás.

Fülspéldányjegyzés

A hálózat könyvtáraiból 12 fülspéldányjegyzék érkezett sokszorosításra, illetve a hálózatban való körzésre. Saját fülspéldányjegyzékünk 3 volt.

Kutatás-fejlesztés nyilvántartás

Nyilvántartásunkban 2424 K+F bejelentés van a kutatások megkezdéséről, illetve befejezéséről, valamint a disszertációkról.

1981-ben 159 új bejelentés érkezett, megoszlásuk a következő: az Egészségügyi Minisztérium fennhatósága alá tartozó intézményekben folyó K+F munkáról 68, disszertációiról 38 bejelentés érkezett. Határterületi K+F bejelentés 43, disszertáció 10. A határterületi kutatásokról készült bejelentésekből esetenként válogatunk az OMKDK Központi Kutatásnyilvántartása anyagában, s ezek egy példányát megkapjuk másolatban. A K+F bejelentések nyilvántartását /iktatás, címléírás/, majd a különböző katalógusokban való feltárását az év folyamán is rendszeresen végeztük. A hibásan, hiányosan kitöltött bejelentőlapokat visszaküldtük a kutatóhelyeknek /hibajegyzékkel/ a szükséges korrekció elvégzése céljából. Állandó kapcsolatot tartunk az OMKDK Országos Kutatásnyilvántartásával. Az év folyamán 12 alkalommal adtunk tájékoztatást a K+F anyagból.

Nem publikált dokumentumok száma:

K+F bejelentés	2.424
fordításmásolat	13.052
irodalomkutatás bibliográfia	10.850
tömörítvény	792

Egyebek

Könyvtárunk 1981-ben vizsgálta a könyvtárközi kölcsönzések számát, a kért folyóiratok címét, nyelvi megoszlását, és azt, hogy milyen hordozón igényelték a kérő könyvtárak a szolgáltatást. A felmérés kiterjedt arra is, hogy a hálózat könyvtárai milyen mértékben küldik a kéréseiket célzottan a dokumentumot tároló könyvtárhoz, mennyi a téves adatközlés, illetve az egyéb okból nem teljesíthető kérések száma. A vizsgálat három hónapos időtartamot ölelt fel, és bár e rövid felmérés alapján is levonhatók voltak bizonyos következtetések, egy ilyen felmérésnek legalább egy éves időtartamot kell felölelnie. A vizsgálat alapján felmerült javaslatokat a vezetőség megtárgyalta, s megtette a szükséges intézkedéseket /új lelőhelyjegyzék kiadása 1982-ben, a kölcsönzéseknél előjegyzés bevezetése/.

Vizsgálta a könyvtár a hálózatból érkező külföldi könyvkölcsönzési kéréseket abból a szempontból, hogy melyek azok a kiadványok,

amelyek nincsenek meg állományunkban és lelőhelyükről a központi katalógus alapján kellett tájékoztatást nyújtanunk. A kérő cédulákról másolatot készítettünk a Hálózati és Módszertani Osztály számára, megjelölve, hogy a KC-ben megtaláltuk a könyvet vagy sem. Ez a vizsgálat egész évre kiterjedt.

Folytattuk az 1980-ban megkezdett mikrofilm cserét a kecskeméti Megyei Kórház orvosi könyvtárával. Rendszeresen rendelkezésükre bocsátottuk a 3 kijelölt folyóiratot mikrofilmzés céljára, s tőlük is kapjuk az általunk választott 3 folyóiratot mikrofilmen.

1981-ben 129 db folyóiratot köttettünk.

Folyamatosan végeztük az OSZK-ban a kötelespéldány válogatást, saját könyvtárunk és a SOTE könyvtára számára. A többes példányban kapott kiadványokat a hálózat könyvtárai között osztottuk szét.

Megjelentettük a "Tájékoztató a külföldi orvosi könyvekről" c. ajánló bibliográfia 4 számát.

Új könyvbeszerezéseinkről 9 alkalommal kiadott jegyzékben tájékoztattuk a hálózat könyvtárait és az olvasókat.

Részt vettünk a különböző szakmai megbeszéléseken az OSZK-ban, OMKDK-ban.

Létszám, személyi feltételek 1981-ben

A Könyvtári Osztály létszáma 7, ebből teljes foglalkoztatású 4 fő. /Közülük egy november 1-én jött vissza gyesről./ Egy dolgozó havi 130 órás, egy 70 órás nyugdíjas és egy 90 órás.

A könyvtár teljes foglalkoztatottságú dolgozói rendszeresen résztvettek a szakszervezeti politikai oktatásban. A könyvtár két dolgozója az OIK Szakszervezeti Bizottságának tagja.

Reprográfiai Osztály

A tervteljesítés az alábbiak szerint alakult:

1981. évi sokszorosítandó oldal a terv szerint

2.546.710

1981. évi tényleges teljesítés

- 2.046.528

Lemaradás

500.182

A betervezett sokszorosítandó oldalakból az alábbiak maradtak el:

MOB 1981/3-5	217.800	oldal
Gyógyszerészet 1981/ 3	40.300	" "
Spectrum 1981/3	93.000	" "
TBC 1981/3-4	50.400	" "
Az Orvosi Könyvtáros 1981/4	46.200	" "
Táj. kül. orv. könyv. 1981/4	3.040	" "
Az Eü. és az Orvostud.jelenlegi helyzete	30.000	" "
Rubrikátor	30.000	" "
Összesen:	510.740	oldal

Ezen oldalszám és a lemaradás közötti különbség abból is adódik, hogy az egyes kiadványok nem a betervezett oldalszámmal, ill. példányszámmal készültek el. Az elmaradt tételek közül a TBC 1981/3-4, az Egészségügy és az orvostudomány jelenlegi helyzete és a Rubrikátor azért nem készült el, mert ezekről kéziratot a Reprográfiai Osztály nem kapott.

Ennek következtében az osztály lényeges lemaradása a tervvel szemben az osztályon mutatkozó okok miatt lényegesen kevesebb, mint a fentebb kimutatott oldalszám.

A lemaradást az teszi indokolttá, hogy 1981. elején az osztály személyi állományából három fő eltávozott, helyettük az utánpótlás csak több hónapos késedelemmel történhetett meg.

1981. december 1-től az osztály vezetője nyugállományba ment és a munka alól felmentést nyert. 1981. év decemberében az osztály munkáját úgy szerveztük át, hogy 1 fővel kevesebb létszámmal lássuk el a teljesítendő feladatokat.

Befolyásolta teljesítményünket az is, hogy az év folyamán Romayor gépünk gyakorta meghibásodott, a kapott új gép beállítása az intézetben folyó festési-mázolási munkálatok miatt több hónapos késedelemmel történt meg, maga a sokszorosítás is több hétig szünetelt. A kiadványok összehordását, kötését, a Gyorstájékoztató és a Témafigyelő Szolgálat méretrevágását azonban ezalatt is elvégeztük. Igen nagy mennyiségben vágunk kartonokat a különböző osztályoknak is.

Az elkészült kiadványokat egy héten belül minden esetben postáztuk. Kapcsolatot tartva a gazdasági hivatallal, folyamatosan átvezettük a leadott címlistákon az év közben közölt címváltozásokat.

A kiadványok megjelentetéséhez az engedélyeket megszereztük és a kötelespéldányokat az OSZK részére folyamatosan leadtuk.

Az osztályok által leadott ún. "egyéb sokszorosításokat" az osztályvezető az illetékes osztályokkal megbeszélte, a körlevelek, útmutatók ezekben az esetekben meg is feleltek a követelményeknek.

Az osztály számára előírt nyilvántartásokat és elszámolásokat folyamatosan vezettük. Rendszeresen elvégeztük gépeink karbantartását, elvégeztünk kisebb javítási munkákat is. Az osztályra belépett nyomdai szakemberek tanácsai és javaslatai alapján változtattunk a gépek karbantartási módján, valamint a karbantartáshoz szükséges anyagoknál fokozottabban felhasználtuk a nyomdaiparban alkalmazott ilyen természetű anyagokat, ami megkönnyítette a sokszorosítás elvégzését, valamint a gépek minőségének hosszabb időtartamra való megővését.

Ugyancsak nyomdász szakembereink javaslata alapján folyamatba tettük más méretű papír beszerzését, aminek következtében a papírhulladék mennyiségét csökkenteni lehet. Az előzetes számítások alapján az ilyen módon jelentkező megtakarítás több tízezer forintos nagyságrendű lesz.

Az intézet többi osztályával való együttműködés jónak ítéltető. Megjavítottuk mikrofilm szolgáltatásunk eddigi lebonyolítási módját is, és azt az eddigieknél rendszeresebbé kívánjuk tenni. Ezen a téren szorosan együttműködünk a Könyvtári Osztállyal.

Rendszeresen végeztük a tudományos oktatófilmek kölcsönzését, majd 1981. végén ezeket a filmeket az Egészségügyi Szakdolgozók Központi Továbbképző Intézete részére adtuk át, ahol a filmeket valószínűleg jobban fogják hasznosítani.

Az év folyamán két ízben tartottunk osztályértekezletet és egy ízben osztálymegbeszélést.

Gazdasági Hivatal

Az intézetvezető gazdasági helyettese rendszeresen beszámolt az igazgatónak a Gazdasági Hivatal működéséről és a gazdálkodás során felmerült problémákról, amelyeket a GH a megbeszélések alapján oldott meg.

Értékeltek az 1980. évi költségvetési gazdálkodást, valamint a felújítási és beruházási tervek végrehajtását. Az értékelés alapján előkészítettük, majd elkészítettük az 1982. évi tervet.

Elkészítettük intézetenként, költséghelyenként az 1981. évi költségvetést, valamint az 1980. évi költségvetés végrehajtására vonatkozó beszámolókat. A költséghelyektől beérkező beszámolókat összesítettük és az összesített beszámolót határidőre elkészítettük az Eü.M. részére.

Az Eü.M. által jóváhagyott 1981. évi költségvetést kiadtuk a gazdálkodó intézetek, költséghelyek részére. A költségvetés végrehajtásával kapcsolatos utasításokat megbeszéltük, végrehajtottuk. Lebontottuk az 1981. évben kapott pótelőirányzatokat a költséghelyek részére.

Értékeltek és elemezték a költséghelyek által készített költségvetési beszámolók alapján az 1980. évi gazdálkodást, a felújítási és beruházási tervek teljesítését. Ezekbe bevontuk a hozzánk tartozó intézetek vezetőit.

Az Eü.M. jóváhagyása alapján elszámoltuk az 1980. évi pénzmaradványokat, elkészítettük az indokolásokat, és az engedélyezett maradványokat lebontottuk az intézetekre.

Megszerveztük az intézeteknél és költséghelyeknél az 1982. évi költségvetések elkészítését, majd az összesített 1982. évi költségvetést határidőre beküldtük az Egészségügyi Minisztériumnak.

A kiemelt szintre elfogadott kutatási témák támogatására biztosított keretek felhasználásáról a félév végén a kutatóhelyektől bekért beszámolók alapján összefoglalót készítettünk az Eü.M. által előírt határidőre.

Az éves beszámolók összesítése 1982. évi feladat. Poljamosan elvégeztük a költséghelyek előirányzati felhasználásának anyag- és értékkönyvelését.

Az előirányzatok felhasználásáról havonta tájékoztatót adtunk az ETI és az OIK részére. Az első félév végén a költségvetési előirányzatokról valamint azok teljesítéséről költséghelyi bontásban jelentést tettünk az Eü.M. XI. Főosztályának.

Elvégeztük az ETI, OIK, TKT, ETT és Eü. Feladatok dolgozóinak a bérszámfejtését, az SZTK ügyintézését, valamint ellenőriztük a költséghelyeken alkalmazott dolgozók besorolásának helyességét.

Az Egészségügyi Feladatok költséghely gazdálkodásának könyvelésével kapcsolatos feladatokat az EÜ.M. II. Főosztályának irányítása szerint elvégeztük.

A belső ellenőrzés szervezetének kialakítása

Az 1981. év folyamán egy részfoglalkozású dolgozót belső ellenőrzési feladatok elvégzésével bízunk meg. A belső ellenőr vizsgálati terv alapján kezdte meg működését, azonban a gazdasági hivatalban történt megbetegedések miatt a belső ellenőrt más munkára kellett átirányítani, így vizsgálati tervét csak hiányosan tudta végrehajtani.

A kiemelt szintre elfogadott kutatási témák támogatására engedélyezett EÜ.M. keretek felhasználását minden intézetnél ellenőriztük, az ellenőrzés eredményéről félévkor és év végén összefoglaló jelentést készítettünk az EÜ.M. XI. Főosztálya részére.

A GH munkájának kialakításával kapcsolatos, 1980-ban megindult szervezési munka folytatása

Átdolgoztuk, illetve elkészítettük a Gazdasági Hivatal Gazdasági Műszaki Ellátási Szabályzatát az új költségvetési törvényben előírtak figyelembevételével.

A szabályzatot megküldtük az ETI-nek, az ETI soproni kihelyezett intézetének, valamint az EÜ.M. XI. Főosztályának.

A részben önálló költségvetési szervként működő soproni intézet gazdálkodásával kapcsolatos elszámoltatást az intézettel megejtettük. Az elszámoltatással és a gazdálkodás ellenőrzésével kapcsolatos intézkedéseket megszerveztük, és az ilyen irányú kapcsolatokat a Gazdasági Műszaki Ellátás Szabályzatában rögzítettük.

A főkönyvelés és anyagkönyvelés munkáját átszerveztük az 1981. január 1-vel életbelépett új számlarend figyelembe vételével. Ezen belül az állóeszköz értékhatárának változása miatt szükséges állóeszköz átminősítést fogyoeszközzé végrehajtottuk.

Felülvizsgáltuk az 1980-ban készült tervet, amely a készletgazdálkodás színvonalának javítására irányul és felmértük annak hatásságát. A beszámoló eddig elkészült adatai szerint úgy látszik, hogy sikerült a készleteket csökkenteni.

Megszerveztük az ETI Igazságügyi Bizottságánál befolyó térítések és kifizetések lebonyolítását és annak könyvelését.

Egyéb feladatok

Polytattuk az OIK épületének építkezésével kapcsolatos munkánkat. Az EÜBER-nek kiadtuk a megrendelést, amelyben megbíztuk a szükséges telek megszerzésével kapcsolatos munkálatokkal.

Lebonyolítottuk a Szentkirályi u. 21. szám alatti épület teljes felújítási munkáit.

A gazdálkodás megfelelő lebonyolítása érdekében rendszeres konzultációkat tartottunk a GH-hoz tartozó intézetek vezetőivel. A jegyzetraktárban folyamatosan és zökkenőmentesen elvégeztük az Eü.M. II/2. osztálya, valamint az ETI által megrendelni kívánt jegyzetek megrendelését és a beérkezett jegyzetek nyilvántartásával és elkészítési díjainak átutalásával kapcsolatos feladatokat, a megrendelt jegyzetek kiszállítását és számlázását, az év végi készletek leltározását.

Naprakész állapotban tartottuk az OIK szolgáltatásai megrendelőinek kimutatását, egyeztettük a szakreferensekkel és elvégeztük a számlázást.

Elvégeztük az orvosgyakornokok illetményének számfejtésével, átutalásával valamint nyilvántartásával kapcsolatos feladatokat.

Polytattuk a GH dolgozóinak 1980-ban megkezdett szakmai továbbképzését.

A GH dolgozóinak osztályértekezlete elmaradt, a munkavégzéssel kapcsolatos megbeszélésekre azonban folyamatosan sor került.

A Reprográfiai Osztály számára összeállítottuk a kiadványok előfizetőinek címlistáját.

III. A munkatársak képzése, oktató, tudományos és szakirodalmi tevékenysége

Papp Ernőné megvédte "A Magyar Klasszikusok sorozat kiadástörténete" című egyetemi doktori disszertációját.

Nemeskéry Istvánné befejezte a Pénzügyi és Számviteli Főiskola Rendszerszervezési szakát, ahol rendszerszervező üzemmérnök képesítést nyert, Kelemen Istvánné befejezte a KMK "Koordinált indexelés" tanfolyamát, Fodor Istvánné és Almásyné Kovács Éva befejezte a KMK által szervezett "Szakirodalmi igény és szükségletvizsgálatok" című tanfolyamot.

Várhelyi Péter az ELTE jogi karának 4. éves hallgatója. Fodor Istvánné elkezdte az ELTE Könyvtártudományi Tanszék Információs Kiegészítő Tagozatának 1. évfolyamát, Koltay Tibor kiegészítő szakon végzi az ELTE orosz szakát.

Kőgler Edéné a gimnázium 4. osztályát, Szabóné Gulyás Zsuzsa pedig a Pénzügyi Számviteli Főiskola 4. évfolyamát kezdte meg.

Szilágyi Vilmosné és Nemeskéry Istvánné résztvett az NTMIR Magyar Titkárság által szervezett "NTMIR rendszerek hazai helyzete" című tanfolyamon.

Szólósy Gabriella és Pusztai Miklós elkezdtek az OIK által szervezett könyvtárkezelői tanfolyamot.

Ideológiai képzésben részesültek 15-en. Dr. Szilágyi Vilmosné, Kominka László, Szollár Ferencné, dr. Pollák Zsuzsanna, Egry Tamásné, Kelemen Istvánné és dr. Benda Mária részt vesznek az MLE keretében működő "A nemzetközi ideológiai harc időszerű kérdései" speciális kollégium hallgatói. Varga Mihályné "A párt káderpolitikai elvei és gyakorlata" speciális kollégium hallgatója.

Az intézet munkatársai közül kilencen angol, német és orosz nyelvoktatáson vesznek részt.

Más intézmények kiadásában megjelenő folyóiratok szerkesztő bizottságában közreműködött dr. Székely Sándor, dr. Pollák Zsuzsanna és dr. Kelemen Attiláné.

Az OIK referáló ülésein beszámolt: dr. Pollák Zsuzsanna, dr. Kelemen Attiláné, Fodor Istvánné, Zimányi Katalin, Kominka László és Almásyné Kovács Éva.

Az intézet kutatási tervének keretében dr.Benda Mária, Kominka László, dr.Szilágyi Vilmosné és dr.Borsy Tamás folytatta kutatásait. Új kutatóként bekapcsolódott Almásyné Kovács Éva. Kutatásaik tárgyköre: az orvostudományi információk iránti igény felkeltése, folyóirat-ellátottsági vizsgálatok, a Medinform magyarországi alkalmazása és az igénykutatások helyzetének vizsgálata. Dr.Pollák Zsuzsanna folytatta kutatását az antioxidáns újabb gyógyászati lehetőségeinek kidolgozása terén.

Könyvtárkezelői tanfolyam oktatóiként működtek: Almásyné Kovács Éva, Dufla Istvánné, Egry Tamásné, Fodor Istvánné, Glósz Imréné, Kelemen Istvánné, dr.Kelemen Attiláné, Kominka László, Kovács Katalin, dr.Kusnyerik Györgyné, Selmei Nándor, dr.Szilágyi Vilmosné és Varga Mihályné.

A KMK igénykutatási tanfolyamán oktatóként működött dr.Benda Mária, az Orvostovábbképző Intézet "Klinikai onkológia" c. továbbképző tanfolyamán dr.Pollák Zsuzsanna.

Az intézet munkatársaitól az alábbi publikációk jelentek meg ill. a következő tanulmányok készültek el kézirát formájában:

ALMÁSYNÉ KOVÁCS Éva: Összefoglalás a szakirodalmi igénykutatások helyzettéről. = Orv. Könyvtáros, 1981, 21, 4, 362-367.

ALMÁSYNÉ KOVÁCS Éva: Helyzetkép a szakirodalmi igénykutatásokról /különös tekintettel az orvostudományi szakirodalmi igénykutatásokra/. Kézirat. Bp. 1981.58 p.

ARATÓNÉ LUX Ágnes - DÖRNYEY Sándor - POLLÁK Zsuzsanna, B.:Válogatás fordítás-különgyűjteményünk gyógyszer-tani anyagából. Bp. 1981. OIK. IV. 34 p.

BENDA Mária: Húsz éves Az Orvosi Könyvtáros = Orv. Könyvtáros, 1981, 21, 1-2, 169-184.

BENDA Mária - SZÉKELY Sándor: Egészségügyi-orvosi információ egy fejlődő világ számára. Beszámoló az orvosi könyvtárosok 4. világkongresszusáról /Belgrád, 1980. szeptember 2-5/. = Orv. Könyvtáros, 1981, 21, 1-2, 162-168.

BENDA Mária: Az orvostudományi irodalom adatbázisának fejlesztése. Yoshio,A.: Current trends in the development of a data base for medical literature in Japan. 23-28. = Fourth International Congress on Medical Librarianship, Belgrade, 2-5. Sept. 1980. Topico. 2. 143 p. ismertetése. = Orv. Könyvtáros, 1981, 21, 1-2, 189-191.

FODOR Istvánné: A könyvtárközi kölcsönzés vizsgálata mint a szakirodalmi igényvizsgálat egy formája. Kézirat. Bp. 1981.

KELEMENNÉ VARGA Judit: Gyógyszermellékhatás figyelőrendszer. Orv. Könyvtáros, 1981, 21, 1-2, 258-272.

KOLTAY Tibor - NEMESKÉRINÉ KISS Katalin - SZILÁGYINÉ CSÉCS Mária: A Medperiodik Működési Szabályzata és Műszaki Terve. Kézirat /orosz nyelven/. Bp. 1981. 25 p.

KOLTAY Tibor: A kiadvány-előkészítés technológiája. Kézirat /orosz nyelven/. Bp. 1981. 17 p.

KOLTAY Tibor - SZILÁGYINÉ CSÉCS Mária: Információs igények és a Medinform rendszer felhasználói. Kézirat /orosz nyelven/. Bp. 1981. 16 p.

KOMINKA László: Védett orvosi-biológiai folyóiratok jegyzéke. Bp. 1981. OIK. 25 p.

PAPP Ernőné: Az orvosi szakkönyvtárakról. /Változások 1970 és 1978 között és az 1979. évi helyzet./ = Orv. Könyvtáros. 1981, 21, 3, 219-229.

POLLÁK Zsuzsanna, B.: Twenty-five years history of chemical radiosensitization. Internat. Congr. History of Pharmacy. Bp. 1981. 8 p.

- -et al.: Széntetrakloriddal és galaktóزامinnal előidézett heveny májkárosodás befolyásolása dihidrokinolin típusu antioxidánsokkal. Magyar Gastroenterol. Társ. 23. Nagygyűlése. Keszthely, 15. előadás.

- -et al.: Dihidrokinolin típusu antioxidáns /MTDQ/ hatása a májsejtek lizoszomális membrán permeabilitására széntetrakloriddal kezelt egerekben. Item, 31. előadás.

- -et al.: Radiotherapy of metastases originating from breast cancer and malignant melanoma. VIth Meet. of EACR. Bp. 1981. 81.p.

- -et al.: Studies on ¹⁴C-labelled MTDQ kinetics. Proq. Int. Congr. Radiopharmacol. Pisa, 1981. 17-21. Abstracts. 14 p.

- -et al.: Die Wirkung von Methylene-Trimethyl- Dihydrochinolin bei experimenteller Leberschädigung. - HEK Forum, 1981. 0. 9, 15 p.

- -et al.: Nem toxikus dihidrokinolin-típusu antioxidáns hatása retinális érburjánzásra hiperoxigenizált újszülött patkányokon.

= Gyermekgyógyászat, 1981. 32, 357-360.

- -Tájékoztató a gyógyszerekről az OOKDK szolgáltatásai alapján.

= Orv. Könyvtáros, 1981. 21, 1-2, 35-41.

SZÉKELY Sándor: Zusammenarbeit zwischen dem Institut für Wissenschaftsinformation in der Medizin /IWIM/ und der Medizinischen Nationalbibliothek und Informationszentrum der Ungarischen Volksrepublik. = DDR-Medizin- Report, 1981. 10, 9, 863-864.

SZILÁGYI^{né} CSÉCS Mária: Beszámoló a Medperiodik Bázisszerv működéséről. Kézirat. /orosz nyelven/. Bp. 1981. 6 p.

ZIMÁNYI Katalin: A gyakorló orvosok folyamatos információellátása a rákkutatás területén: a regionális tartalomjegyzék szolgáltatás megszervezése és kiértékelése. Davis, S. et al. Bull. Med. Libr. Assoc. 1981. 69, 1, 14-20. cikkének ismertetése,. =Orv. Könyvtáros, 1981. 21, 4, 362-366.

1981. évi jelentés

Sor-szám	Megnevezés	Évi megjelenés	Évi pld.	old. szám	Össz. old. lehuzás	Formátum
1.	MOB 1980/5-6	2	660	356	117510	B/5
2.	MOB 1980/1-2 Suppl.	2	652	620	203312	B/5
3.	MOB 1981/1-2	2	678	356	120376	B/5
4.	Gyógyszerészet 1980/4	1	306	138	42228	A/4
5.	Spectrum 1980/4	1	583	176	102608	A/4
6.	Gyógyszerészet 1981/1-2	2	648	250	81000	A/4
7.	Spectrum 1981/1-2	2	1226	359	220103	A/4
8.	TBC Ref.Szle 1980/3-4	2	470	432	101600	B/5
9.	TBC Ref.Szle 1981/1-2	1	224	212	47488	B/5
10.	Az Orvosi Könyvtáros 1980/4	1	321	130	41730	B/5
11.	Az Orvosi Könyvtáros 1981/1-2-3	2	680	290	99700	B/5
12.	HMB 1979/1-2	2	622	314	98194	B/5
13.	HMB 1980/1	1	285	144	41040	B/5
14.	Táj.külf.orv. könyvekről 1981/1-2-3	3	541	44	7972	A/4
		23	7896	3821	1.324.861	
15.	Egyéb kiadványok	12	5455	619	191467	A/4
16.	Gyorstájékoztató	21		1364	106480	A/4
17.	Témafigyelő szolgálat	12		1003	123560	A/4
18.	Egyéb			278	108512	
19.	Borítók				40053	
		68	13351	7085	1.894.933	
8 % beigazítás					151.595	
					2.046.528	

Az OIK mutatószámai 1981-ben

<u>Dokumentáció</u>	tervszám	tényszám
1. Irodalomkutatási bibl. szám	900	611
2. Irodalomkutatási bibl. tétele száma	29.000	21.750
3. Irodalomkutatási bibl. másolatok száma	800	840
4. Fordítások darabszáma	700	733
5. Fordítások oldalszáma	8.000	7.867
6. Fordításmásolatok szolgáltatás /db/	3.000	2.441
7. Referátumok magyar irodalomból	1.300	1.577
8. Referátumok külföldi irodalomból	4.080	4.080
9. Témafigyelésben figyelt témák száma	34	34
10. Témafigyelést megrendelők száma	1.450	1.316
11. Témafigyelés megrendelések száma	3.120	3.126
12. Témafigyelésben adott referátumok száma	4.080	4.080
13. Gyorstájékoztatóban figyelt témák száma	78	78
14. Gyorstájékoztatót megrendelők száma	700	697
15. Gyorstájékoztató megrendelések száma	2.400	2.659
16. Gyorstájékoztatóban adott adatok száma	16.000	13.980
17. Szóbeli tájékoztatások száma	330	201

Könyvtár

18. Kölcsönzők száma	1.800	520
19. Kölcsönzött dokumentumok száma	5.000	3.850
20. Helyben olvasók száma	3.000	1.500
21. Helyben olvasott dokumentumok száma	4.000	2.240
22. Gyorsmásolat megrendelések száma	1.000	1.350
23. Elkészített mikrofilm kockák	3.000	1.927
24. Elkészített gyorsmásolatok száma	46.000	60.031

Reprográfia

25. Sokszorosított oldalszám	2.546.710	2.046.528
------------------------------	-----------	-----------

Összintézeti

26. Kiadványfélések	12	13
27. Kiadványok példányszáma	13.840	13.351
28. Kiadványok oldalszáma	5.034	7.085

m u n k a t e r v e

I. Általános feladatok

Az OIK-hoz tartozó költséghelyek 1982. évi költségvetési előirányzata 92.932.000,- Ft. Ebből az OIK előirányzata 8.319.000,- Ft. A bevételi terv 1.694.000,- Ft. Ebből az OIK bevételi terve 1.388.000,- Ft.

Az intézet létszáma 51 teljes- és 11 részfoglalkoztatású munkatárs.

Fő feladataink:

Az orvosi könyvtárosok és orvostanácsadók Országos Értekezletének megrendezése.

Az intézeti székház terület-kijelölésének intéztetése és építési terveinek elkészíttetése.

A regionális központok kijelöléséről szóló egészségügyi miniszeri közlemény megjelentetése. A regionális együttműködés megkezdése.

A Medinform gépi adatbázisának és az országban hozzáférhető nemzetközi adatbázisok kísérleti felhasználása.

Az intézethez tartozó költséghelyek kiadásait fedező költségvetés végrehajtása.

II. Az egyes munkaterületek célkitűzései

és feladatai

1. Vezetés, igazgatás

- 1.1 Kéthetenként osztályvezetői értekezletet tartunk, amelyeken megtárgyaljuk az intézet és az egyes osztályok problémáit. Félévenként munkaértekezletet tartunk.
- 1.2 Intézeti háromszögüléseket tartunk a szükségletek szerint.
- 1.3 Az év folyamán kétszer összehívjuk az OIK Szakmai Kollégiumát.
- 1.4 Kidolgozzuk a budapesti-Pest megyei régió működési tervét.
- 1.5 A fenntartó intézményekkel való kapcsolat bővítése és megerősítése érdekében a megyei kórházigazgatók, orvostanácsadók, gazdasági vezetők és a megyei főorvosok részére a regionális feladatok megtárgyalása érdekében értekezletet szervezünk Budapesten.
- 1.6 Részt veszünk a szakterületünkön folyó hazai és nemzetközi

könyvtári-informatikai tevékenységben.

- 1.7 Folyamatosan foglalkozunk a költségvetés végrehajtásával az intézet gazdasági vezetőjének beszámolóí alapján.
- 1.8 Kiszélesítjük a belső ellenőrzést.
- 1.9 Folyamatosan foglalkozunk káderkérdésekkel és személyzeti ügyekkel.

2. Hálózati és Módszertani Osztály

Hálózatunkkal az 1980/81-ben szorosabbá vált kapcsolatot tovább kívánjuk építeni. Minden kiszállás alkalmával össze fogjuk vetni a könyvtár tényleges tevékenységét a Szervezeti és Működési Szabályzatokban foglaltakkal és ahol eltérés mutatkozik, szorgalmazni fogjuk a fenntartóknál és a könyvtárosoknál, hogy számolják fel a hiányosságokat.

Mindenképpen el akarjuk érni, hogy a könyvtárosok szakmai ügyes-bajos dolgaikkal azonnal megkeressenek bennünket, értesítsenek a munkakörükben vagy a könyvtár működésében bekövetkezett változásokról, hogy ezekről ne csak kiszállásaink alkalmával értesüljünk. Ugyanigy tovább kell javítanunk a könyvtárak bejelentési fegyelmét és válaszolási készségét. Az eddiginél szorosabban együttműködünk az OIK többi osztályával, különösen a Dokumentációs Osztállyal, elsősorban a szolgáltatások iránti igények vizsgálatánál és a Könyvtári Osztállyal a könyvtárközi kölcsönzések közös figyelésével.

1. Instruktor feladatok

- 1.1 Kiszállási ütemtervünket 1982-ben megváltoztatjuk oly módon, hogy nem az alközpontokra, hanem a regionális központokra koncentrálunk, azokat látogatjuk meg évente legalább kétszer, az alközpontokat a szükséghez képest. Ha az Egészségügyi Minisztérium nem adja ki a regionális központokra vonatkozó közleményt, összeállítjuk a regionális szervezeti formára vonatkozó irányelveket valamint a Regionális Tanácsok és Alközponti Könyvtári Tanácsok tevékenységére vonatkozó irányelveket és szorgalmazzuk azok megjelentetését az Egészségügyi Közönyben. A regionális átszervezés miatt két instruktor területi beosztását megváltoztatjuk. A fővárosi tanácsai hálózat könyvtáraival az István Kórház és a PESZTIK illetékeseivel szoros együttműködésben foglalkozunk.

Szorgalmazzuk a regionális munkaértekezletek megtartását és azokra a napi feladatoknak megfelelő valamint továbbképzési programot /beszámolókat, előadásokat/ készítünk.

- 1.2 Az eddiginél nagyobb mértékben vesszük fel és tartjuk a kapcsolatot a fenntartó intézmények vezetőivel, megírjuk észrevételeinket, szorgalmazzuk, hogy ténylegesen működő és a könyvtárak érdekeit képviselő orvostanácsadók kerüljenek a könyvtárosok mellé. Felvesszük a kapcsolatot a koordinációs körünkhöz tartozó könyvtárosokkal. Elkészítjük a koordinációs körünkben tartozó nem hálózati könyvtárakra vonatkozó feladattervünket és azt a fenntartó intézmények vezetőivel megismertetjük és véleményezzük. Első lépésben a következő intézményekre kerül a sor: EGYT Gyógyszervegyészeti Gyár Műszaki Könyvtára, Állatorvostudományi Egyetem Központi Könyvtára, ALKALOIDA Vegyészeti Gyár Műszaki Könyvtára, Kőbányai Gyógyszerárugyár Műszaki Dok. és Könyvtár, BIOGÁL Gyógyszergyár Műszaki Könyvtára, Magyar Néphadsereg Katonaorvosi Kutató Központ Tudományos Könyvtára, BM Korvin Ottó Kórház Orvosi Könyvtára, MÁV Tudógyógyintézet Orvosi Könyvtára, MTA Szegedi Biológiai Központ Könyvtára, Szolnoki MÁV Kórház Orvosi Könyvtára, MTA Szegedi Biológiai Központ Enzimológiai Intézet Könyvtára, József Attila Tudományegyetem Embertani Tanészék Könyvtára, CHINOIN Gyógyszer és Vegyészeti Termékek Gyára Műszaki és Tudományos Információs Osztály, MÁV Kórház Orvosi Könyvtára.

2. Az állomány kihasználtságának és a felhasználók szakirodalmi igényeinek vizsgálata

- 2.1 Összeállítjuk az 1983-ban lebonyolítandó igényvizsgálat koncepcióját és a lebonyolításra vonatkozó tervet. A vizsgálathoz engedélyt kérünk az illetékes szervektől.
- 2.2 A regionális központokkal megszerveztetjük a területükön lévő alközpontok bevonásával az orvosi folyóiratok kihasználtságának vizsgálatát /kölcsonzés, könyvtárközi kölcsönzés, körözés, másolatszolgáltatás/, majd az év végén összesítjük az adatokat /hogy 1983-ban értékeljük és összevessük az igénykutatás eredményeivel/.

3. Képzés, továbbképzés

- 3.1 Lebonyolítjuk könyvtárkezelői tanfolyamunk vizsgáit. Meghirdetjük és - ha igény van rá - megszervezzük a 2. könyvtárkezelői tanfolyamot. Kiegészítő orvosi könyvtárosi 70 órás tanfolyamot szervezünk /10 hónap 1-1 napján/ olyan könyvtárosok részére, akik egyetemen, főiskolán, vagy más tanfolyamon szereztek képesítést. A tantárgyak: orvosi terminológia és szakirodalmi tájékoztatás.
- 3.2 Az év folyamán két alkalommal meghívjuk a koordinációs körünkhöz tartozó könyvtárosokat továbbképzésre.
- 3.3 Koordinációs körünk könyvtárosait a KMK továbbképző tanfolyamaira beiskolázzuk. Figyelemmel kísérjük az egyetemek, főiskolák és egyéb intézmények beiskolázási lehetőségeit és a jelentkezőknek segítséget nyújtunk.
- 3.4 Megszerkesztjük az Orvosi Könyvtáros 4 számát.
- 3.5 Megszervezzük az orvosi könyvtárosok és orvostanácsadók 9. országos értekezletét.
- 3.6 Gondoskodunk a könyvtárkezelői tanfolyam terminológiai jegyzetének összeállításáról és megjelentetéséről.
- 3.7 A szükséghez képest módszertani utmutatókat és leveleket, körleveleket adunk ki.
- 3.8 Az OIK dolgozói számára 6 alkalommal szakirodalmi referáló üléseket tartunk.
- 3.9 Egyénenként foglalkozunk az OIK kutatóival és az év folyamán kétszer beszámolókat szervezünk.

4. Nyilvántartás

- 4.1 Folyamatosan gondozzuk hálózati könyvtáraink törzslapjait és a koordinációs körhöz tartozó könyvtárak adatlapjait.
- 4.2 Folyamatosan gondozzuk Központi Könyvkatalógusunkat. Az 1981. évi bejelentésekről összegező-elemző jelentést készítünk és kidolgozzuk a könyvbejelentések mennyiségi és minőségi fejlesztésére vonatkozó tervünket. Továbbfejlesztjük kapcsolatainkat az OSZK-KC-val és megfontoljuk, velük megvitatjuk egy újabb csere-megállapodás megkötésének lehetőségét.

- 4.3 Folyamatosan szerkesztjük Központi Folyóiratkatalógusunkat. Elkészítjük az orvosi-biológiai folyóiratok 1977-1982. évi leldőhelyjegyzékét.
- 4.4 A folyóiratbeszerzések adatai alapján kiegészítjük a védett folyóiratokat tartalmazó jegyzékünket.
- 4.5 Folyamatosan vezetjük a könyvtárosaink adatait tartalmazó lyukkártya nyilvántartásunkat.
- 4.6 Elemezzük hálózatunk 1982. évi folyóirat-állományát, egyrészt az átfedések, másrészt az új megrendelések szempontjából és tovább szorgalmazzuk az országos választék bővítését.

5. Egyéb tevékenység

- 5.1 A MM rendelkezései alapján összegyűjtjük, ellenőrizzük és az Egyetemi Számítóközpontnak eljuttatjuk országos feladatkörű könyvtáraink 1981. évi statisztikai jelentéseit.
- 5.2 Az OSZK retrospektív folyóirat KO számára továbbítjuk könyvtárainknak, majd összegyűjtjük és visszajuttatjuk az OSZK-nak a retrospektív folyóiratjegyzékeket.
- 5.3 Részt veszünk a társintézmények és társhálózatok, a KMK és a MKE rendezvényein, megbeszélésein.
- 5.4 Szorgalmazzuk dolgozóink nyelvtanulását és továbbtanulását.
- 5.5 Az év során a szükséghez képest, de legalább kétszer osztálymegbeszélést tartunk az üzemi háromszög részvételével.

3. Medinform Osztály

1. Részvétel a Medik alrendszerben

- 1.1 Az I. félévben kéthavonta, a II. félévben havonta szolgáltatunk mágnesszalagot a Medik számára, az egész évben összesen kb. 4000 dokumentumról. Határidő: február, április, június 20., a II. félévtől minden hónap 5-ig.
- 1.2 Kiterjesztjük a feldolgozott dokumentumtipusok körét a monográfiákra, gyűjteményes munkákra, beleértve a kongresszusi kiadványokat is. Ehhez új adatlap kidolgozása szükséges. Határidő: március 1. A fenti dokumentumtipusok feldolgozásának és bevitelének megkezdése: április 1.

- 1.3 Legkésőbb július 1-től alkalmazzuk az angolt mint második munkanyelvet, azaz a publikációk címét - az orosz mellett - angol fordításban is megadjuk.
- 1.4 Szervezzük és végezzük az 1.1-1.3 feladatok adatelőkészítő munkálatait: folyóiratnyilvántartást, indexelést, az orosz és angol nyelvre való címfordítást, az adatlapkitöltést, az adatlapok ellenőrzését, a szintaktikai hibák kijavítását. Az adatlapok elkészítésének határideje: 1 hónappal a mágnesszalag elkészülése előtt.
- 1.5 A kész mágnesszalagok kísérő dokumentumainak elkészítése és az NTMIR Magyar Titkárságához való továbbítása.
Határidő: folyamatosan, a szalagok elkészülése után azonnal.
- 1.6 Folytatjuk a MOB számítógépes előállításának kísérleteit, az év folyamán legalább 1-2 kiadványt állítunk elő.
Határidő: az OMKDK-val megkötendő szerződésben meghatározottak szerint.
- 1.7 A Szófiából érkező egyesített szalagok elemzése és profilkeresése állandó profilok szerint és egyedi kérések alapján /szalagonként 10-15 profilra/.
- 1.8 Az egyesített mágnesszalagokra épített output formátumok meghatározása, a szolgáltatások szétsugárzása /kísérleti jelleggel igénykeltés, visszacsatolás megszervezése egy szűkkörű felhasználói csoporttal/. Határidő: az 1.7 pontban meghatározott feladat eredményességétől függően.
- 1.9 A Rubrikátort tartalmazó mágnesszalag aktualizálása.
Határidő: A Rubrikátor orosz variánsának új kiadásától függően.
- 1.10 Elvégezzük ill. elvégeztetjük a rendszer fejlesztéséből adódó software fejlesztési feladatokat..

2. Medperiodik tevékenység

- 2.1 A változások adatainak megkérése a tagországoktól.
Határidő: március 31.
- 2.2 A Medperiodik adatbázisának folyamatos aktualizálása, a változások és a Medinform tagországok bejelentéseinek regisztrálása.
- 2.3 A gépi adatbázis létrehozásának előkészítő fázisaként a periodika-nyilvántartó kartonokat ellátjuk a Rubrikátor számkódjaival.
Határidő: december 30.

- 2.4 A gépi adatbázis létrehozása céljából folytatjuk munkamegbeszéléseinket az OSM-val az ISDS átvétele tárgyában, az átvétel lehetőségét az év végéig tisztázzuk.

3. A lingvisztikai munka

- 3.1 A Rubrikátor orosz variánsának új kiadása alapján elvégezzük a szükséges változtatásokat a magyar variánsban, előkészítjük a mágnesszalagon levő Rubrikátor módosítását.
Határidő: a Rubrikátor orosz variánsának beérkezésétől függően.
- 3.2 Folytatjuk az alfabetikus /orosz-magyar, magyar-orosz/ teaurusz kartonrendszerének kiépítését.
Befejezés határideje: december 31.

4. Az orvosi-jogi információs rendszerben való részvétel

- 4.1 Folyamatosan figyeljük, feldolgozzuk és a bratislavai bázisszervnek továbbítjuk az orvosi-jogi dokumentumokat.
Adatszolgáltatás határideje: január 15., április 15., július 15., október 15.

5. Dokumentumok kidolgozása a Medinform terve alapján

- Adatlapkitöltési utasítás
Határidő: január 31.
- Utasítás az adatlap kontrolljához
Határidő: február 25.
- Utasítás a javító rekordok adatelőkészítéséhez
Határidő: március 31.
- Utasításkészlet a dokumentum-leírások mágnesszalagos előkészítéséhez
Határidő: május 31.
- A profilok adatrögzítési utasítása
Határidő: augusztus 31.
- Utasítás a Rubrikátor adatrögzítéséhez
Határidő: október 31.
- A kardiológia fejlődése és jelenlegi helyzete hazánkban /szemle/.

6. Kiadvány előkészítés

- 6.1 Elkészítjük "Az orvostudomány és egészségügy jelenlegi helyzete" c. szemlekiadvány magyar kéziratát.

Határidő: május 15.

- 6.2 Előkészítjük a. Rubrikátor új kiadásának kéziratát sokszorosításra. Határidő: a Rubrikátor beérkezésétől függően.

7. Egyéb adatszolgáltatási és információs tevékenység

- 7.1 A Könyvtári Osztállyal és a Hálózati és Módszertani Osztállyal együttműködve részt veszünk a Medinform tagországokkal folytatott hagyományos információcsere lebonyolításában, különös tekintettel a periodikaállomány másolatcsere formájában történő bővítésére.

Határidő: a munkamegkezdéséhez szükséges adategyeztetés és a levelek kiküldése február 15., a továbbiakban folyamatos.

- 7.2 Szervezzük a Medicinszkij Referativnűj Zsurnallal kapcsolatos tevékenységet, lefordítatjuk és továbbítjuk a referátumokat.

Határidő: folyamatos.

- 7.3 Folytatjuk az orvostudományi-egészségügyi metodikai dokumentumok feldolgozását és az adatok Moszkvába való megküldését.

Határidő: január 1., április 1., július 1., október 1.

- 7.4 A metodikai dokumentumok beszerzése tárgyában levelet intézünk az illetékes intézményekhez /országos intézetek stb./.

Határidő: február 28.

- 7.5 Kapcsolatot keresünk és a lehetőségek szerint együttműködünk az országon belül meglévő nemzetközi orvostudományi adatbázisokkal, javaslatot teszünk felhasználásunkra.

Határidő: folyamatos.

- 7.6 A szolgáltatások propagálásához és az igénykutatás megalapozásához felhasználói /orvos/ címnyilvántartást szerzünk be.

Határidő: június 30.

8. Nemzetközi együttműködés

- 8.1 Figyelemmel kísérrjük a kétoldalu szerződésekben foglaltak teljesítését.

8.2 Javaslatot teszünk az egyezmények keretében lebonyolódó tanulmányutak résztvevőire illetve a tanulmányozandó témákra.

Határidő: február 15.

8.3 Szervezzük és végezzük a ki- és beutazó szakemberek tanulmányutjával kapcsolatos teendőket: szállásszervezés, munkaprogramok szervezése és lebonyolítása stb.

8.4 Gyűjtjük a tanulmányuti beszámolókat, az év végén elemezzük a tanulmányutak hatékonyságát.

8.5 Az 1983. évi külföldi utazásokra vonatkozó igényeink költségkihatásait az Egészségügyi Minisztériumhoz felterjesztjük.

Határidő: október 1.

9. Medinform tanácskozások

9.1 Megszervezzük, lebonyolítjuk a tervezési és információs szakértők értekezleteit.

A tanácskozás helye Budapest, ideje: március 22-26.

9.2 Részt veszünk a Medinform tanácskozásain, felkészülünk azokra ill. felkészítjük munkatársainkat.

9.3 Az 1982. évi tanácskozások helye, ideje: matematikai és lingvisztikai szakértői értekeztet - Berlin, 1982. március 15-19; 7.

Rendszertanós ülés Bratislava, 1982. szeptember - október.

10. Gazdasági munka

Gazdálkodunk a Medinform költségvetési keretével, elkészítjük a "személyi kiadásokhoz" az elszámolásokat, szükség szerint beszámolót készítünk ill. adatokat szolgáltattunk a GH számára. Elkészítjük a kétoldalu egyezmények költségtervét. Elkészítjük az osztály gazdasági tervét. Az OMKDK-val megkötjük a szerződést április 30-ig.

11. Képzés, továbbképzés

11.1 Folytatjuk korábbi gyakorlatunkat a szakmai és szaknyelvi felkészültség fokozására ill. az új munkatársaknál az ismeretek megalapozására.

11.2 Az osztály munkatársai folytatják megkezdett intézeten kívüli tanulmányaikat.

- 11.3 Az osztályvezető folytatja kutatási témájának tanulmányozását. Részt vesz az intézet oktatási-továbbképzési tevékenységében.

12. Egyéb tevékenység

- 12.1 Részt veszünk az országon belül rendezett NTMIR üléseken.
12.2 Lebonyolítjuk az osztály levelezését, kezeljük az irattárat.
12.3 Szükség szerint, de az év folyamán legalább kétszer osztályértekezletet tartunk.

Megjegyzés: Az év folyamán sorra kerülő Medinform tanácskozások határozataiból adódó feladatokat később építjük be a munkatervbe.

4. Dokumentációs és Információs Osztály

1. Kiadványok

- 1.1 Megszerkesztjük a Hungarian Medical Bibliography 1981/II. és 1982/I.- kötetét. A HMB-ben történő publikálásra a magyar szakirodalom anyagából 800 angol nyelvű referátumot, annotációt, címfordítást készítünk. Az 1981/II. kötet kéziratának nyomdába adási határideje 1982. június 30, az 1982/I. kötet nyomdába adási határideje 1982. november 30.
- 1.2 Megszerkesztjük a "Szív- és érbetegségekről szóló fordítások ajánló bibliográfiáját."
Határidő: 1982. május 30.
- 1.3 A Spectrum Pharmaceuticum számára nyolc folyóirat farmakológiai anyagából válogatunk és készítünk címfordítást, szakjelzetekkel.
Tervezett tételszám: 550

2. Tájékoztatás

- 2.1 A témafigyelő szolgálat keretében 35 témát dolgozunk fel az eddigi keretek között. Az új téma címe "Pulmonális és extrapulmonális tuberkulózis". A kéziratok nyomdába adásának határideje minden hónap 4. hetének 1. napja.
- 2.2 A középkéder továbbképzés céljára összesen 160 tömörítvényt készítünk 600 oldal terjedelemben.
Határidő: minden hónap 15. napján.

- 2.3 A fordítószolgálat keretében 700 fordítást készítünk, amelyből mintegy 450 jelölt és 250 rendelt. A fordítások terjedelme 8.000 szabványoldal, ebből 5.000 jelölt és 3.000 rendelt. A fordításmásolatok tervezett darabszáma 3.000.
- 2.4 Az irodalomkutatási tevékenységünk során 900 új bibliográfia készítését tervezünk 29.000 tétellel.
- 2.5 Végezzük a szóbeli tájékoztatást az eddigi gyakorlatnak megfelelően, de ezzel kiegészítve, hogy referens szolgálatunk a fordítás és a recherche különgyűjtemény mellett a tömörítvény gyűjteményt is hasznosítja.

3. Egyebek

- 3.1 Évente legalább 2 alkalommal osztályértekezletet tartunk.
- 3.2 Hét-tíz naponként megbeszéljük a fordítók munkájával kapcsolatos tapasztalatokat és kijelöljük a lefordítandó közleményeket.
- 3.3 Elkészítjük az osztály gazdasági tervét.

5. Bibliográfiai Osztály

1. Bibliográfiai munka

- 1.1 Elkészítjük a Magyar Orvosi Bibliográfia 1982/1-6 számainak nyomdakész kéziratát.

Az egyes számok elkészítési határideje:

1982. 1.sz.:	március 31.
2-3.sz.:	július 15.
4. sz.:	szeptember 15.
5. sz.:	november 15.
6. sz.:	december 31.

- 1.2 Kidolgozzuk a MOB Supplementum új szerkesztési szabályait.

Határidő: május 31.

- 1.3 A kongresszusi anyagot tartalmazó bibliográfia /MOB szupplementum/ 1982-es évfolyamát - a kidolgozott új szerkesztési elvek alapján - két kötetben jelentetjük meg, ezenkívül az áthuzódó 1981/II. kötetet.

A kéziratok elkészítésének határideje:

1981/II.: 1982. május 31.

1982/I.: 1982. október 30.

- 1.4 Elkészítettjük a Tuberkulózis és Tüdőgyógyászat Referáló Szemle 1981/3-4. számát. /Az 1982. évfolyamtól a kiadói tevékenységet Intézetünkől az Országos Korányi Pulmonológiai Intézet veszi át./
- 1.5 Elkészítettjük a Gyógyszerterápiás Dokumentációs Szemle 1982/1-4. számának és a Spectrum Pharmaceuticum 1982/2-4. számának kéziratát.

2. Gyorstájékoztató szolgálat

2.1 Tervszámok:

A figyelt témák száma: 79

A megrendelők száma: 700

A megrendelések száma: 2.600

Szolgáltatott adatok száma: 15.000

2.2 Anyagleadás a Reprográfiai Osztálynak kéthetenként.

2.3 Meghirdetjük a szolgálat kibővített tematikáját.

Határidő: június 30.

2.4 Elvégezzük a megrendelők borítékjainak címzését és postázását.

2.5 Az anyag postázása kéthetenként történik.

3. Egyebek

3.1 Tájékoztatás a Gyorstájékoztató Szolgálat katalógusa alapján.

3.2 Végezzük a számítógépes adatfeldolgozás előkészítéséből /Medinform/ az osztályra háruló feladatokat.

3.3 Két alkalommal osztályértekezletet tartunk a szükséghez igazodó időpontban.

3.4 A munkaszervezéssel kapcsolatos problémákat folyamatosan megbeszéljük a munkatársakkal, szükség esetén az igazgatással ill. a vezetőséggel.

3.5 Továbbképzési, referálási feladatokból az erre vonatkozó intézeti tervnek megfelelően vesszük ki részünket.

- 3.6 Elkészítjük a Témafigyelő Szolgálat postázásához szükséges borítékok címzését.

6. Könyvtári osztály

Állománygyarapítás és feldolgozás

- 1.1 Állományunkat vétel, ajándék, csere és az OSZK kötelespéldány szolgáltatása révén gyarapítjuk. Beszerzünk minden nyomdai uton megjelent magyar orvosi sajtóterméket, válogatva a gyűjtőköri szabályzatban meghatározott egyéb szakterület irodalmát. Könyvbeszerzésre 1982-ben 200.000,- Ft., folyóiratbeszerzésre 1.200.000,- Ft. a rendelkezésünkre álló összeg. A folyóiratkezetből fedezzük a nemzetközi csere kiadásait. A Kultura Külgerekedelmi V. értesítése szerint a tőkés folyóiratimportban átlagosan kb. 15-18 %-os áremelkedés várható 1982-re. A könyvtárunkba többes példányban érkezett ajándék, csere és kötelespéldány könyveket a hálózat könyvtárai között osztjuk szét. -Határidőre elkészítjük a folyóiratrendeléseket, a Könyvértékesítő Vállalat Könyvtárellátó Főosztályával szerződést kötünk 1982-re is külföldi könyvek beszerzésére.
- 1.2 Vezetjük a könyv- és folyóiratleltárkönyveket és egyéb nyilvántartásokat. A könyveket betűrendes-, szak- és tárgyszókatalógus alapján tárjuk fel. A kurrens folyóiratokat kardex lapon tartjuk nyilván. A külföldi könyvek gyarapodását jelentjük az OSZK-nak és saját Központi Katalógusunknak. Évente jelentést adunk az OSZK-nak a folyóiratállományban beállt változásokról.
- 1.3 Nemzetközi csere: felülvizsgáljuk cserekapcsolatainkat annak megállapítása céljából, hogy melyek azok a kiadványok, amelyeket nem használunk és ezekkel az intézményekkel a csereét megszüntetjük. Az országos folyóiratválaszték bővítése céljából a Medinform rendszer keretében működő országokból megkérjük mikrolapon azokat a folyóiratokat, amelyeket a nagy referáló-indexelő folyóiratok feldolgoznak, de Magyarországra nem járnak. A mikrolapokért cserebe gyors tájékoztató szolgáltatást, MRZS referátumokat vagy egyéb szolgáltatást adunk esetleg felajánljuk a csak hozzánk járó néhány folyóirat mikrolapjait. A munkát a Medinform Osztállyal közösen megkezdjük február 15-ig. Vezetjük a cserekapcsolataink nyilvántartását, lebonyolítjuk a levelezést.

- 1.4 A hálózat könyvtáraiból érkező könyv- és folyóirat fölőspéldány-jegyzékkel kapcsolatos ügyintézés. Saját duplum anyagunkból két alkalommal készítünk fölőspéldányjegyzéket.
- 1.5 Folyamatosan /hetente/ végezzük az OSZK-ban a kötelezpéldány válogatást, a saját és a SOTE könyvtára részére.
- 1.6 Folyamatosan vezetjük az előírt nyilvántartásokat, statisztikákat, elkészítjük a jelentéseket.
- 1.7 Gondoskodunk a raktári rend fenntartásáról. A Helsinkí utcai raktárba - a nyár folyamán - mintegy 800-1000 kötet folyóiratot szállítunk ki /ezek feldolgozása a raktári kardexen/. Ezzel a mennyiséggel a Helsinkí utcai raktár betelik. 1983-ban ismét előtérbe kerülnek raktározási gondjaink, amennyiben nem sikerül újabb raktárhelyiséget szereznünk. A raktárban tárolt állományból jelentős a könyvtárközi kölcsönzések száma. A folyóiratkötetek beszállítása egyre körülményesebb. Ezért egyik másológépünket a Helsinkí utcai raktárban fogjuk elhelyezni. Beköttetünk 250 kötet folyóiratot.

2. Olvasószogálat

- 2.1 A könyvtár használatára vonatkozó szabályzat alapján az olvasók és kölcsönzők rendelkezésére bocsájtjuk - eredetiben vagy másolatba - a dokumentum állományt.
- 2.2 Végezzük a könyvtárközi kölcsönzést.
- 2.3 Ellátjuk a könyvtári szóbeli tájékoztatást.
- 2.4 Az intézet belső munkájához folyamatosan rendelkezésre bocsátjuk az új könyveket, folyóiratokat.
- 2.5 Folyamatosan működtetjük tartalom jegyzék-sokszorosító szolgáltatásunkat. A megrendelőknek az anyagot hetente postázzuk. Vezetjük a megrendelők nyilvántartását.
- 2.6 Az év folyamán összeállítjuk a "Tájékoztató a külföldi orvosi könyvekről" c. ajánló bibliográfia négy számát.
- 2.7 Új könyvbeszerzéseinkről 8 alkalommal készítünk összeállítást és rendszeresen megküldjük szolgáltatásaink előfizetőinek és a hálózat könyvtárainak.
- 2.8 Folyamatosan teljesítjük gyorsmásolat és a mikrofilm megrendeléseinket.

A fotoszolgálat tervszámai:

- gyorsmásolat megrendelések száma:	1.400
- mikrofilm kockák száma:	1.500
- gyorsmásolat oldalszáma:	20.000
- tartalomjegyzék oldalszám:	35.000

3. Kutatás - fejlesztés nyilvántartás

- 3.1 Gyűjtjük, feldolgozzuk és tároljuk /különgyűjteményként/ a kutatási-fejlesztési tevékenységgel kapcsolatos bejelentéseket. Végezzük a bejelentések iktatását, ellenőrzését, címleírását katalógusaink számára. Meglevő K+F nyilvántartásunkat átdolgozzuk / megszüntetjük egy téma bejelentésének többszörös iktatószámát/. Megkezdjük a bejelentések tárgyszó katalógusának felépítését.
- 3.2 A dokumentumokból tájékoztatást nyújtunk mind a belföldi, mind a Medinform rendszerkeretében felmerülő igények kielégítésére.
- 3.3 Együttműködünk az Országos Kutatásnyilvántartással.

4. Egyebek

- 4.1 A hálózathoz ill. egyéb intézménytől érkező külföldi könyvkölcsönzés kérésekről, amelyek nincsenek meg állományunkban - és a központi katalógusok alapján történő megállapítás szerint az országban nem találhatók - másolatot készítünk a Módszertani Osztály számára. A munka 1982-ben folyamatos.
- 4.2 A könyvtárunkba érkező folyóirat könyvtárközi kölcsönzéseket tovább regisztráljuk 1982-ben is /kérdőlap ill. levél lemásolása + az elintézés módja/. 1982-ben ennek a felmérésnek az adatgyűjtése folyik.
- 4.3 Szorgalmazzuk másológépeink üzembehelyezését illetve javíttatását.
- 4.4 Részt veszünk a Könyvtári Osztály munkáját érintő értekezleteken.
- 4.5 Osztályértekezleteket tartunk a szükséghez igazodó időpontokban.
- 4.6 Két munkatársunk folytatja egyetemi illetve könyvtárkezelői tanulmányait. Munkatársaink képzését, továbbképzését az intézeti tervnek megfelelően szorgalmazzuk.
- 4.7 Elkészítjük az osztály gazdasági tervét.

7. Reprográfiai Osztály

1. A táblázat szerint az év folyamán 10 féle kiadvány sokszorosítását végezzük, amelyből hét rendszeres kiadványunk, három pedig egyéb anyag. Ezen kiadványainkat 13.810 példányban készítjük el. Ezenkívül sokszorosítunk háromféle rendszeres szolgáltatást.
2. Folyamatos feladatunk a 13.810 példányu kiadvány összehordása és kötése, a 26 alkalommal megjelenő gyors tájékoztató és a 12 alkalommal megjelenő témafigyelő méretrevágása. Feladatunk a gyors tájékoztató kartonok felvágása a leíráshoz, valamint a sokszorosításhoz való montírozása. A postázás érdekében a témafigyelő kartonokat az eddigi A/4 méret helyett A/5 méretre vágjuk fel.
3. A Gazdasági Hivatal által rendelkezésünkre bocsátandó cimanyag alapján a kiadványokat elkészülés után egy héten belül postázzuk. A cimanyagon a címváltozásokat a Gazdasági Hivatal közlése alapján átvezetjük.
4. Megszerezzük az engedélyeket a kiadványok megjelentetéséhez és folyamatosan leadjuk a kötelespéldányokat.
5. Az osztályok által leadott egyéb sokszorosításokat az osztályvezetővel történő előzetes megbeszélés alapján készítjük el.
6. Vezetjük a nyilvántartásokat és elszámolásokat.
7. Gondoskodunk a gépek karbantartásáról és üzemképességéről.
8. Intézzük az anyagigényléseket és az anyagelszámolásokat. Adatokat szolgáltatunk a kalkulációhoz, a saját előállítású kiadványok és szolgáltatások költségeinek kidolgozásához.
9. A Könyvtári Osztállyal együttműködve ellátjuk a fotolaboratóriumi tevékenységet.
10. Az év folyamán két osztályértekezletet tartunk.
11. Elkészítjük az osztály gazdasági tervét.

8. Gazdasági Hivatal

1. Az intézet vezető gazdasági helyettese rendszeresen beszámol az igazgatónak a gazdasági hivatal működéséről, és a gazdálkodás során felmerült problémákról valamint azok megoldásáról.
2. Az 1981. évi költségvetési gazdálkodás értékelése.

- 2.1 Az 1981. évi költségvetési és egyéb beszámolók elkészítése a gazdasági hivatalhoz tartozó intézetenként költséghelyenként.
- 2.2 Az Egészségügyi Minisztérium által jóváhagyott 1982. évi költségvetés kiadása a gazdálkodó intézetek részére.
A költségvetés végrehajtásával kapcsolatos utasítások ismertetése, megbeszélése.
- 2.3 Az intézetek által készített költségvetési beszámolók alapján az 1981. évi gazdálkodás értékelése, elemzése, az intézetek vezetőivel történő megbeszélése.
- 2.4 Az 1981. évi pénzmaradvány elszámolása, a maradvány indokolása és lebontása az intézetek részére az Eü. M. jóváhagyása szerint.
- 2.5 Az 1983. évi költségvetés elkészítésének szervezése az intézeteknél és költséghelyeknél, majd intézetenként és költséghelyenként illetve ezekből összesített költségvetés elkészítése.
- 2.6 A kiemelt szintre elfogadott kutatási témák támogatására biztosított keretek felhasználásáról a félév és az év végén a kutatóhelyekről bekért beszámolók alapján összefoglaló készítése az Eü.M. által előírt határidőre.
- 2.7 Folyamatosan el kell végezni a költséghelyek előirányzati felhasználásának érték- és anyagkönyvelését. Az előirányzatok felhasználásáról havonta tájékoztatást kell adni az ETI és az OIK részére. A költségvetési előirányzatokról félévenként, valamint azok teljesítéséről költséghelyi bontásban félévenként jelentést kell tenni az Eü.Min. XI. Főosztálya részére.
El kell végezni az RTI, OIK, ETT, Eü. feladatok dolgozóinak a bérszámfejtését, SZTK ügyintézését valamint költséghelyenként ellenőrizni kell a dolgozók besorolásának helyességét.
- 2.8 El kell végezni az 1982. évben újra jelentkező állami megbízások és pályázatokkal kapcsolatos adminisztratív és pénzügyi feladatokat. A munkát az Eü. Min. által később kiadandó szabályzat előírásai alapján kell elvégezni.
- 2.9 Az egészségügyi feladatok költséghely gazdálkodásának könyvelésével kapcsolatos feladatokat kell végezni az Eü.M. II. Főosztály irányítása szerint.

3. A belső ellenőrzés munkája

- 3.1 Az intézeteknél vizsgálati terv alapján valamint az igazgató által kijelölt egyéb feladatok tekintetében belső ellenőrzést kell végezni. Kiemelt szempont a használaton kívüli elfekvő készletek felkutatása.
- 3.2 A kiemelt szintre elfogadott kutatási témák támogatására engedélyezett EU.M. támogatási keretek felhasználásának ellenőrzése egyetemekenél és az országos intézeteknél a külön elkészített ellenőrzési terv alapján,

4. A GH. munkájával, további szervezésével kapcsolatos feladatok

- 4.1 El kell érni, hogy az ETI valamint a soproni kihelyezett intézet 1982-ben elkészítse az OIK GH által kiadott Gazdasági Műszaki Ellátás szabályzatának kiegészítését, amely a két intézet gazdálkodásának sajátos és az OIK GM32 által kiadottól eltérő feladatait foglalja magában.
- 4.2 Részben önálló költségvetési szervként működő soproni intézet gazdálkodásának elszámoltatása az új költségvetési törvény figyelembevételével.
- 4.3 Meg kell kezdeni az 1983-ban induló új rend szerinti gazdálkodás bevezetésével kapcsolatos könyvelési és egyéb gazdálkodási munkát. Különös tekintettel kell lenni a költségvetés rovat és tételrendjének változására valamint az állóeszközgazdálkodás és fenntartás új rendjének kialakítására.

5. Egyéb feladatok

- 5.1 Folytatni kell az OIK épületének építkezésével kapcsolatos munkát, kiemelten a szükséges telek megszerzésével, majd ezután az épület megterveztetésével kapcsolatos feladatokat.
- 5.2 A jegyzetraktárban folyamatosan és zökkenőmentesen el kell végezni az EU.M. II/2. osztálya által igényelt jegyzetek megrendelését, továbbá a Minisztérium és az ETI megrendelésére beérkező jegyzetek nyilvántartását, fogadását, elkészítési díjainak átutalásával kapcsolatos feladatokat, a felhasználók által megrendelt jegyzetek szállítását és számlázását valamint a kiszámlált

összegek behajtását. A készleteket félévenként jelenteni kell az EU.M.-nak és ETI-nek.

- 5.3 Naprakész állapotban kell tartani az OIK szolgáltatásai megrendelőinek kimutatását, egyeztetni kell a szakreferensekkel, és folyamatosan el kell végezni a szolgáltatások számlázását.
- 5.4 Az OIK-nál az év során el kell készíteni az al-leltárakat.
- 5.5 A Szentkirályi u. 21. szám alatti épületben rendbe kell hozni a vizesblokkokat és kialakítani egy zuhanyozót.
- 5.6 1982. március 1-től a Reprográfiai Osztály felügyeletét átveszi az intézetvezető gazdasági helyettese.
- 5.7 Az orvosgyakornokok és a TKT terhére alkalmazottak illetmény számfejtésének ellenőrzése és átutalása valamint annak nyilván tartásával kapcsolatos feladatok elvégzése.
- 5.8 Rendszeres konzultációt tartunk a GH-hoz tartozó intézetek vezetőivel valamint gazdasági vezetőivel a gazdálkodás megfelelő lebonyolításának érdekében.
- 5.9 Évente legalább kétszer osztályértekezletet tartunk.

1982. évi terv

Sor- szám	Megnevezés	Évi meg- jelenés	Évi pld.	1 pld. old.sz.	Évi o.sz.	Oldalsz. összesen	For- mátum
1.	MOB 1981/6	1	330	180	180	59400	B/5
2.	MOB Suppl. 1981/1-2	2	660	330	660	217800	B/5
3.	MOB Suppl. 1982/1	1	330	330	330	108900	B/5
4.	MOB 1982/1-5	5	1650	178	890	293700	B/5
5.	HMB 1980/II.	1	320	150	150	48000	B/5
6.	HMB 1981/I-II	2	640	150	300	96000	B/5
7.	Gyógyszerészet 1981/3-4	1	300	150	150	45000	A/4
8.	Gyógyszerészet 1982/1-3	3	930	150	450	139500	A/4
9.	Spectrum 1981/3-4	1	600	170	170	102000	A/4
10.	Spectrum 1982/1-3	3	1860	170	510	316200	A/4
11.	Az Orvosi Könyvtáros 1982/1-4	4	1400	125	500	175000	B/5
12.	Táj.külf. orv.köny - vekről 1982/1-4	4	720	16	64	11520	A/4
13.	Orv.könyvt.név és tárgymutató	1	350	100	100	35000	B/5
14.	Aj.bibl. sziv-érb.	1	920	35	35	32200	A/4
15.	Orv.bibl.folyóirat 1977-1982.	1	100	400	400	40000	A/4
16.	Orv.term.jegyzék	1	200	170	170	34000	A/4
17.	Előfizetési felhívás 1983.	1	2500	26	26	65000	A/5
		28	13810	2830	5085	1.819220	
18.	Borítók					30000	
19.	Témafigyelő	12			1050	125000	A/4
20.	Gyorstájékoztató				2000	143000	A/4
21.	Egyéb sokszorosítás		400		600	240000	A/4
22.	Duplumjegyzék		600	100	100	60000	A/4
			14810	2930	8835	2.417220	

Áthúzódó tételek:

23. MOB 1981/3-4-5	2	660	210	472	138600	B/5
24. Az Orvosi Könyv- táros 1981/4	1	350	105	105	36750	B/5
25. Táj külf. orv. könyvekről 1981/4	1	20	20	20	4000	A/4

2.596.570

26. Az egészségügy és az orvostud. jelen- legi helyzete.	1	100	170	170	17000	A/4
27. Rubrikátor /Medin- form/	1	500	200	200	100000	A/4
28. TBC 1981/3-4	1	250	295	295	73750	B/5

73	16690	3930	10097	2.787.320
			+ 8 %	222986

3.010.306

Az OIK mutatószámai 1982-ben

<u>Dokumentáció</u>	1981 tényszám	1982 tervszám
1. Irodalomkutatási bibl.szám	611	900
2. Irodalomkutatási bibl.tételszám	21.750	29.000
3. Irodalomkutatási bibl.másolatok száma	990	1.000
4. Fordítások darabszáma	733	700
5. Fordítások oldalszáma	7.867	8.000
6. Fordításmásolat szolgáltatás /db/	2.844	3.000
7. Referátumok magyar irodalomból	1.577	1.300
<u>Ebből:</u>		
a./ HMB részére	1.270	800
b./ MRZS részére	307	500
8. Referátumok külföldi irodalomból	4.080	4.200
9. Témafigyelésben figyelt témák száma	34	35
10. Témafigyelést megrendelők száma	1.316	1.000
11. Témafigyelés megrendelések száma	3.126	2.800
12. Témafigyelésben adott referátumok száma	4.080	4.200
13. Gyorstájékoztatóban figyelt témák száma	78	79
14. Gyorstájékoztató megrendelők száma	697	700
15. Gyorstájékoztató megrendelések száma	2.659	2.600
16. Gyorstájékoztatóban adott adatok száma	13.980	15.000
17. Szóbeli tájékoztatások száma	201	300
<u>Könyvtár</u>		
18. Kölcsönzők száma /könyv/	520	600
19. Kölcsönzött dokumentumok száma	3.859	4.000
20. Helyben olvasók száma	1.500	3.000
21. Helyben olvasott dok. száma	2.240	5.000
22. Gyorsmásolat megrendelések száma	1.350	1.400
23. Elkészített mikrofilm kockák száma	1.927	1.500
24. Elkészített gyorsmásolatok száma	60.031	60.000
<u>Reprográfia</u>		
25. Sokszorosított oldalszám	2.046.528	3.040.502

Összintézet

26.	Kiadványfőlétség	13	12
27.	Kiadványok példányszáma	13.351	16.690
28.	Kiadványok oldalszáma	7.085	10.097

Könyvtáraink írják.

A Veszprémi Akadémiai Bizottság területén működő szakkönyvtári hálózatok közötti együttműködés lehetőségeinek kutatása, különös tekintettel az egészségügyi-orvosi szakkönyvtárak közötti együttműködésben rejlő lehetőségekre

Dr Mészáros Istvánné

Tapolcai Városi Tanács Egyesített Egészségügyi Intézményei
Orvosi Könyvtára, Sümeg

Igazgató: Dr Mészáros István főorvos

A könyvtárak közötti együttműködés lehetőségének keresését két tényező teszi rendkívül indokolttá: a tudomány fejlődésével lépést tartó információmennyiség megnövekedése, valamint a jelenlegi nehéz gazdasági helyzet. Mindezek a nehézségek együttesen sújtják a könyvtárakat, azokat az intézményeket, amelyek nemcsak összegyűjtik a tudás anyagát, hanem éppen ez által a további fejlődéshez is segítséget nyújtanak. Különösen vonatkozik ez a szakkönyvtárakra.

A kérdés jelentőségét jelzi az is, hogy a IV. Országos Könyvtárügyi Konferenciának is az együttműködés volt a központi témája 1981-ben, s ugyanezzel a kérdéssel foglalkozott a Magyar Könyvtárosok Egyesületének XI. Vándorgyűlése 1979-ben. Itt hangzott el Villangó István előadásában a magyar könyvtárügy jellemzéseként a következő: "...az együttműködés nem csupán gazdasági szükségesség, hanem a könyvtári rendszer működésének minőségi követelménye."

Ezeknek a gondolatoknak a jegyében határozta el a VEAB Könyvtártudományi Munkabizottsága, hogy a régió területén lévő szakkönyvtárak közötti együttműködés lehetőségeit kutassa. A régió területén működő különböző hálózatokhoz tartozó szakkönyvtárak tudományágaiknak határterületein érintkeznek egymással, így a régió területén való együttműködésük fokozottan indokolt lenne. E leendő együttműködés reményében, annak első lépéseként a régió területén működő jól szervezett egészségügyi-orvosi könyvtári hálózat könyvtárai közötti együttműködés lehetőségeinek kutatását kezdtük el 1979-ben.

A VEAB Könyvtártudományi Munkabizottsága 1979-ben a régió területén működő valamennyi egészségügyi-orvosi szakkönyvtárhoz és fenntartójához körlevelet és kérdőívet küldött. Az orvostudomány ismeretanyagának nagysága és differenciáltsága következtében mind az elméleti mind a klinikai tudományok területén rendkívül sokféle, szerteágazó információt igényel. A hálózatban folyó szervezett munka, a gyakori felmérések, az éves Tájékoztatók arról tájékoztatnak, hogy a hazai szakirodalmi ellátás jó. Az OIK központi szolgáltatásait a könyvtárak és olvasók egyaránt igénybe veszik. A hazai kiadványok a mai árak mellett -gondosan válogatva- a szükséges szintig valamennyi intézmény részére elérhetők. Az orvostudomány, az egészségügy jellegéből következően rendkívül fontos azonban a külföldi szakirodalomban való tájékozódás. Mind a szaktudomány jellegéből, mind a gyorsütemű információrobbanásból következik, hogy a szakirodalmi ellátás, tájékozódás fő forrása a periodika irodalom.

Ezért az orvosi könyvtárakhoz küldött kérdőíven a külföldi folyóiratállománnyal kapcsolatos kérdéseket tettünk fel. Mégpedig: mely folyóiratokat rendelték meg az intézmények 1980-ra, mely folyóiratok szerepelnek leggyakrabban a könyvtárközi kérésekben, milyen sokszorosítási lehetőséggel rendelkezik a könyvtár. A kérdés közérdeklőségét jelzi, hogy valamennyi intézmény a kért határidőre válaszolt.

A kapott adatokat összegeztem és elemeztem. A következőkben szeretném ennek a munkának néhány olyan adatát ismertetni, amelyről úgy hisszük, nemcsak a VEAB területén jelentkező problémákat jelöl, hanem általános érdeklődésre és tanulságra is számot tarthat.

Az Észak-dunántúli régió Fejér, Győr-Sopron, Komárom, Vas és Veszprém megyéket foglalja magába. /Megjegyzem, hogy a felmérés Zala megyére is kiterjedt, de mivel Zala megye a PAB határkörébe került, a zalai anyagot a feldolgozásban figyelmen kívül hagytam./ Az öt megye területén 43 egészségügyi-orvosi szakkönyvtár működik. A negyvenhárom könyvtár adatait a következő szempontok szerint vizsgáltam meg.

1. A külföldi folyóiratállomány mennyiségi - minőségi vizsgálata

A 43 könyvtárban összesen 410 külföldi folyóiratfőlelőség jár, számuk összesen 1009. Ebből tőkés 744, népidemokratikus 169, szovjet 69 lap. A folyóiratfőlelőségek könyvtárak szerinti megoszlását az alábbi táblázat tartalmazza.

1. táblázat

intézmény	folyóiratfélése			
	összes	tőkés	szoc.	szovjet
FEJÉR M.				
Csv 1	9	6	2	1
Duv 10	51	44	3	4
Eny 1	9	2	7	-
Mr 1	14	10	4	-
Szfv 6	5	3	2	-
Szfv 7	106	78	20	8
Összesen:	194	143	38	13
GYŐR - SOPRON M.				
Csr 1	14	13	1	-
Gy 12	94	66	7	11
Gy 46	11	5	5	1
Gy 60	11	5	2	4
Kvr 1	7	3	4	-
Mo 1	20	12	8	-
S 5	43	35	7	1
S 19	49	36	12	1
Összesen:	249	175	56	18
KOMÁROM M.				
Esz 7	28	23	5	-
Kb6 1	8	6	2	-
Ko 1	7	3	3	1
T 6	18	11	7	-
Tb 4	19	14	3	2
Tb 19	76	58	9	9
Összesen:	156	115	29	12

VAS M.

Hf	1	8	5	1	2
Krd	1	5	2	3	-
S	1	13	7	3	3
Szg	4	2	-	2	-
Szo	15	6	5	1	-
Szo	19	107	93	9	5
Szo	21	10	5	4	1.
Szo	23	1	1	-	-
Összesen:		152	118	23	11

VESZPRÉM M.

Aj	1	52	45	4	3
Bf	1	22	19	2	1
Db	1	9	7	1	1
Fk	1	6	3	3	-
Pá	9	15	10	5	-
Su	1	26	20	5	1
To	1	7	6	1	-
V	15	7	5	2	-
V	17	104	72	23	9
V	18	6	4	2	-
Z1	2	4	2	2	-
Összesen:		258	193	50	15

a régió területe

Összesen:	1009	744	196	69
-----------	------	-----	-----	----

Ha az egyes szakterületeken is megvizsgáljuk a folyóiratok számát, az eddig meglehetősen általános képet finomíthatjuk. A folyóiratok szak szerinti megoszlását az ETO 61-es osztályát követve táblázatba foglaltam.

A két táblázat adatait együtt vizsgálva, bizonyos egyenetlenségeket találtam. Ezek okainak kutatása elsősorban azoknak az intézményeknek a feladata, amelyek igénylik és finanszírozzák a külföldi

szakirodalmat. Ugy gondolom, egy ilyen jellegű vizsgálat arra ösztönözné az intézmények vezetőit, hogy a jövőben a folyóiratbeszerzéseknél saját igényeiket és lehetőségeiket a megye, illetve a régió területén működő intézmények igényeivel és lehetőségeivel vessék össze.

Az említett melléklet vizsgálata azonban a helyi körülmények ismerete nélkül is lehetőséget ad általános következtetések levonására. Ezek az adatok számszerűségeen túlmutatva már a terület állományának minőségi összetételét is tükrözik. Néhány kiugró példát szeretnék bemutatni.

A táblázatból az tűnik ki, hogy az u.n. általános orvosi lapok száma a területen viszonylag nagy. Ha azonban az irántuk megnyilvánuló igényt is megvizsgáljuk, azt tapasztaljuk, hogy számuk nemcsak sok, inkább kevés. /Lásd később./ Az általános lapok iránti érdeklődésnek több oka van: 1. Bármely szakterületen dolgozó orvos forgathatja - és forgatja. Az általános jellegből következik, hogy a tudomány valamennyi szakága képviselteti magát bennük. Olvasásának jelentősége a szakmai önképzésen túl abban is megnyilvánul, hogy a folyóiratot lapozó akarva-akaratlan is betekintést nyer más szakágak kérdéseibe, s ily módon nemcsak szűkebb szakmai ismeretei bővülnek, de orvosi szemlélete sem szűkül le, amit eléggé hangsúlyozni a tudományok specializálódó világában sem lehet. 2. A külföldi általános orvosi lapok igen jelentős mennyiségben, jól válogatott minőségben közölnek cikkreferátumot valamennyi szakterületről, a világ minden részéről. Így olvasóink szakmai tájékozódásának egyik leghatékonyabb eszközévé válnak. 3. Az általános folyóiratok szakcikkeinek bibliográfiája egy-egy speciális kérdés esetében az érdeklődő fő irodalmi forrása lehet. Fontos ez munkaszervezési és gazdasági szempontból is, mert a felesleges könyvtárközi kölcsönzések e másodlagos bibliográfiák felhasználásával elkerülhetők. Részletesen kellett szólnom e /heti/ lapokról, mert az 1979-ben - olykor adminisztratív módon - életbe léptetett folyóiratbeszerzési keret csökkentésének nem egy intézményben e nem drága általános folyóiratok is áldozatul estek.

Az egyes szakterületek ellátottságát illetően a megyéken belül, de a régiót is figyelembe véve, egészségesebb elosztás is megvalósítható lenne.

Néhány példa. Az u.n. kissezelmék irodalmi ellátottsága igen sok problémát vet fel. A kis jelző nem a szakma jelentéktelenségére, kisegítő voltára utal, hanem csupán arra a tényre, hogy a szakma természetéből eredően művelőinek száma viszonylag kevés. E tudományágak jelentősége alapvető és nélkülözhetetlen. Pl.: laboratórium, röntgen, sugárterápia, immunológia, hematológia, genetika stb. Irodalmi igényük - csupán a szakma szintentartásához is - lényegesen nagyobb, mint a kevésbé speciális, hagyományosabb szakoké. Mai körülményeink között a szinten tartást csak régió belüli együttműködéssel lehet megoldani. Két konkrét példával szeretném a mondottakat megvilágítani. A Clinica Chimica Acta című holland folyóirat a könyvtárközi kölcsönzésben a leggyakrabban szereplő folyóiratok között van. Az áremelkedés azonban lassan kisserítja a régió állományából, amint azt a / 2. / táblázat szemlélteti.

2. táblázat

A C.C.A. lelőhelyei a régió területén

év	az előfizető könyvtárak jele			előfizetési díj/ Ft
1975:	Szo 19,	SU 1,		10.600,-
1976:	Szo 19,	SU 1,	Tb 19	13.392,-
1977:	Szo 19,	SU 1,	Tb 19	15.408,-
1978:	Szo 19,	SU 1,	Tb 19	15.408,-
1979:	Szo 19,	-	Tb 19	25.500,-
1980:	-	-	Tb 19	27.468,-
1981:	-	-	Tb 19	34.721,-

Másik példám: A genetikai tanácsadók, centrumok létrehozásával szükségessé válik irodalmi ellátottságuk is. E szakterületen 1980-ra a következő lapokat fizették elő a régió területén:

Szfv 7 Cytogenetics and Cell Genetics /előfiz. ár 1981-re
16.064,- Ft/

Gy 12	Clinical Genetics	/8.823,- Ft/
	Journal Medical Genetics	/2.508,- Ft/
	Fertility and Sterility	/2.143,- Ft/
V 17	Fertility and Sterility	/2.143,- Ft/

1980-ban megyében Tapolcán genetikus szakorvos vezetésével megyei genetikai tanácsadó létesült. A szakirodalmi ellátást a városi kórház szűkreszabott keretéből a J. Med. Genet. 2.500,- Ft-os előfizetésével úgy tudtuk biztosítani, hogy az alközpontba is járó Obstetrics and Gynecology-ról mondtunk le. A szakmai igények ezen túli kielégítésére az alközpont egy lapja, valamint konkrét esetekben könyvtárközi kölcsönzésben D 2 áll rendelkezésünkre.

A 2. sz. melléklet elemzése során feltűnik, hogy mennyire hiányosan ellátottak egyes szakterületek. Így pl. a geriátria, az eü. felvilágosítás, eü. nevelés. Feltűnő az egyes klinikai szakágakban meglévő aránytalanság. Mindezek valóságának megállapításához ismernünk kellene azonban a könyvtár folyóiratállományát igénybe vevő intézmények szervezeti felépítését. Egy-egy kórház speciális jellege indokolhatja bizonyos szaklapok nagyobb számú meglétét /pl. Bf 1. S 5 /, de az egyes megyékben, intézményekben a különbségek és aránytalanságok okainak feltárása csak az intézményvezetők és a könyvtárvezetők közös feladataként oldható meg.

Nagyon tanulságos a 2. sz. melléklet bibliográfiai rovata. Mivel az információ szolgáltatás legfontosabb eszközei a bibliográfiák, a 2. sz. melléklet bibliográfiai oszlopát részleteiben megvizsgáltam, és táblázatban közöltem. /Lásd a 3. táblázatot./

A kép rendkívül szegényes, és gyors változtatásra ösztönöz. A régió könyvtárai közötti kölcsönzési lehetőséget figyelembe véve, feltétlenül szükséges lenne a Current Contents mindkét sorozatát nagyobb példányban megrendelni, valamint az Index Medicus elérhetőségét is biztosítani. Az annotált Excerpta Medica egy sorozatának legalább meg kellene lennie a régióban! Az utóbbi egyre emelkedő ára miatt ez csak közös beszerzéssel oldható meg.

Az elmondottak tehát a következő kérdésekre irányították figyelmünket. A régió területén működő 43 könyvtár külföldi

3. táblázat

A régió területére járó bibliográfiai folyóiratok megoszlása megyék és intézmények szerint.

a kvt. jele	Index Med. havi évi cim bibl.		Current Contents ClP. LS. tart.jegy. bibl.		Excerpta Medica referáló	Med. Zs. Ref. bibliog- ráfia
FEJÉR M.						
Duv 10	1	-	-	-	7	1
Mr 1	-	-	-	-	1	-
Szfv 7	-	-	-	1	2	1
Összesen:	1	-	-	1	10	2
GYŐR - SOPRON M.						
Gy 12	1	-	1	1	2	-
S 19	-	-	-	-	1	2
Összesen:	1	-	1	1	3	2
KOMÁROM M.						
Tb 4	-	-	-	-	1	1
Tb 19	1	1	1	-	4	-
Összesen:	1	1	1	-	5	1
VAS M.						
Lf 1	-	-	-	-	-	1
Szo 19	1	1	1	-	-	-
Összesen:	1	1	1	-	-	1
VESZPRÉM M.						
Aj 1	-	-	-	1	-	1
Bf 1	-	-	-	-	1	-
Pá 9	-	-	-	-	1	-

V 15	-	-	-	-	1	-
V 17	-	1	1	-	2	4
Összesen:	-	1	1	1	5	5
Régió területe:	4	3	4	3	23	11

folyóiratállományában mennyiségi és minőségi egyenetlenségek vannak. A néhány kiemelt példa azt is bizonyítja, hogy a legfontosabb feladat a külföldi folyóiratállomány beszerzésének összehangolása a régió területén. Tudva és tiszteletben tartva az intézményvezetők költségvetés feletti rendelkezésének egyszemélyi jogát, szakma- és könyvtárpolitikai szempontok érvényesítése érdekében fel kell hívunk a figyelmet arra, hogy a minőségi színvonalat csak együttműködve lehet fenntartani. Olvasóink már tudják, hogy ha csak intézményi szempontokat tartunk szem előtt a szerzeményezésnél, akkor a beszerzési keretek szűkítése miatt a sokszor keresett folyóiratok is kiszorul/hat/nak a régió területéről!

Az együttműködés első lépéseként a kérdőív adatai alapján összeállítottam a régió területén lévő egészségügyi-orvosi szakkönyvtárakba 1980-ra megrendelt külföldi folyóiratok lelőhelyjegyzékét. Ezt a VEAB Könyvtártudományi Munkabizottsága valamennyi, az adatszolgáltatásban részt vevő könyvtárnak megküldte. Azóta jelentősen megnövekedett a régió belüli könyvtárközi kölcsönzések száma. De a jegyzék nemcsak ezt a célt szolgálja. Általa a könyvtárosok megismerkednek a terület külföldi folyóiratállományával, s így a lelőhelyjegyzék segítséget ad a régió állományának harmonikusabb és célszerűbb kialakításához.

2. A könyvtárközi kölcsönzés vizsgálata

Kérdőívünk második kérdése a könyvtárközi kölcsönzés minőségi forgalma iránt érdeklődött. Sajnos, a válaszok rendkívül hiányosak voltak, a 43 könyvtárból 14 adott értékelhető feleletet. Hét könyvtár nem vesz részt könyvtárközi kölcsönzésben.

Mindezek ellenére úgy hiszem, az e hiányos adatokból kapott információk is jól jelzik a tendenciát. A könyvtárközi kölcsönzésben leggyakrabban szereplő folyóiratok, valamint ezek tartalmi megoszlásának vizsgálata jó segítséget ad a régió folyóiratrendelésének összehangolásához. A könyvtárközi kölcsönzéssel kapcsolatban kérték kollégáinkat, hogy különös tekintettel legyenek a határterületek irodalmát tartalmazó kérdésekre. Ennek ellenére a válaszokban 33 %-ban általános folyóiratok szerepeltek leggyakoribb könyvtárközi kölcsönzési fajtaként! Talán nem érdektelen bemutatni a régió területén könyvtárközi kölcsönzésben leggyakrabban szereplő folyóiratok tartalmi megoszlását. /Lásd a 4. táblázatot./

A vidéki akadémiai bizottságok közül a VEAB az, amelynek területén nincs orvostudományi egyetem. Így könyvtárközi kölcsönzés szempontjából vagy magunkra kell támaszkodnunk, vagy a POTE könyvtárát terhelniünk, ahol a kollégák a legkészségesebben segítenek minden esetben. Területünkön működik azonban a Veszprémi Vegyipari Egyetem és számos komoly szakkönyvtárral rendelkező kutatóintézet, mint pl. a MTA Tihanyi Biológiai Kutatóintézete. A VEAB-ban fejti ki tevékenységét a Keszthelyi Agrártudományi Egyetem, így a könyvtárközi együttműködésben is számíthatnánk rá. Az orvosi szakkönyvtárak különösen a határterületek irodalmának beszerzésekor vehetnék igénybe ezeknek a könyvtáraknak állományát. Hogy az együttműködést szervezetté tegyük,

4. táblázat

Könyvtárközi kölcsönzésben a régió területén leggyakrabban szereplő folyóiratok tartalmi megoszlása

folyóirat fajta	területről	területen kívülről	Össze- sen	%
	kölcsönzött			
Bibliogr.	1	-	1	0,8
Histochem.	-	2	2	1,7
Genetika	2	1	3	2,6
Steril. Fert.	1	-	1	0,8
Közegészség	-	4	4	3,4

Gyógyszerészet	-	1	1	0,8
Nem gyógyszeres ther.	-	1	1	0,8
Pathológia	1	-	1	0,8
Onkológia	1	-	1	0,8
Biochem.	-	3	3	2,6
Kémiai lab.	8	3	11	9,5
Röntgen	5	-	5	4,3
Anaesth.	2	-	2	1,7
Gyermekegy.	5	1	6	5,2
Általános	30	8	38	33,0
Belgyógy.	3	-	3	2,6
Kardiol.				
Angiol.	4	-	4	3,4
Keringési	2	-	2	1,7
Hematológia	2	-	2	1,7
Légzőszervi	2	1	3	2,6
Fül-orr-gége	-	1	1	0,8
Fogászat	2	-	2	1,7
Gastroent.	2	1	3	2,6
Diabetes	1	-	1	0,8
Ideggy.	1	1	2	1,7
Sebészet	-	2	2	1,7
Traumatol.	1	-	1	0,8
Szül.-Nőgy.	8	-	8	6,9
Állatorvost.	-	1	1	0,8

Összesen:	84	31	115	100
-----------	----	----	-----	-----

/Megjegyzés: a területen könyvtárközi kölcsönzés szempontjából csak az egészségügyi-orvosi szakkönyvtárakat vettük figyelembe./

a régió megyei könyvtárai vállalták, hogy 1982-ben elkészítik megyéik központi nyomtatott folyóirat katalógusát. /Vas megyéé már megjelent, Veszprém megye anyaga nyomdakész állapotban van./ Az egész terület anyagából a megyei könyvtárak és néhány nagyobb könyvtár részére cédula katalógust készít a szombathelyi Berzsényi Dániel Megyei Könyvtár, a terület Központi Könyvtára.

Ennek birtokában áttekinthetővé válik a területen meglévő külföldi folyóiratállomány, s ennek alapján megpróbálhatjuk külföldi folyóiratrendeléseinket tervszerűbbé tenni, koordinálni.

A könyvtárközi kölcsönzéssel kapcsolatos kérdésünk során találkoztam olyan problémával, mely a hálózaton belüli együttműködés jobb megszervezését inspirálja. Nevezetesen a KÖJÁL-ok és a gyógyszerértári központok "könyvtárainak" aktivizálására gondolok. Mindkét intézménytípus sokszor igen gazdag és értékes folyóiratállománnyal rendelkezik, de a könyvtári élet vérkeringésébe legtöbb esetben nem tudnak bekapcsolódni, noha nem egy kolléga jelezte, hogy abban szívesen részt venne. Különösen a gyógyszerértári központok vannak hátrányos helyzetben, ahol a legtöbb esetben könyvtár nem is létezik, valamelyik szakember szíves lelkesedésből látja el a könyvtári teendőket. Egymás állományának nem ismerése miatt a könyvtárközi kölcsönzésben sem tudnak érdemben részt venni.

3. A régió egészségügyi-orvosi szakkönyvtárainak technikai felszereltsége

Kérdőívünk harmadik kérdése a könyvtárak technikai felszereltségére, pontosan a sokszorosítási lehetőségekre vonatkozott. Alapvető kérdés ez, ugyanis ha létrehozunk a régió területén egy jó külföldi folyóiratállományt, ezzel csak az első lépést tettük meg. Az állományt hozzáférhetővé is kell tenni. Mai technikai viszonyaink azonban képtelenné tesznek erre bennünket. A 43 orvosi könyvtárból csupán 11 rendelkezik valamiféle sokszorosítási lehetőséggel, és csak 4 könyvtárnak van saját gyorsmásológépe. /Gyakorlatilag ebből is csak V 17-re számíthatunk.

Ilyen körülmények között mit tudunk tenni tehát jelenleg, és mit tehetünk jobb technikai felszereltség esetén az irodalommal való hatékonyabb ellátás érdekében?

Első lépésként a külföldi folyóiratállomány oly módon való összehangolását kellene elvégeznünk, hogy a régió területén a felesleges párhuzamosságokat elkerüljük, ugyanakkor a szükséges folyóiratokat megtartsuk, és biztosítsuk ezek használhatóságát. Ennek egyik módja az érintett folyóiratok felelősségteljes, szervezett körözése a régió területén. Ennek érdekében állította össze a VRAB Könyvtártudományi Munkabizottsága az egészségügyi-orvosi szakkönyvtárak területi folyóirat lelőhelyjegyzékét, s ennek érdekében készíti a Vas Megyei Könyvtár a területi KC-t.

A VEAB Orvostudományi Szakbizottsága tervbe vette, hogy a Könyvtár-tudományi Munkabizottság vizsgálatának eredményeit tagjaival megismerteti az együttműködés propagálása és támogatása céljából.

Továbblepést jelentene az egyes könyvtárak és olvasók számára az őket érdeklő folyóiratok tartalomjegyzékének megküldése olyan esetekben, amikor a tájékozódás szintjének a megjelent irodalom áttekintése eleget tesz. Olykor a tartalomjegyzékből kiválasztott cikkek megküldésével bővülne a szolgáltatás. A tartalomjegyzék megküldésének módszerével a bibliográfiai folyóiratokkal kapcsolatos kérdést is érintjük. A Current Contents-t az alközpontok köröz/het/ik /pl. V 17/, de az igényeket egy példánnyal kielégíteni nem tudjuk, s főleg nem, ha a Current Contents legjellemzőbb tulajdonságát tartjuk szem előtt: a frissességet. A tartalomjegyzék szolgáltatás kombinálva a Current Contents-sel, körözésével, az ISI tartalomjegyzék szolgáltatásával, a folyamatos szakmai tájékozódás kérdését rugalmasan megoldaná.

A szakirodalommal való ellátottság másik, folyóiratbázisra támaszkodó igénye a témafigyelés, témakeresés, az ezen alapuló folyamatos vagy retrospektív témabibliográfia összeállítása. Itt a retrospektív témabibliográfiákról szólnék, hiszen a folyamatos összeállítása az előző témakörrel szorosan összefügg. A határterületekre való tekintettel fontos lenne ismerni a területre járó ilyen jellegű kiadványokat, azok hozzáférhetőségét. A távolabbi jövőben a gépi adat-szolgáltatással is számolnunk kell, sőt a határterületeken már számolhatunk is. A témabibliográfiákkal kapcsolatosan javasolható az a módszer, amelyet a szombathelyi Berzsenyi Dániel Megyei Könyvtár gyakorol: összegyűjti, katalogizálja és katalógus cédulán megküldi a terület megyei könyvtárainak a pedagógiai szakirodalomban összeállított témák címét, utalva a bibliográfia mélységére is. Ily módon egy-egy kérés esetén elkerülhető a párhuzamosság a fizikai és szellemi ráfordításban egyaránt. A keresett és meglévő témát a kérő könyvtárnak térítés mellett másolatban megküldik.

A VEAB Könyvtártudományi Munkabizottságának csupán arra van lehetősége, hogy mintegy kitapogassa az együttműködés lehetőségeit, módjait. Ennek megvalósítása azonban már meghaladja hatáskörét.

Köszönöm az Orvosi Könyvtáros szerkesztőjének, hogy lehetőséget adott arra, hogy első próbálkozásainkat szakmai körökben ismertessünk, terveinkről szóljak. Tudjuk, hogy az együttműködéssel járó feladatok többletmunkát rónak a könyvtárakra, amelyeknek személyi ellátottsága az egészségügyi-orvosi könyvtárakban ma sem mindenütt kielégítő. E többletmunkák jelentős része azonban nem kíván könyvtárosi szakképesítést /pl. másolás, postázás, iktatás stb./. A mindenképpen jelentkező költségkihatások pedig megtérülnek, nemcsak erkölcsileg, a magasabb szintű egészségügyi munka eredményeként létrejövő jobb betegellátásban, de anyagilag is, ahogyan erre a szakirodalomban sok tanulmány rámutat.

Az 1979-ben végzett kérdőíves felmérésünkben csak a külföldi folyóiratállománnyal kapcsolatos kérdésekkel foglalkoztunk. Értékelésünkben azokat az adatokat helyeztem előtérbe, amelyek elsősorban az egészségügyi-orvosi hálózaton belül tarthatnak számot érdeklődésre, bár utaltam a terület egyéb hálózataival való együttműködés lehetőségére, és erre irányuló törekvéseinkre is. Ami hálózaton belül a jelenlegi körülmények között is megoldható, az a területen belüli folyóiratállomány koordinálása, a közös lelőhelyjegyzékre épülő könyvtárközi kölcsönzés és körözés, az egyes könyvtárakban készített bibliográfiák központi katalógizálása és tárolása a szolgáltatás biztosításával együtt. Mindezt, ha kiegészítenénk a vásárolt külföldi könyvek területi katalógusával, nemcsak az olvasói igényeket tudnánk gyorsabban és olcsóbban kielégíteni, de mentesíteni tudnánk a sokszor felesleges könyvtárközi kölcsönzéstől az OIK és OSZK-n kívül a túlterhelt egyetemi könyvtárakat is, elsősorban a POTE könyvtárát.

1. számú melléklet

A régió területén működő egészségügyi-orvosi szakkönyvtárakat fenntartó intézmények jegyzéke a könyvtárak jelzetének betűrendjében

A könyvtár jele	A fenntartó intézmény és címe	megye
Aj 1.	Ajkai Városi Tanács Kórház Rendelőintézete 8401 Ajka Korányi F. u. 1.	Veszprém
Bf 1.	Állami Kórház 8230 Balatonfüred Gyógytér 2	Veszprém
Od 2.	Városi Tanács Kórház-Rendelőintézete 9500 Celldömölk Nagy Sándor tér 3	Vas
Csr 1.	Csornai Városi Tanács Kórház-Rendelőintézete 9300 Csorna Vörösi Hadserg u. 64.	Győr-Sopron
Csv 1.	Fejér Megyei Tanács Tudógyógyintézete 8082 Csákvár Lenin krt.	Fejér
Db 1.	Veszprém Megyei Tanács Szocioterápiás Intézete 8482 Doba	Veszprém
Duv 10.	Városi Tanács Kórház-Rendelőintézete 2400 Dunaújváros	Fejér
Eny 1.	Fejér Megyei Tanács Rendelőintézete Enying	Fejér
Esz 7.	Esztergom Városi Tanács Egyesített Kórházai 2500 Esztergom Petőfi S. u. 26-28.	Komárom
Fk 1.	Veszprém Megyei Tanács Tudógyógyintézete 8582 Farkasgyepű	Veszprém
Gy 12.	Győr-Sopron Megyei Tanács Kórház-Rendelőintézete 9002 Győr Zrínyi u. 13.	Győr-Sopron

Gy	46.	Győr-Sopron Megyei Tanács Gyógyszer- tári Központ 9000 Győr Árpád u. 21.	Győr-Sopron
Gy	60.	Győr-Sopron Megyei Közegészségügyi Járványügyi Állomás 9000 Győr Jósika u. 16.	Győr-Sopron
Hf	1.	Vas Megyei Tanács Tudógyógyintézete 9631 Hegyfalva Kossuth u. 2.	Vas
Kb6	1.	Komárom Megyei Tanács II. számú Kórháza 2870 Kisbér Szabadság park 6.	Komárom
Ko	1.	Komárom Városi Tanács Kórház-Rendelő- intézete 2921 Komárom	Komárom
Krd	1.	Körmend Városi Tanács Kórház-Rendelő- intézete 9900 Körmend Munkácsy M. u. 1.	Vas
Kvr	1.	Kapuvári Városi Tanács Kórház-Rendelő- intézete 9330 Kapuvár Dr Lumniczer Sándor u.10.	Győr-Sopron
Mo	1.	Mosonmagyaróvári Városi Tanács Kórház- -Rendelőintézete 9200 Mosonmagyaróvár Kapu Lajos tér 2-4.	Győr-Sopron
Mr	1.	Móri Városi Tanács Kórház-Rendelőinté- zete 8060 Mór Beregi Nándor u. 19.	Fejér
Pá	9.	Pápai Városi Tanács Kórház-Rendelő- intézete 8500 Pápa Jókai u. 7.	Veszprém
S	1.	Sárvári Városi Tanács Kórház-Rendelő- intézete 9601 Sárvár Rákóczi u. 30.	Vas
S	5.	Állami Szanatórium 9400 Sopron Városi u. 2.	Győr-Sopron

S	19.	Sopron Városi Tanács Kórház-Rendelőintézete 9400 Sopron Győr u. 15.	Győr-Sopron
SU	1.	Tapolca Városi Tanács Egyesített Egészségügyi Intézményei Sümegi Intézete 8331 Sümeg Kompanik Zs. u. 6.	Veszprém
Szfv	6.	Fejér Megyei Tanács Közegészségügyi-Járványügyi Állomás 8001 Székesfehérvár Szabadságarcos u. 6.	Fejér
Szfv	7.	Fejér Megyei Tanács Kórház-Rendelőintézete 8000 Székesfehérvár Seregélyesi út 3.	Fejér
Szfv	29.	Fejér Megyei Tanács Gyógyszertári Központja 8001 Székesfehérvár Arany J. u. 5.	Fejér
Szg	4.	Vas Megyei Tanács Általános Rehabilitációs Kórház 9971 Szentgotthárd Hunyadi u. 31-35.	Vas
Szo	15.	Vas Megyei Közegészségügyi Járványügyi Állomás 9700 Szombathely Pf. 110.	Vas
Szo	19.	Vas Megyei Tanács Markusovszky Kórház-Rendelőintézete 9700 Szombathely Hámán Kató u. 28.	Vas
Szo	21.	Vas Megyei Tanács Gyógyszertári Központja 9700 Szombathely Pf. 31.	Vas
Szo	23.	Vas Megyei Tanács Pszichiátriai Rehabilitációs Intézete 9551 Intaháza I. 1.	Vas
Tb	4.	Megyei Közegészségügyi Járványügyi Állomás 2800 Tatabánya Semmelweis u. 4.	Komárom

T	6.	Tatai Városi Tanács Kórház-Rendelőintézete 2890 Tata November 7 tér 7.	Komárom
T	8.	Komárom Megyei Tanács Gyógyszertári Központja 2892 Tata Alkotmány u.	Komárom
Tb	19.	Komárom Megyei Tanács Egyesített Kórház-Rendelőintézete 2803 Tatabánya Semmelweis u. 2.	Komárom
To	1.	Tapolca Városi Tanács Egyesített Egészségügyi Intézményei Tapolcai Intézete 8301 Tapolca Ady E. u. 1.	Veszprém
V	15.	Veszprém Megyei Közegészségügyi Járványügyi Állomás 8201 Veszprém József Attila u. 36.	Veszprém
V	17.	Veszprém Megyei Tanács Kórház-Rendelőintézete 8201 Veszprém Marx tér 8-9.	Veszprém
V	18.	Veszprém Megyei Tanács Gyógyszertári Központja 8201 Veszprém Kabay J. u. 1.	Veszprém
Zi	2.	Veszprém Megyei Tanács Kórháza Kihelyezett Intézete 8420 Zirc	Veszprém
Vp	4.	Várpalotai Városi Tanács Kórház-Rendelőintézete 8101 Várpalota Honvéd u. 2.	Veszprém

1. A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának 1976. évi 15. számú törvényerejű rendelete a könyvtárakról.
Magyar Közlöny, 1976. 45.sz. VI.7.
2. A kulturális miniszter 5/1977. /VIII.28./ KM. számú rendelete a sajtótermékek köteles és tiszteletpéldányairól szóló 2/1960. /V.25./ MM.számú rendelet módosításáról és kiegészítéséről.
Magyar Közlöny, 1977. 66.sz.
3. A Kiadói Főigazgatóság 1/1977. számú irányelve
Művelődésügyi Közlöny, 1977. 18.sz.
4. A kulturális miniszter 5/1978. /XII.12./ KM. számú rendelete a könyvtári rendszer szervezetről és működéséről.
Magyar Közlöny, 1978. 86.sz.
5. Az egészségügyi miniszter 13/1980. /EÜ.K.9./ EÜM számú utasítása az egészségügyi-orvostudományi könyvtári hálózatról.
Egészségügyi Közlöny, 1980. 30, V.15.
6. Benda Mária: Visszapillantás és előretekintés. A hazai orvostudományi információ- és könyvtárügy három évtized tükrében.
Könyvtáros, 1980. 30, 13.
7. Berend T. Iván: A könyveknek természetes közegként kell körülvenniük az embert. Billédi Ferencné interjúja a "Beszélgetés a könyvtárról" sorozatban.
Könyvtáros, 1980. 30, 325.
8. Braun Tibor - Bujdosó Ernő - Rózsa György: A természet- és társadalomtudományi információellátás és a Magyar Tudományos Akadémia.
Könyvtáros, 1980. 30, 187.
9. Bujdosó Ernő: A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára és az orvos-biológiai szakirodalmi tájékoztatás.
Orvosi Könyvtáros, 1980. 20, 14.

10. Egyházy Tiborné - Kováts Zoltán: A tájékoztató munkakör új szakmai profilja a számítógépes szolgáltatásokat nyújtó információszolgáltatások központokban.
Könyvtári Figyelő, 1977, 23, 159.
11. Fülöp Tamás: Egészségügyi szervezés. 2. bővített, javított kiadás Bp. 1973.
Medicina
12. Import hírlapok katalógusa.
I. Szovjet lapok
Bp. 1979. KÖZDOK
13. Import hírlapok katalógusa.
II. Baráti szocialista országokban megjelenő napilapok, hetilapok.
Bp. 1974. KÖZDOK
14. Import hírlapok katalógusa.
III. /Árjegyzék/.
Bp. 1980. KÖZDOK
15. Import hírlapok katalógusa
III./Árjegyzék/.
Bp. 1981. KÖZDOK
16. Kokas Endréné - Kováts Zoltánné: Könyvtárközi kölcsönzés statisztikai vizsgálata a folyóiratállomány szempontjából.
Könyvtári Figyelő, 1974, 20, 310.
17. Kováts Zoltán: Könyvtárközi együttműködés eredményei. Veszprémben.
Könyvtári Figyelő 1974. 20, 242.
18. A könyvtárak és az általános gazdasági válság. /Zoltán Imre tömörítvénye: Libraries and the current economic crisis /Libr. Ars. Rec. Vol. 81, 1979. nov. 9. 425-36.p./.
Könyvtári Figyelő 1980, 26, 300.
19. Kurrens külföldi időszaki kiadványok a magyar könyvtárakban. I-1. Lelőhelyjegyzék 1976-77.
Bp. 1978. OSZK.

20. Külön vagy együtt? A Könyvtáros körkérdése a tudományos, szak- és közművelődési könyvtárak együttműködéséről.
Könyvtáros. 1978. 28, 251, 254, 320.
21. Magyar Imre: Negyven év a belgyógyászatban.
In: Behrens doktor és társai.
Bp. 1980. Gondolat.
22. A magyar kórházak és klinikák évkönyve 1975.
Bp. 1976, Magyar Kórházszövetség.
23. Az Országos Orvostudományi Könyvtár és Dokumentációs Központ kiadványai és szolgáltatásai.
Bp. 1979. OOKDK;
24. Orvosi lexikon III.
Bp. 1972. Akadémiai K.
25. Szabó Kálmán: Magyarország várható népessége 1980-2021.
Demográfia 1980. 23, 11.
26. VEAB ÉRTESÍTŐJE I.
Veszprém, 1980.
27. Villangó István: Könyvtárügyi feladatok - munkamegosztás, együttműködés.
Könyvtáros 1979, 29, 572.
28. Zsidai József: Gondolatok az országos szakmai információs-rendszer tervezésének időszakában.
Könyvtári Figyelő. 1978. 24, 138.
29. Zsidai József: A könyvtárközi munkamegosztás és együttműködés kérdései, különös tekintettel a műszaki és természettudományi könyvtárak ez irányú feladataira.
Könyvtáros, 1979. 29, 575.

Possibilities Of a Cooperation Between the
Special Library Networks Belonging To the
Veszprém Committee Of the Hungarian Academy
Of Sciences

In consequence of price increase of scientific journals possibilities of a better cooperation of the regional libraries were studied by the Veszprém Library Committee of the Hungarian Academy of Sciences. Cooperation modalities of medical libraries were investigated first. It has been established that the supply of foreign medical journals in Hungary was not unfavourable, the elimination of overlapping accessions would however enable to amplify the choice.

A circular and questionnaire was sent to the 43 medical libraries of the region including five counties. Analysis of the investigation revealed that holdings included 410 journal titles in 1009 copies. The data showed almost no change as compared to 1980. The distribution according to subjects that the proportion of journals bearing on general medicine was high. When however comparing the amount with demand the number didnot meet requirements. The request for journals of the so-called "small specialities" was found to be higher than it would have been expected on the basis of the proportion of specialists. Also latter journals are very expensive. Thus for instance Cytogenetics and Cell Genetics, which comes to 16.000 Ft. required by the new Genetic Consultation Centers has been made available only by cancelling journals at the Medical County Library. The disproportion of journals with respect to the various clinical specialities was found remarkable /Table 2/.

Solution: Better cooperation between librarians and doctors of the various hospitals with reference to acquisition within the region, improvement of interlibrary lending, and the circulation of journals might be helpful until supply of copying devices of the region has not been completely achieved.

Мария МЕСАРОШ:

Возможности сотрудничества между сетевыми спец-
библиотеками в области Веспремской Комиссии
Академии

Комитет по Библиотековедению Веспремской Комиссии Академии предусматривал изучение возможности улучшения сотрудничества между спецбиблиотеками в данной области, учитывая общеизвестное удорожание источников спецлитературы. Спецбиблиотеки района, относящиеся к разным сетевым системам, поддерживают контакты по смежным специальностям. В интересе разработки способов будущего взаимодействия и для ознакомления с настоящим положением прежде всего исследовали возможности взаимодействия между медицинскими спецбиблиотеками.

Согласно результатам анализа спецлитературы снабжение Венгрии зарубежными журналами оказывается удовлетворительным, но выбор можно было бы расширять путем устранения дублирований.

Автор разослал письмо и анкету каждому содержанию медицинских спецбиблиотек, затем анализировал полученные данные. На территории пяти областей района работают 43 медицинских спецбиблиотеки, в их фонде имеются 410 зарубежных журналов в 1009 экземплярах. /Данные из 1980 года, почти не изменились/. Распределение журналов по тематике показывает множество общемедицинских журналов, однако, если сопоставляем этот показатель с потреблением, то количество таких журналов оказывается недостаточным. Опыт показывает, что требование на журналы специальных, так наз. "узких специальностей" больше чем предполагается с учетом удельного количества таких врачей-специалистов. Вместе с тем, эти журналы являются весьма дорогостоящими. Например, в районе были созданы новые кабинеты по генетической консультации и выписка необходимых генетических журналов /например, Cytogenetics and Cell Genetics - 16.000 форинтов/

остада возможной за счет отказа от журналов, выписанных и для областного подцентра. Поразительна непропорциональность журналов отдельных клинических специальностей /таблица 2./. Решение проблемы: улучшение сотрудничества между библиотекарями и врачами, руководителями учреждений в отношении выписки и согласование выписки журналов на весь район, усовершенствование межбиблиотечного абонемента, осуществление непрерывной выдачи журналов, пока обеспечивается полноценное снабжение района репрографическими аппаратами.

Tapasztalataink tárgyszókatálógus építéséről

KOVÁCS Endréné, Debrecen

Azt hiszem, nem szükséges részletezni a katalógusok célját, fajtáit, a tárgyszókatálógus készítésének nehézségeit. Könyvtársaink nagy része ismeri az Index Medicus felépítését és - mindig egy-egy évre hatályos- témacsoport-felosztását is, újabb ismertetésére nincs szükség. Inkább saját felhasználási módszerünket szeretném ismertetni.

A Debreceni Orvostudományi Egyetem Kenézy Könyvtára az önálló orvostudományi egyetem megalakulása után még évekig sokáig megtartotta kari jellegét. Mindemellett a könyv- és folyóiratállomány gyarapodott, központi feldolgozás segítette az egyetemhez tartozó intézmények részére is az állomány feltárását. Közeli husz éven át - a vezetőt is beleértve - csak két könyvtáros látta el a könyvtári feladatokat, így erejükből csak egy betűrendes és egy ETO-katalógusra futotta. A katalóguscédulákat egyenként, írógéppel kellett írni. A személyi és technikai ellátottság nem felelt meg az egyetemi könyvtári igényeknek.

1970-ben elkezdtünk egy tárgyszókatálógust, de a keresést megkönnyítő, a mindennapi tájékoztató munkában jól felhasználható tárgyszókatálógus akkor kezdett kibontakozni, amikor rendszerünket az Index Medicus évente megjelenő Subject Headings /MeSH/ kötetei alapján kezdtük építeni.

1977. decemberében lezártuk régi tárgyszó- és ETO-katalógusunkat és elkezdtük a MeSH szerinti újat.

Tekintettel arra, hogy a Kenézy Könyvtár az egyetemi intézmények számára központi feldolgozást valósít meg, az intézmények között pedig nemcsak orvosi intézmények vannak, szükség van nem-egészségügyi tárgyszavakra is. Az Index Medicus erre is alkalmas, főtárgyszavai között vannak szociológiai, filozófiai, közgazdaságtani, irodalmi, jogtudományi stb. kifejezések is.

A katalógus megvalósításának elkezdésekor tisztáztuk néhány formai-technikai kérdést. Meghatároztuk például, hogy milyen színnek jelentik majd a különböző tárgyszó-szinteket. A főtárgyszavakat 12,5 x 10 cm méretű krém színű kartonokra írjuk végig nagybetűkkel, az altárgyszavak /a subheading-ek/ 12,5 x 9 cm méretű zöld

színi kartonon szerepelnek nagy kezdőbetűvel, míg a formai és egyéb alosztásokat 12,5 x 8 cm méretű rózsaszín kartonokon tüntetjük fel csupa kisbetűvel.

Pl. SEJTMEMBRÁN

- Fiziológia

- kongresszus

Az elnevezések meghatározása munka közben alakul. Tárgyszavaink elnevezése, olykor írásmódja nem egységes. A latin és görög elnevezéseknél a Brencsán szótár leírásmódját vesszük tekintetbe. Így például az Index Medicus Hematology tárgyszava nálunk Haematológia formában szerepel. A mindennapi beszédben használt orvosi-egészségügyi szavak nagyrészt magyarul kerülnek a katalógusba. Pl. Szemészet, pajzsmirigy betegségei stb.. Vannak olyan terminusok, amelyek újabban kerültek be a szaknyelvbe és a szakemberek is általában angol megfelelőjét ill. eredetijét használják, így is keresik, ezeket angol formájában illesztjük a katalógusba. Ilyenek például a Foam sejt vagy a Medical Engineering. Kevert alakot engedünk meg a mikro- előtagú szavaknál: mikrobiológia, de microcirculatio. A keresést viszont utalóval könnyítjük meg: mikro = micro.

Egy-egy mű katalóguscédulája nemcsak több főtárgyszó mögé kerülhet, hanem bekerülhet egyuttal két formai alosztás mögé is. Így például az Excerpta Medica International Congress Series kiadványait szerepeltetjük a "kongresszus" és a "sorozat" formai alosztások csoportjában is.

Egyes - műfajban a könyvekhez közelálló - periodikákat analitikusan is feldolgozunk.

A SZERVÁTÜLTETÉS főtárgyszó mögé besoroltuk például a következőt:

DÓBIÁS György

Az emberi szervátültetés immunbiológiai vonatkozásai.

In: Az orvostudomány aktuális problémái, 27, 41-82.pp.

1977.

vagy: NEPHRITIS

- Immunológia alatt:

NELSON, Eric G. - PHILLIPS, Michael

The immunobiology of nephritis.

In: Progress in Allergy. 27, 167-249.pp.

1980.

Tárgyszórendszerünk és katalógusunk egyik előnye a naprakészség. A könyv "jelzőcédulája" a feldolgozáskor azonnal -tehát még a cédula sokszorosítása előtt - a tárgyszó-katalógusba kerül. A jelzőcédulán szerzői rendsző esetén a szerző /szerzők/ vezetékeve, címrendsző esetén a cím kezdőszavai szerepelnek. Azonos szerzőknél a cím kezdősorát is feltüntetjük. Többkötetes munkáknál vagy sorozatoknál természetesen a kötet illetve a sorozatszám is szerepel. Ha ugyanaz a könyv több nyelven is megvan, akkor erre utalunk.

Pl. KRISTIC: Ultrastructure of ...

KRISTIC: Ultrastruktur der ...

Ugyanigy szerepeltetjük az új kiadásokat is.

A sokszorosított katalóguscédulák megérkezésekor a jelzőcédulákat azonnal kicseréljük a végleges, nyomtatott katalóguscédulákra.

Az utóbbi időkben munkánkat megkönnyíti, hogy több amerikai könyv címlapverzőjén a könyv cíMLEIRÁSA és az ETO szám mellett az Index Medicus fő-tárgyszavait is közlik. Pl. a Manual of gynecologic surgery c. műnél a következők /magyarra fordítva/:

NŐGYÓGYÁSZATI BETEGSÉGEK

-Sebészet

- kézikönyv

Vannak természetesen olyan művek, amelyeknek a tárgyszavazása nem ilyen egyszerű. Ilyenkor orvos-olvasóinkhoz fordulunk, akik mindig szívesen adnak felvilágosítást.

Módszerünket tárgyszó-katalógust építő kollégáinknak ajánljuk.

Catch-Word Catalogue

To improve information service at the Library of the University Medical School of Debrecen a catch word catalogue has been set up in addition to the subject catalogue. The UDC catalogue didnot comply with requirements, therefore a catch-word catalogue has been set up. MESH index was found to be the most relevant. The paper discribes how to use catch-words, as well as technical viewpoints of cataloguing. Some examples have been presented.

Анна КОВАЧ:

Наш опыт по созданию каталога предметных слов

В целях улучшения информационной службы в Центральной Библиотеке Дебреценского Мединститута был составлен и предметный каталог наряду с алфавитным каталогом. По их наблюдениям каталог УДК не оправдал себя, поэтому составляли каталог предметных слов. Наиболее пригодным считали использование указателя Index Medicus Mesh. В сообщении излагаются способы использования предметных слов и технические отношения составления каталога, приводя примеры для иллюстрации.

Az Excerpta Medica számítógépes szolgáltatás terve és
kísérletes üzemeltetése

Blanka VLASÁKOVÁ

UVLI, Prága, igazgató: Dr J. Peska

Az Excerpta Medica /EM/ mágnesszalagos szolgáltatásának a cseh-szlovák egészségügyben történő felhasználását állami kutatási feladat keretében próbálták ki.

Közleményem célja az EM folyamatos recherche-rendszerének jellemzése, hogyan tervezték meg és hogyan vált be a gyakorlatban. Ezen kívül információt kívánok adni a kísérletes üzemeltetés eredményeiről, tekintettel bizonyos mennyiségi, minőségi és gazdasági paraméterekre.

Az EM folyamatos gépi recherche-szolgáltató rendszerének
jellemzése

Szervezeti és funkcionális szempontból a rendszert elsősorban a következő vonások jellemzik:

- hatásköre kiterjed az egész államra,
- a rendszer dinamikus, azaz a felhasználók kívánságai szerint terjedelme szűkíthető vagy bővíthető,
- a keresőprofil megszerkesztését vagyis a recherche-kérések gépi feldolgozásra való átkódolását központilag biztosítjuk,
- az információs munkatársak a közvetítő szerepét töltik be a felhasználó és a rendszer illetve az üzemeltető között.

A rendszer üzemeltetése az országos hatáskörrel működtető UVLI /a prágai Orvostudományi Információs Intézet/ a és az UVZI /a pozsonyi Egészségügyi Tudományos Információs Intézet/ együttműködés

keretében külön egyezmény alapján megy végbe. Eszerint az UVZI átvessz bizonyos üzemeltetési funkciókat Szlovákia egészségügyi intézményeinek és egyéni felhasználóinak bekapcsolásával. Az UVZI biztosítja hatásterületén a recherche-kérések összegyűjtését az eredeti profilokra és azok másolataira, biztosítja a tárgyszavazást és a profilok megfogalmazását, majd a szolgáltatások szétszétását.

A profilok száma elméletileg korlátlan. A gyakorlatban azonban korlátozza a gépidő kapacitása. Erre tekintettel meg kell határozni a rendszer optimális terjedelmét, hogy megfeleljen a felhasználók kéréseinek, de a gazdaságosság követelményeinek is.

A profilok központi megfogalmazásának érvényesítése azt jelenti, hogy a rendszer átállítása félüzemi vagy teljes üzemi stádiumra nem támaszt magasabb igényeket sem a felhasználók, sem a közvetítő információs munkatársak iránt. Az információs munkatársaknak azonban a jövőben jelentős szerepet kell betölteniük mind a bevezető fázisban: a recherche-kérések beadásakor, mind a visszacsatolási fázisban: az eredmények értékelésekor. Jelenleg az információs munkatársak száma nem elegendő.

Már készen állnak azok a paraméterek is, amelyek a rendszert alkalmassá teszik arra, hogy a felhasználók display segítségével közvetlenül ide fordulhassanak az adatbázishoz. Egyelőre azonban a Csehszlovákiában hozzáférhető számítástechnikai háttér az ilyen közvetlen kapcsolatot még nem teszi lehetővé. Az elméleti és a gyakorlati készségi fok közötti különbséget mindenképpen át kell hidalnunk.

Az EM szelektív információ szétsugárzó szolgáltatásait alap- és segéd-szolgáltatásokra osztjuk. Alapszolgáltatások a folyamatos recherchek. A segéd-szolgáltatásokhoz számítjuk a MALIMET tezaurus kivonatait, a különböző jegyzékeket és statisztikákat.

A rechercheknél továbbá megkülönböztetünk felhasználói és műveleti /az üzemeltetők számára való/ szolgáltatásokat. A felhasználói szolgáltatásokat A6 formátumu lapokra nyomtattatjuk, ezek a kivonaton kívül nem tartalmaznak semmiféle más információs adatot pl. tárgyszót sem. A műveleti szolgáltatások A4 formátumúak és az egyes bibliográfiai adatokon kívül a tárgyszavakat is tartalmazzák.

A recherche-szolgáltatásoknak ezt a kétféle formáját az tette szükségessé, hogy az EM tárgyszavazás alapvető adatai klasszifikáló jelek, deszkriptorok és az EMTAGS segédjelei, amelyek a szolgálati jegyzékeken kizárólag kódszámok formájában jelennek meg és így a felhasználók számára gyakorlatilag minden haszon nélküliek. Az információkat a dokumentum tartalmáról a felhasználó a címben vagy a kivonatban találja meg. Szükséges ezen kívül az összes szelekciós jelek teljes kiírása az információs munkatárs számára, aki a kereső-profil megfogalmazásánál a javításokat is végzi. A kódszámoknak szóalakba való átfordítása céljából az információs munkatárs a tárgyszavazás segédleteit használja, mint amilyenek például az EMCLAS nyomtatott klasszifikációs táblázat vagy az EMTAGS segédjeleinek jegyzéke. A deszkriptorok kódszámainak betűjeles formára való fordítására speciális segédszolgáltatást használnak: a MALIMET tezaurszt invertált, szám szerinti elrendezésben /a microfisheken szolgáltatott tezaursz viszont betűrendes/.

A további segédszolgáltatások is kétfélék, egyrészt a felhasználóknak, másrészt az üzemeltetőknek vannak szánva. A felhasználóknak való a profilok tematikus jegyzéke, amelyek alapján megrendelhetők a más felhasználó által már kért recherchek másolatai, vagyis ez a jegyzék mintegy ajánló jegyzék szerepét is betölti.

Az üzemeltető szükségletei számára valók a profil-jegyzékek a felhasználók nemzeti, szakma szerinti és szervezeti hovatartozásától függően, a profilok jegyzéke a felhasználók szervezeteinek kódszámai szerint és a profilok címének KWIC indexei, amelyekben a profilok címeinek összes kulcsszavait sorrendjükben variálják és így ez a jegyzék sokkal részletesebb, mint a téma-jegyzék.

Az üzemeltetőnek szánt számítógépes segéd-szolgáltatások közé tartoznak továbbá a statisztikák, amelyeket a megfelelő adatok gépi feldolgozása után automatikusan állítanak össze /aktualizálás, a recherchek valamint a profilok jegyzéke nemzeti, szakma szerinti és szervezeti hovatartozás alapján/. Ilymódon majd statisztikailag is folyamatosan értékelhető az eredeti profilok és azok másolatainak száma, az egyes profilokhoz kikeresett adatok száma.

A kísérleti üzemeltetés eredményei

A rendszer tervezésével egyidejűleg lebonyolított kísérleti üzemeltetés terjedelme meghaladta a kísérlet tervében megfogalmazott követelményeket.

A profilok száma 1981 végén 1481 volt /ebből 724 eredeti, 757 másolati/.

A mennyiségi mutatók persze találók és könnyen felfoghatók, a rendszer hatékonyságának a legfontosabb mutatója azonban a felhasználók megelégedettsége. Az EM folyamatos recherche-szolgáltatásainak felhasználóit szervezetten ugyan nem vizsgáltuk, de írásos és szóbeli értesülések, különösen pedig a kérések növekvő száma alapján joggal feltételezhető, hogy a felhasználók túlnyomó többségükben elégedettek az új szolgáltatással. A rendszer minőségének objektív mértekeként használható a relevancia-százalék is, amelyet jelenleg az automatizált recherche-rendszerek egyik legfontosabb minőségi mutatójaként értékelnek. Az EM kikeresett adatainak relevanciáját hosszú időn át folyamatosan vizsgálva, a relevancia átlagos értéke 70-75 % között mozgott. Ezt az eredményt nagyon jónak kell tekintenünk, már csak azért is, mert az adatok a kísérleti üzemeltetésből valók, amikor a rendszer még nem érte el a célul kitűzött mennyiségi és minőségi mutatókat.

Az előkészítő munkák keretében kidolgoztuk a licenc-szerződés gazdasági mutatóit is. Az elemzés legfontosabb adatai:

1 EM-adat bevitele	4,0	csehszl.korona
1 EM-adat kikeresve	7,50	" "
1 magas relevancia foku EM-adat kikeresve	12,0	" "

A rendszer összes költségei magukban foglalják a licenc megfizetését, a gépi feldolgozás és a kézi feldolgozás költségeit.

Az egy profilra jutó költség /1000 eredeti profil alapján, amelyeket a Műszaki Tudományos Információs Intézet központi műszaki bázisában EC 1040 számítástechnikával dolgoztak fel/, mintegy 4600 csehszl. korona, ebből

- a licenc ára	1100 korona	/24 %/
- a gépi feldolgozás	3000 " "	/65 %/
- a kézi feldolgozás	500 " "	/11 %/

A rendszer hatékonyságát igen pozitívan befolyásolja a másolati profilok nyújtása, azaz: további érdeklődők is megkaphatják a más felhasználó által már kért *recherchek* másolatait és ezt a gépidő további igénybevétele nélkül. Az eredeti és a másolati profilok aránya jelenleg nagyjában 1:1, a másolat profilok száma azonban gyorsabban növekszik. A licenc-szerződés lehetővé teszi, hogy minden profilról tizig terjedő másolatot készítsünk. Feltételezzük, hogy a másolati profilok száma hamarosan eléri az eredetiek kétszeresét és az üzemeltetési stádiumban legalább 1000 eredeti és 2000 másolati profilt fogunk szét sugározni. Az egy profil feldolgozására jutó költség így harmadára csökken.

Intézkedések a rendszer üzemeltetésére a hetedik ötéves tervben

A szükséges előfeltételek: a licenc érvényének meghosszabbítása, a gépi és a kézi feldolgozás biztosítása. A kísérleti üzemeltetés egyik legfontosabb hiányossága az volt, hogy a mágnesszalagokat csak szabálytalan időközökben és hiányosan sikerült új adatokkal kiegészíteni, oka az volt, hogy a Műszaki Tudományos Információs Intézetben a gépidő elégtelen. Ennek a hiányosságnak a kiküszöbölésére a feldolgozás egy részét át fogjuk tenni a Klinikai és Kísérletes Orvostudományi Intézet /IKEM/ számítástechnikai központjába.

Kézi feldolgozáson mindenekelőtt a profilok szakszerű előkészítését, a *recherche-kérések* gépi feldolgozásra alkalmas átkódolását értjük. Tekintettel arra, hogy a profilok központi kódolására már kialakult gyakorlat van, ezt a műveletet továbbra is a prágai Orvostudományi Információs Intézet dolgozói fogják végezni vagyis a kézi feldolgozás biztosított és az üzemi szolgáltatás bevezetésekor sem lesz újabb munkatársakra szükség.

Blanka VLASÁKOVÁ

Planning And Experimental Operation Of the
Excerpta Medica Computer Service

The Medical Information Center of Prague bought the licence of Excerpta Medica's magnetic tape service. Within the frame of national research work 1st use was elaborated and experimental operation started. Characteristics of the information system: It meets requirements all over Czechoslovakia, demand can be widened or narrowed, the coding of requests for computer retrieval is secured at the center, the information officers constitute the link between users and operationists.

By the end of 1981 they worked with 1481 profiles. SDI services were divided into basic and secondary services. Basic services include current retrieval, while MALIMET thesaurus extracts, the various lists and statistics are considered as secondary services. The two forms of retrieval has had to be introduced because the basic data of EM keywords are descriptors, which appear on the official list in code numbers and thus are irrelevant to users. For the translation of code numbers reference keywords are used, e.g. the EMCLAS printed classification table, or the ENTAGS list. For the transformation of the descriptor's code number into letters the MALIMET thesaurus is used in inverted numerical order.

Studies concerning the service revealed its growing popularity. Relevance studies performed for several years yielded 70 to 75 per cent success being considered as good result.

Rentability studies have been carried out, too. Expenses for one profile amounted to 4500 Kr. in 1981 /costs of licence 24 per cent, of mechanical processing 65 per cent, of manual processing 11 per cent/.

Conditions of full exploitation depends on the prolongation of the licence, as well as on the availability of mechanical and manual processing facilities. Since the machine time of the computer at the Technical Scientific Information Center is limited it has been decided to use in addition the computer system of the Clinical and Experimental Medical Institute. The manual and other intellectual activities of construction design are being performed at the Information Center of Prague.

Бланка ВЛАСАКОВА:

План и экспериментальная работа службы вычислительной
техникой Excerpta Medica

Пражский братский институт Будапештского ЦИМИ покупил лицензию службы магнитной ленты ЭВМ Excerpta Medica. В рамках государственной задачи исследования разработали методы использования, затем приступили к экспериментальной работе. Особенности разработанной информационной системы следующие: круг действия распространяется на всю Чехословакию, система является динамической: может быть расширена или сужена по желанию потребителей, составление решершного профиля, т.е. перекодирование потреблений по решершам на машинную обработку обеспечивается центрально, сотрудники информационной службы сети играют роль соединителя между потребителями и эксплуатационными учреждениями.

В конце 1981 года они работали с I481 профилем. Услуги SDI разделяли на основные и вспомогательные услуги. Они считают основными услугами непрерывные решерши. Вспомогательными услугами рассматривают абстракты тезауруса MALIMET, разнообразные листы и статистические анализы. Эти два вида решершных услуг необходимы вследствие того, что основные данные предметных слов ЕМ являются сигналами классификации, дескрипторами, которые появляются в виде кодовых цифр на служебном листе и таким образом они практически бесполезные для потребителей. Потребители найдут информации о содержании документа в заглавии или в абстракте. При переводе кодовых цифр на слова информационный сотрудник пользуется пособиями по предметным словам, например, печатной таблицей классификации EMTCLAS, или списком вспомогательных сигналов EMTAGS. Для перевода кодовых цифр дескрипторов на буквы используют тезаурус MALIMET в инвертированном, цифровом порядке.

При оценке службы было выявлено, что потребителям все более нравится. Правда, исследование такого направления не проводилось, однако устные и письменные информации указывают на это, кроме того и то, что количество потребителей постоянно растет. Релевантность /такие исследования проводились годами/ составляет 70-75%, что является хорошим результатом.

Проводились также исследования на рентабельность. Расходы на один профиль в 1981 году равнялись 4500 чехословацким кронам /цена лицензии - 24%, машинной обработки - 65%, ручной обработки - 11%/.

Предусловия перехода к эксплуатации: удлинение срока действия лицензии, обеспечение машинной и ручной обработки. Поскольку время работы вычислительной машины Центра по научно-технической информации нехватает, предусмотрено использование и вычислительных машин Института клинической и экспериментальной медицины. Ручные работы составления профилей и прочие умственные работы проводятся сотрудниками пражского информационного института.

A romániai magyar orvosi és egészségügyi szakajtó

1944-től napjainkig

BATÁRY Gyula

Országos Széchényi Könyvtár

Az erdélyi magyar orvosi és egészségügyi szakajtó és könyvkiadás a háborus események miatt 1944 nyarára gyakorlatilag megszűnt.

1./ A háboru előtti kiadványok közül csak az "Értesítő az Erdélyi Múzeum-Egyesület Orvostudományi Szakosztályának munkájáról" című maradt meg, mintegy hidat képezve a két korszak között, egyébként az alapítása még 18.-ban történt.

2./ Noha a tárgyalt korszak nem bővelkedik látványos kezdeményezésekben, mégis, ismerve az anyanyelvi szakirodalomnak a létfontosságú szerepét, amelyet betölt a nemzeti kisebbségek életében, szükségesnek látszik a legszerényebb kiadványok feltárása is, a kép lehető teljessége érdekében.

A dr.Högyes Endre által még a múlt században megindított Erdélyi Múzeum Egyesület Orvosi Szakosztályának az Értesítője 1945. évi 59. kötetében számolt be az Egyesület 1944-ben történt eseményeiről. A november 24-én a "belgyógyászati klinika könyvtártermében tartott ülés jegyzőkönyvéből értesülünk arról, hogy "Haynal Imre dr az ülés megnyitása után felolvassa az igazgató választmány 610/1944 számú következő szövegű átiratát: "Az Erdélyi Múzeum-Egyesület Orvostudományi Szakosztálya Választmányának, Kolozsvár - Elnökségünk tisztelettel értesíti a t. Választmányt, hogy az igazgató választmány, tekintettel az Orvostudományi Szakosztály elnökének és titkárának kényszerű távollétére, ezek visszatéréséig a szakosztály titkári ellátására dr.Haynal Imre orvosprofesszor urat a szakosztályi titkári teendők elvégzésére pedig dr.Kelemen László tanársegéd urat

kérte fel és bizta meg... a választmány az átiratot tudomásul veszi, egyhangulag elfogadja." Ugyanitt értesülünk arról is, hogy az Értesítő előírt öt kötetéből csak három jelenhetett meg. Továbbá, hogy a Marosvásárhelyre tervezett vándorgyűlés és a továbbképző előadásorozat is elmaradt. Az 1944-es kötetek /56,57,58,/ mintegy 680 oldalon 56 eredeti orvostudományi jellegű eredeti közleményt tartalmazva jelentek meg. Az utolsó, 58. kötet már a szovjet és a román hadsereg bevonulása, a harci cselekmények megszűnése után látott napvilágot.

A Szakosztály úgy döntött, hogy a megváltozott körülmények ellenére továbbra is kiadja az Értesítőt. Az 1945-ös kötet is több eredeti közleményt tartalmazott, például Haynal Imrétől a "Paratiphusz - C - Tompson esete Erdélyben" című dolgozatot, Kisfaludy Bertalan Miklós doktortól "A gégegümőkór therápiás áttekintése" című tanulmányt. Az Értesítő kötetei csak 1948-ig, az Erdélyi Múzeum Egyesület sajnálatos megszűnéséig jelentek meg. Az utolsó, 1948. 63. kötet még nem tartalmazott utalásokat a megszűnéssel kapcsolatban, viszont beszámoltak az erdélyi magyar orvosok élénkülő tudományos életéről, a Bolyai Tudományegyetem orvosi karán Marosvásárhelyt 1948 első felében tartott tudományos ülésorozatról, amelyeknek szervezője Haranghy László dr. egyetemi ny.r. tanár volt. Tudósitanak az orvosi karon tartott szabadegyetemi előadásokról is, amelyeknek előadói Molter Károly és Csehi Gyula írók voltak.

Az Értesítő megszűnése után lényegében hosszú évekig nem volt fórum a magyar nyelvű tudományos orvosi tanulmányok számára. Csupán egy Bukarestben kiadott orvosi népszerűsítő lapról van tudomásunk ebből a korszakból. Meg kell jegyezni, hogy ez a kiadvány fordítása volt román nyelvű változatának, és a nyelven kívül nemigen tartalmazott magyar vonatkozásokat. A folyóirat A Román Vöröskereszt címmel indult 1947-ben, az 1959. kilencedik számtól már Egészség címmel jelentkezett és ezután feltehetően hamarosan meg is szűnt. A kiadvány egyetlen számot leszámítva Magyarországon gyakorlatilag hozzáférhetetlen és így a tartalomról nem tudunk beszámolni.

Jelentősebb kiadványnak minősíthető a Marosvásárhelyen kiadott Értesítő, amelynek közreadója: "A Magyar Autonóm Tartomány Egészségügyi Osztálya, A Marosvásárhelyei Gyógyszerészeti Kar, a Centrofarmi és Orvostudományi Társaság Gyógyszerészeti Szakosztálya" volt.

A folyóirat mindössze két évig, 1956-ban és 1957-ben jelent meg. Sajnos ebből a kiadványból is csak egyetlen szám lelhető fel határainkon belül, nyilvános gyűjteményekben. Az Értesítő, -amelynek főszerkesztője Kaosó Albert volt - terjedelmének nagyobb részében gyógyszerészeti vonatkozású anyagot közölt, de fellelhetőek lapjain orvosi vonatkozású cikkek is. Román nyelvű írásokat is közöltek, a magyar nyelvűek végén román kivonat volt található.

Az Értesítő általunk ismert számában a következő rovatok fordultak elő: "Eredeti közlemények", "Gyógyyszerészet technológia", "Filoterápia", "Referátumok", "Egészségügyi Nevelés", "Szakmai kérdések", "Új gyógyszerek", és "Könyv és folyóirat ismertetés". Megemlítjük még, hogy az ismert számban megjelent egy történeti cikk is "Alexander Tschirch /1856-1939/" címen dr. Kopp Elemér tollából Tschirch születésének századik évfordulója alkalmából. A lap utolsó száma már Gyógyyszerészeti Értesítő címen jelent meg és egyben meg is szűnt magyar anyanyelvű olvasóinak nagy kárára, mert a lap értékes tudományos jellegű közleményeket is tartalmazott.

Megemlítjük még, hogy a marosvásárhelyi Orvostudományi és Gyógy-szerészeti Intézet hallgatói részére készült diáklapok is tartalmaznak orvosi vonatkozású cikkeket. Ilyen volt ez 1950 és 1958 között kiadott Vizsgahíradó, melynek első száma Vizsgatűkör címen jelent meg. Ezek folytatásának tekinthető az Aeskulap, az Orvosi és Gyógy-szerészeti Főiskola diákjainak folyóirata, amely 1968-tól 1973-ig jelent meg évi hat számban, rendszeresen tartalmazott magyar nyelvű cikkeket is, a terjedelemnek mintegy harmadát kiteve. Érdekes sorozatok jelentek meg a lap hasábjain neves orvosprofesszorok tudományos tevékenységéről, életművéről, visszaemlékezéseiről. 1971-ben a 9-10. számban igen figyelemreméltó közleményben számoltak be a magyar nyelvű oktatás kibővüléséről: "...a következő tanévtől kezdve... a marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyyszerészeti Intézetben kibővül a magyar nyelvű felsőoktatás. Intézetünk esetében ez azt jelenti, hogy fokozatosan - az ehhez szükséges feltételek megteremtése mértékében - rátérünk az összes tantárgyak magyar nyelven való elméleti és gyakorlati oktatására, a diákok pedig kívánságuk szerint választhatják a román vagy magyar oktatási nyelvet. Ez az intézkedés lehetővé teszi, hogy a magyar nemzetiségű orvostanhallgatók könnyebben sajátíthassák el anyanyelvükön a szakmájukhoz szükséges ismereteket.

Természetesen a román orvosi és gyógyszerészeti szaknyelv alapos ismerete a továbbiakban sem nélkülözhető..." Végül rá kell mutatnunk az Aeskulap jelentőségére a jövőben magyar anyanyelvű orvosnemenedék nevelésterületén azzal, hogy lehetőséget adott magyar nyelvű orvosi jellegű cikkek publikálására és olvasására megjelenésének ideje folyamán.

1944 óta az erdélyi magyar orvosi szakajtó területén a legjelentősebb és leghosszabb életű kezdeményezés a marosvásárhelyi ORVOSI SZEMLE 1955-ben történt megindítása volt. A folyóirat a marosvásárhelyi Orvostudományi és Gyógyszerészeti Intézet kiadványaként, magyar és román változatban negyedévenként jelent meg.

3./ A főszerkesztő Ádrásovszky Tibor volt, a magyar kiadványt Spielmann József, a román nyelvűt dr. Barbu Zenó szerkesztette, amint ezt az első szám igen rövid bevezetője is közölte:

"...Folyóiratunk külön füzetben magyar és román nyelven jelenik meg. Azzal, hogy mondanivalónkat mindkét nyelven közöljük, szolgálni fogjuk azt a megbonthatatlan testvériséget, amely a népi demokrácia éveiben kialakult..."

Az első években a folyóirat a következő rovatokra tagozódott: az első rendszerint az "Összefoglaló referátumok" volt /a továbbiakban a rovatcímek után egy-egy, az első számban található tanulmánynak a címét és szerzőjét is közöljük jellemzésül/: A szülés IV-ik időszaka, dr. Lőrincz E. Ádrás tollából. A következő rovat az "Eredeti közlemények": A histamin szerepe a haemolytikus shockban /kísérleti vizsgálatok/, írták: dr. Szabó István - dr. Hadnagy Csaba - dr. Incze Sándor. "Az orvosi gyakorlat kérdései" című rovatban többek között megjelent dr. Major B. és dr. Málnási G.-től "Egy butorgyár fekélybetegeinek két éves gondozásbavételével elért eredmények" című munkája. A "Klinikai esetek"-ben dr. Török Ferentől : "A malária eredetű hallóideg bántalmakról" című írás jelent meg. Az orvostörténelmi jellegű tanulmányok "Az orvostudomány történetéből" című rovatban jelentek meg, például dr. Spielmann Józseftől és dr. Valeriu Bologától: "A román-magyar orvosi kapcsolatok múltjából. Kolozsvári főiskolán működő Ion Molnár Piuriu /1749-1815/". A magyar, román és külföldi orvosi vonatkozású évfordulókat közölte az adott időszakra az "Orvostörténelmi Naptár". A középszintű egészségügyi oktatás problémáival foglalkozott a "Középkáderek továbbképzése" című rovat.

A "Szemle" közölte rendszeresen a könyvismertetéseket és a külföldi és hazai szakajtó cikkeiből készített referátumokat.

Az "Orvosi Szemle" szerkesztőinek jelentős érdeme, hogy a nívós tudományos szakcikkek mellett jelentős teret szenteltek az erdélyi orvostörténelmet feldolgozó írásoknak, és rendszeresen foglalkoztak a történelem folyamán kialakult román magyar orvosi kapcsolatokkal.

A folyóirat 1957-től kéthavonként jelent meg és egy újabb rovat-tal is bővült: "A gyógyszerészeti kar közleményei"-vel. A megjelenés gyakorisága 1957-től évenkénti hatra emelkedett. A tartalomjegyzéket általában orosz és angol nyelven is közölték. Az "Orvosi Szemle" utol-só évfolyama 1975-ben jelent meg, ugyanis 1976-ban beleolvadt a ro-mán nyelvű változatba, a "Revista Medicală"-ba, ebben az évben a lap még tartalmazott magyar nyelvű tartalomjegyzéket, ez azonban később elmaradt. A következő években a "Revista Medicală" közül egy-egy ma-gyar nyelvű cikket, tanulmányt.

1976 óta a romániai magyar orvosok nem rendelkeznek önálló ma-gyar nyelvű gyógyászati folyóirattal sem helyi orvosi ismeretterjesztő lap nem áll az érdeklődők rendelkezésére, azonban az eddigi tapasza-latok alapján várható, hogy hamarosan lesz megfelelő anyanyelvi fó-rumuk a tudományos és népszerűsítő orvosi közlemények részére.

- 4./ 1. Batári Gyula: Gyógyászati folyóiratok Erdélyben a két világháború között. = Az Orvosi Könyvtáros, 1980, 20, 3.sz., 293-294.p.
2. Batári Gyula: Az "Orvos-Természettudományi Értesítő" el-ső korszakáról. = Az Orvosi Könyvtáros, 1978, 18, 2.sz., 213-220.p.
3. Sándor István - Bárányi Ferenc - Nagy Lajos: Jegyzetek az Orvosi Szemléről. = Korunk, 1972, 7.sz. 1093-1096.p.
4. Jordáky Lajos: A romániai magyar nyelvű sajtó 1971-ben. = Korunk, 1971, 3.sz., 351-358.p.

Gyula BATÁRY

Hungarian Medical And Health Publications
In Rumania From 1944 Through To the Present

In consequence of the war the publication of Transylvanian Hungarian medical and health periodical and books was discontinued in summer 1944. Among the prewar publications only the communication of the medical section of the Transylvanian Museum Association survived. Thereafter the Medical Section of the Hungarian Autonomous Territory at Marosvásárhely published a short-lived /1956-1957/ medical journal. The Aesculap published by the Medical and Pharmaceutical School at Marosvásárhely between 1968 and 1973 was an important journal.

The Medical Review /Orvosi Szemle/, a journal of scientific value was started in 1955 and ceased in 1976. The publishing of new Hungarian scientific journals is to be expected.

Дьюла БАТАРИ:

Венгерская медицинская и санитарная периодическая
печать в Румынии с 1944 года до настоящего
времени

Венгерская медицинская и санитарная периодическая печать и издание книг в Трансильвании прекратились в лето 1944 года по поводу войны. Среди довоенных изданий сохранился только бюллетень медицинской секции трансильванского музейного общества. Позже в г. Марошвашархей Медицинская Секция Венгерской Автономной Провинции издала недолго сохранившийся медицинский журнал - в 1956-57 гг. Важным журналом был Аескулар, изданный также в г. Марошвашархей, а именно Вузом медицины и фармацевтики в периоде от 1968 до 1973 гг.

В 1955 году начали издать на венгерском языке журнал для научных целей Orvosi Szemle, однако последний перестал издаваться в 1976 году. Ожидается, что в будущее время выходят в свет новые спецжурналы на венгерском языке.

ÚJ CÉDULASOKSZOROSÍTÓ ÜZEMBEÁLLÍTÁSA A POTE KÖNYVTÁRÁBAN

A Pécsi Orvostudományi Egyetem Központi Könyvtára 1981 végéig a katalógusokhoz és bejelentésekhez szükséges katalóguscédulákat Optima 527, ill. 528-as lyukszalagos írőautomatán készítette. Igaz, hogy az elkészült cédulák igen szép kivitelben kerültek le a gépről, de, sajnos, a relék többszöri kifáradása, a gép lassúsága és sokszor megbízhatatlansága igen hátráltatta a folyamatos karton-készítést. Ezért felvettük a kapcsolatot a Körmen di Műszaki Ipari Szövetkezettel, amely foglalkozik stenciles katalóguscédula-sokszorosító gép készítésével. 1981 őszén -kérésünkre- elküldtek számunkra, egyelőre üzemi kipróbálásra egy lapsokszorosítót félévi próbaidőre.

A gép működési elvét Vizi László, a Körmen di Járási Könyvtár igazgatója dolgozta ki, kivitelezője a Szövetkezet. Feltalálójáról "Vizigráf"-nak is nevezik.

A gép stencilre irt szöveget sokszorosít, amelynek előnye az Optimával ellentétben, hogy a sokszorosított cédulák minden esetben azonos szöveget adnak. A sokszorosításhoz szükséges festék hazai gyártmány, mindig kapható, közönséges stencil-festék.

A cédulasokszorosító működési elve hasonló a csak devizáért kapható "Minigraph"-hoz, csak nem automata, hanem kézi vezérlésű. Kellő begyakorlás után a cédulák minősége kifogástalan.

A gépet 1982 januárjától állítottuk folyamatosan üzembe. Tapasztalataink igen jók, rendkívül meggyorsult a feldolgozás menete. Amíg az Optima-géppel naponta átlagban 10 bibliográfiai leírás kb. 150-200 kartoncéduláját tudtuk előállítani, a "Vizigráf"-fal napi 60-70 címleírás 900-1.000 kartonja készül el. Így sikerült több éves lemaradásunkat 5 hónap alatt behoznunk és az év végére elérhetjük, hogy a tárgyévi leírások is bekerülhetnek tájékoztató katalógusainkba.

Az alapleírás továbbra is Optimán történik, így az ellenőrzés sokkal könnyebb, mint stencilről. A lyukszalagot egy ideig eltelesszük esetlegesen pótlások írására.

Minden olyan könyvtárnak tudjuk ajánlani -tapasztalataink alapján- a cédulasokszorosítót, ahol nagyobb mennyiségű katalóguscédula előállítására van szükség.

A körmendi szövetkezet címe: Műszaki Ipari Szövetkezet, Körmenő, Rákóczi út 123. 9901. Pf. 43.

Dr. Rúzsás Lajosné

Ára: 50 Ft.

